

สภาพ ปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมำชิต้น
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2562

**The Condition, Problems and Guidelines for Provision of Non-formal and
Informal Education for attention Deficit Hyper Aactivities Disorder (ADHD)
Learners in Learning Centers under Nonthaburi Provincial Office of
Non-formal and Informal Education**

Mr. Sirichai Subhamitra

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Nonformal and Informal Education

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2019

ชื่อวิทยานิพนธ์ สภาพ ปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมมติสั้น
 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
 อรรถาศัย จังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัย นายศิริชัย ศุภมิตร รหัสนักศึกษา 2562900122

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถาศัย)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สารีพันธุ์ สุภวรรณ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.จรีลักษณ์
 รัตนพันธ์ ปีการศึกษา 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบ
 สำหรับผู้เรียนสมมติสั้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
 อรรถาศัย จังหวัดนนทบุรี และ (2) ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนที่มีสมมติสั้น
 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถาศัย จังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) ครู กศน.ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริม
 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถาศัย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 86 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง
 อย่างง่าย และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเคร์จซี่และมอร์แกน และ (2) ผู้เชี่ยวชาญ
 สำหรับสนทนากลุ่ม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและด้านการสอนผู้เรียนสมมติสั้น จำนวน
 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพและปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบ
 สำหรับผู้เรียนสมมติสั้น และประเด็นการสนทนากลุ่ม เครื่องมือมีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.78 ทำการ
 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) สภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหา
 การจัดการศึกษาพบว่า มีปัญหาในด้านวิธีการสอนยังใช้วิธีการสอนแบบปกติ ที่ไม่เหมาะสมสำหรับ
 ผู้เรียนสมมติสั้น และ (2) แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนที่มีสมมติสั้น พบว่ามี
 องค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ (2.1) ด้านสภาพแวดล้อม ควรสร้างกฎระเบียบให้ปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ
 (2.2) ด้านการจัดการเรียนการสอนควรเพิ่มวิธีการเสริมแรงทางบวก (2.3) ด้านการมอบหมายและการให้
 การบ้าน ควรอธิบายอย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน เพื่อไม่ให้ผู้เรียนสับสน (2.4) ด้านวิธีการเรียน ครูควรใช้
 วิธีการสอนแบบตัวต่อตัว หรือแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ไม่ควรเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ และ (2.5) ด้านการ
 ส่งเสริมการเรียนรู้ ควรฝึกให้ผู้เรียนทบทวนและจดบันทึกอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ การศึกษานอกระบบ นักศึกษา กศน. สมมติสั้น

Thesis title: The Condition, Problems and Guidelines for Provision of Non-formal and Informal Education for attention Deficit Hyper Activities Disorder (ADHD) Learners in Learning Centers under Nonthaburi Provincial Office of Non-formal and Informal Education

Researcher: Mr. Sirichai Supphamitra; **ID:** 2562900122;

Degree Master of Education (Non-Formal and Informal Education);

Thesis advisors: (1) Dr. Sareepan Supawan, Associate Professor; (2) Dr. Jareelak Ratanapan, Associate Professor;

Academic year: 2019

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the condition and problems of the management of non-formal education for attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) learners in learning centers under Nonthaburi Provincial Office of Non-Formal and Informal Education; and (2) to study guidelines for the management of non-formal education for ADHD learners in learning centers under Nonthaburi Provincial Office of Non-Formal and Informal Education.

The research sample comprised (1) 86 randomly selected non-formal education teachers under Nonthaburi Provincial Office of Non-Formal and Informal Education, and (2) five experts on non-formal education and teaching of ADHD learners for focus group discussion. The sample size for non-formal education teachers was determined based on Krejcie and Morgan Sample Size Table. The research instruments were a questionnaire on the condition and problems of the management of non-formal education for ADHD learners with reliability coefficient of 0.78, and a form containing issues for focus group discussion. Data was analyzed using the percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research results revealed that (1) the overall condition of the management of non-formal education for ADHD learners in learning centers under Nonthaburi Provincial Office of Non-Formal and Informal Education was rated at the moderate level; while the main problem of the non-formal education management for ADHD learners was the teaching methods that still used normal teaching methods which were not suitable for ADHD learners; and (2) as for guidelines for management of non-formal education for ADHD learners, it was found that the five components of the management should follow the following guidelines: (2.1) in the component of environment, the rules and regulations should be created to be regular guidelines for practice; (2.2) in the component of instructional management, the positive reinforcement should be a part of the regular instruction; (2.3) in the component of assignments and homework, there should be clear explanations of the steps of doing the assignments and homework in order not to confuse the learners; (2.4) in the component of learning methods, the teachers should use the one-by-one instructional method or the buddy learning method, and should avoid the learning in large groups; and (2.5) in the component of learning promotion, the teachers should train the learners to be able to review and take notes regularly.

Keywords: Non-formal education, Non-formal and informal education learner, Attention deficit hyperactivity disorder (ADHD)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จจาก อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจเครื่องมือ ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ ครั้งนี้ อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและคณะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี ที่ได้กรุณาให้ข้อมูล อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนักศึกษา ครอบครัว และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

ศิริชัย สุภมิตร

กุมภาพันธ์ 2563

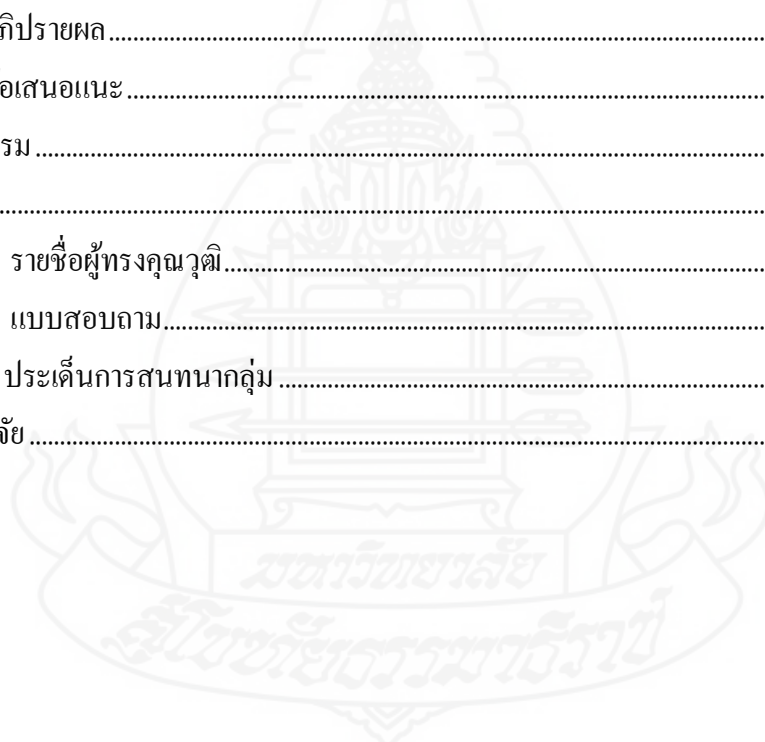

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ.....	5
หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	11
บทบาทหน้าที่การจัดการศึกษาของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี	16
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้เรียนสมมติสัน.....	22
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	42
วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับ ผู้เรียนสมมติสัน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี	42
วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียน สมมติสัน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา การจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมารถสั้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี	46
แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมารถสั้น ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี	61
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64
สรุปการวิจัย.....	64
อภิปรายผล.....	67
ข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	77
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	78
ข แบบสอบถาม.....	80
ค ประเด็นการสนทนากลุ่ม	92
ประวัติผู้วิจัย	95

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	47
ตารางที่ 4.1 ความถี่และร้อยละของผู้สอน จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา.....	47
ตารางที่ 4.2 ความถี่และร้อยละของผู้สอนเกี่ยวกับประสบการณ์การอบรมด้านจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนสมัธิสั้น	47
ตารางที่ 4.3 ความถี่และร้อยละของการทำแผนการสอนรายบุคคล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	49
ตารางที่ 4.4 ความถี่และร้อยละของครูเกี่ยวกับเกณฑ์ในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรม	50
ตารางที่ 4.5 ความถี่และร้อยละของการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน.....	51
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการจัดสิ่งแวดล้อม	53
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน.....	54
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการมอบหมายงานและการให้การบ้าน	55
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านเทคนิคการเรียนและการจัดการเวลา.....	57
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการให้การช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะทางสังคมและการปรับพฤติกรรม	58

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุถึง แนวทางการจัดการศึกษาที่ได้วางไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และให้ตระหนักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ทุกคน ทั้งผู้เรียนที่มีความปกติและผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ ผู้เรียนสมาธิสั้น เป็นผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการ ทางสังคม การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ภาษา การสื่อความหมาย พฤติกรรมและอารมณ์ ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานของสมองบางส่วนบกพร่องไป ทำให้ไม่สามารถรับรู้และสื่อสารได้เท่ากับคนทั่วไปจนกลายเป็นปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียนสมาธิสั้น ซึ่งปัจจุบันการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มนี้ มีแนวคิดสำคัญคือ ต้องจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับศักยภาพของเด็กแต่ละคน และตระหนักเสมอว่า ผู้เรียนกลุ่มนี้มีสิทธิในการได้รับบริการด้านการศึกษาจากรัฐอย่างเสมอภาคเหมือนกับบุคคลทั่วไปตามนโยบาย “ การศึกษาเพื่อปวงชน ” ของสหประชาชาติ และการกำหนดสิทธิด้านการศึกษาของพลเมืองไทยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย...” หมายความว่า ผู้เรียนสมาธิสั้น มีสิทธิที่จะสมัครเข้าเรียนได้ทุกโรงเรียน ทุกระดับชั้นเรียน และทุกระบบการศึกษาเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป โดยที่โรงเรียนหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาไม่มีสิทธิปฏิเสธ

ปัจจุบันการศึกษาสมัยใหม่มีความเชื่อว่าการให้ผู้เรียนสมาธิสั้นได้เรียนร่วมกับผู้เรียนปกติ จะช่วยให้มีพัฒนาการทางสมอง อารมณ์ และสังคมดีกว่าการแยกผู้เรียนไว้ต่างหาก จึงได้มีการผลักดันให้เข้าสู่ระบบการศึกษาปกติให้มากที่สุด ผู้เรียนที่มีอาการสมาธิสั้นถือเป็นโรคหนึ่งเกิดจากความผิดปกติของสมอง (จอม ชุ่มช่วย, 2551) โดยที่ยังไม่ทราบสาเหตุที่แน่นอนว่าอะไรที่ทำให้สมองมีความผิดปกติ แต่จากวิทยาการและวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันมีผลพหุพินิจันได้ว่าน่าจะเป็นผลจากพันธุกรรม แต่ว่าพันธุกรรมจะมีส่วนอย่างไรและมีการถ่ายทอดอย่างไรยังไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจน แต่มีผลต่อสมอง

ทำให้การทำงานของสมองบางส่วนเกิดการบกพร่อง โดยเฉพาะสมองส่วนที่ทำงานเกี่ยวกับสมาธิของเรา ทำให้เกิดการดำเนินงานที่ไม่สัมพันธ์กับระบบสั่งงานอื่น ๆ ของร่างกาย อาการนี้อาจเกิดขึ้นได้ตั้งแต่อยู่ในครรภ์ โรค ADHA นี้ นิยมเรียกว่า เด็กไฮเปอร์ หรือเด็กสมาธิสั้น อาจเรียกได้ว่ามีช่วงระยะเวลาความสนใจสั้น ในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2555 ได้มีการศึกษาความชุกของโรคสมาธิสั้นเป็นการสำรวจในระดับชาติ โดยขั้นตอนแรกคัดกรองด้วยแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก Snap – IV Rating Scale ฉบับภาษาไทย (Thai version of Swanson, Nolan and Pelham IV) ส่วนขั้นตอนที่สองวินิจฉัยโรคสมาธิสั้นตามเกณฑ์ DSM – IV TR ฉบับภาษาไทย (Thai version of Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fourth Edition, Text Revision) โดยจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-5 จาก 10 จังหวัด สรุปได้ว่า ความชุกของโรคสมาธิสั้นในการศึกษารุ่นนี้เท่ากับร้อยละ 8.1 แยกเป็นเพศชายและเพศหญิงด้วยอัตราส่วน 3:1 (ทวิศิลป์ วิษณุโยธิน 2556: 21) เราเคยเข้าใจว่า ADHD ไม่เป็นในวัยรุ่นที่มีอายุมากกว่า 15 ปี แต่ความคิดนี้เป็นจริงเพียงบางส่วน แม้เมื่อเจริญวัยขึ้นอาจลดน้อยลง แต่ยังคงมีพฤติกรรมบ่งชี้บางประการอยู่ ซึ่งถ้าคุณคิด ๆ จะพบว่ามีความผิดปกติเมื่อเทียบกับเพื่อนอายุรุ่นเดียวกัน โรค ADHD นี้จะพบในกลุ่มเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิงถึง 4 – 6 เท่า (ผดุง อารยะวิญญู, 2550) ผลของโรคจะพบว่า เด็กมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาด้านการเรียนต่อ ๆ มาเพราะอาการของโรคทำให้ไม่สนใจการเรียน เหม่อลอย ไม่รับผิดชอบ ทำงานไม่สำเร็จ ทำงานหยาบ หรือสะเพร่า ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ มีผลกระทบกับครอบครัว เด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้น หากได้รับการวินิจฉัยและรักษาตั้งแต่เริ่มแรกและค้นหาปัจจัยที่สัมพันธ์กับโรคสมาธิสั้นจะสามารถช่วยให้มีการวางแผนการดูแลที่เหมาะสม ป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว ความวิตกกังวล ซึมเศร้า และความเครียด รวมถึงปัญหาการเรียน (Rabiner, 2013; Rosenberg, Westling and Mcleskey, 2013)

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า อาการของโรคสมาธิสั้นจะเริ่มแสดงออกตั้งแต่ในวัยเด็ก ส่วนใหญ่มักเป็นต่อเนื่องไปจนถึงวัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่ ซึ่งการช่วยเหลือทั้งเด็กและครอบครัวจะส่งผลให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบครัวมีความสุข เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีคุณภาพชีวิต ผลกระทบจากภาวะสมาธิสั้นในเด็กจึงนับว่าเป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศ เพราะหากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทุกวันและวันนี้มีเด็กสมาธิสั้นเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กสมาธิสั้น เมื่อเติบโตขึ้นจะมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีปัญหาทั้งในชีวิตครอบครัวและในการทำงาน ซึ่งในสิ่งเหล่านี้อาจทำให้เกิดการคับข้องใจ โดยการแสดงออกเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวได้ (Barkley and Others, 1997) ย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาวทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการหาแนวทางที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เด็กสมาธิสั้นปรับพฤติกรรมตั้งแต่เยาว์ เมื่อเด็กเจริญวัยขึ้นจนเป็นผู้ใหญ่ หากไม่ได้รับการรักษาแก้ไขปรับพฤติกรรมตั้งแต่เยาว์วัย

อาจเป็นปัญหาทางด้านอื่นของสังคมต่อไปได้ สมมติสั้นมิใช่ว่าจะเป็นเฉพาะเด็กแต่จะมีอาการต่อเนื่องจนถึงวัยผู้ใหญ่ อาการของโรคสมาธิสั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามวัย

ปัจจุบันสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยทุกแห่ง มีนโยบายในการรับสมัครผู้เรียนที่มีสมาธิสั้นเข้าศึกษาในสถานศึกษาในสังกัด โดยใช้วิธีการสอน เช่นเดียวกับผู้เรียนปกติ เช่น การเรียนในห้องเรียน การพบกลุ่ม การจัดการศึกษาทางไกล เป็นต้น โดยสถานศึกษายังไม่มีจัดการเรียนการสอนที่เป็นวิธีการเฉพาะที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้นโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรีสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้น โดยคาดว่าผลที่ได้จากการวิจัยจะมีส่วนช่วยให้สถานศึกษาได้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม และสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนสมาธิสั้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

2.2 เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนที่มีสมาธิสั้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 แบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

3.2 ประชากร

ประชากร ได้แก่ ครู กศน.ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ปีการศึกษา 2562 จังหวัดนนทบุรี จำนวน 104 คน

3.3 เครื่องมือการวิจัย ได้แก่

3.3.1 แบบสอบถามสภาพปัญหา การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับผู้เรียนที่มีสมาธิสั้นในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

3.3.2 แนวทางการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบ สำหรับผู้เรียนที่มีสมาธิสั้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 สภาพ หมายถึง สภาพการจัดการเรียนรู้การศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้นในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป การจัดทำแผนการสอน และการจัดการเรียนรู้

4.2 ปัญหา หมายถึง ปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้นในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วยปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านผู้เรียน

4.3 แนวทาง หมายถึง องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้การศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้น ประกอบด้วย ด้านการช่วยเหลือด้านการเรียน ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดที่นั่ง ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการมอบหมายงาน ด้านการทำกรบ้าน ด้านเทคนิคการเรียน ด้านการจัดการเกี่ยวกับเวลา ด้านการพัฒนาทักษะทางสังคม และด้านการปรับพฤติกรรม

4.4 ผู้สอน หมายถึง ครู กศน.ที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดนนทบุรี

4.5 ผู้เรียนสมาธิสั้น หมายถึง ผู้เรียนที่ศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี โดยได้รับการตรวจวินิจฉัยว่าเป็นเด็กสมาธิสั้น

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ได้แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

5.2 เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมาริสิ้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี และแนวคิดเกี่ยวกับผู้เรียนสมาริสิ้น ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ

1.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ให้คำนิยามไว้ดังนี้ “การศึกษานอกระบบ” หมายความว่า กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมาย ผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่น และหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2553 ให้คำอธิบาย “การศึกษานอกระบบ” ไว้ในมาตรา 15 (2) ว่า “การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม”

การศึกษานอกระบบ เป็นการให้บริการทางการศึกษาแก่ผู้ที่พลาดโอกาส หรือไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาเมื่ออยู่ในวัยเรียน และหมายถึงผู้ใหญ่ที่พ้นวัยการศึกษาภาคบังคับไปแล้ว เนื่องจากเหตุผลและความจำเป็นต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่ควรได้รับการศึกษาตามระบบ ทำให้ไม่สามารถเรียน

ในระบบโรงเรียนได้ ประชากรที่อยู่ในโรงเรียนส่วนมากที่พลาดโอกาสไม่สามารถเรียนในระบบโรงเรียน นักการศึกษาจึงต้องเข้ามารับผิดชอบจัดการศึกษาให้กับกลุ่มคนเหล่านี้ให้ได้รับการศึกษา

การศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่สถาบันต่าง ๆ ในสังคม จัดขึ้น โดยมีเจตนาและวัตถุประสงค์ที่จะให้การเรียนรู้แก่ประชาชนที่สามารถกำหนดเป้าหมายได้ ผู้รับ การศึกษาเองก็มีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ในการจะจัดการเรียนรู้กิจกรรมดังกล่าวให้แก่ประชากรทุกเพศ ทุกวัย ทุกชุมชน และทุกระดับการศึกษาเพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีความรู้ ทักษะและทัศนคติ ค่านิยมที่ดี กิจกรรมการศึกษาที่เรียกว่าเป็นการศึกษานอกระบบ โรงเรียนจะต้องจัดขึ้นในระยะเวลาอันสั้น หลักสูตร ยืดหยุ่น ประหยัดและตอบสนองความต้องการความสนใจของผู้เรียนและปัญหาของชุมชน” (อุ้นดา นพคุณ, 2523: 16)

สรุปว่าความหมายของการศึกษานอกระบบได้ว่า การศึกษานอกระบบเป็นกิจกรรมทาง การศึกษาที่จัดขึ้นให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบโรงเรียนเป็นหลัก เป็นกิจกรรมที่มีความ ยืดหยุ่นในด้านหลักสูตร เนื้อหาวิธีการจัดการเรียนการสอน สถานที่เรียน ผู้จัดการศึกษา คุณสมบัติของ ผู้เรียนและการวัดและประเมินผล ทั้งนี้เพื่อให้สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลาย ทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ และสามารถปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับแต่ละสภาพการณ์ได้ นอกจากนี้ การศึกษานอกระบบยังเป็นองค์ประกอบของการศึกษาตลอดชีวิตอีกด้วย (สุมาลี สังข์ศรี, 2558: 1)

1.2 ความสำคัญของการศึกษานอกระบบ

การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในด้านต่าง ๆ อย่างมาก ความสำคัญ ของการศึกษานอกระบบสามารถสรุปได้ดังนี้

- 1.2.1 ให้โอกาสแก่ผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษา
- 1.2.2 ให้โอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา
- 1.2.3 ให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยได้รับการศึกษา
- 1.2.4 ให้ผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จจากการเรียนในระบบโรงเรียนเรียนได้สำเร็จ
- 1.2.5 ให้ผู้ที่ประกอบอาชีพการงานแล้วได้พัฒนาความรู้ของตนเอง
- 1.2.6 ประชาชนสามารถเลือกศึกษาในสิ่งที่ตนสนใจ
- 1.2.7 สิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันทีทันใด

1.3 หลักการศึกษานอกระบบ

หลักการศึกษานอกระบบมีหลายประการสรุปได้ดังนี้

- 1.3.1 หลักความเสมอภาคในการรับบริการการศึกษา
- 1.3.2 หลักการกระจายโอกาสทางการศึกษา ควรต้องหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะกระจายการศึกษานอกระบบให้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง แม้จะอยู่ในชนบทห่างไกล

1.3.3 หลักความต่อเนื่อง ควรจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบอย่างต่อเนื่อง มีความพร้อมเมื่อควรจะเรียนได้เสมอ

1.3.4 หลักความยืดหยุ่นในเรื่องกฎเกณฑ์ต่างๆ เช่น หลักสูตรปรับให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นได้ เวลาเรียน ที่เรียนอำนวยความสะดวกต่อกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

1.3.5 หลักการจัดให้สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมีการสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายก่อนจึงจะกำหนดกิจกรรม กิจกรรมที่จัดในกลุ่มเป้าหมายแต่ละพื้นที่อาจแตกต่างกัน

1.3.6 หลักความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิต เนื้อหาหลักสูตรของกิจกรรมมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพและปัญหาในชีวิตจริง

1.3.7 หลักความหลากหลาย กิจกรรมมีความหลากหลายทั้งประเภทของกิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายในเรื่องอายุ พื้นฐานความรู้ ความสนใจ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเลือกได้ตามความต้องการ

1.3.8 หลักความเป็นประชาธิปไตยของกลุ่มเป้าหมายควรมีอิสระในการเลือกกิจกรรมได้ตามความสนใจ เลือกเวลาเรียน วิธีเรียนได้ตามความพร้อมและความสะดวกสามารถหยุดพักจากกิจกรรมได้เมื่อมีความจำเป็น และสามารถกลับเข้าร่วมกิจกรรมได้เมื่อมีความพร้อม

1.3.9 หลักการมีส่วนร่วม ผู้จัดมิได้จำกัดอยู่เฉพาะโรงเรียนหรือสถานศึกษาเท่านั้น จะมีทั้งหน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน สมาคม มูลนิธิ องค์กรต่างๆ ในชุมชนรวมทั้งประชาชนในชุมชนด้วย

1.3.10 หลักการพึ่งพาตนเอง มุ่งให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเองได้ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม

สรุปว่า การจัดการศึกษาจากระบบยึดหลักความเสมอภาค การกระจายโอกาสทางการศึกษา ควรมีการจัดอย่างต่อเนื่อง ยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตและยึดหลักความเป็นประชาธิปไตย (สุมาลี สังข์ศรี, 2558: 1)

1.4 ประเภทของกลุ่มเป้าหมายการศึกษาจากระบบ

การศึกษาจากระบบเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่มุ่งให้บริการแก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนทั้งหมดที่ไม่จำกัดวัย เพศ อาชีพ พื้นความรู้ ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายทางการศึกษาจากระบบจึงครอบคลุมตั้งแต่เด็กแรกเกิดก่อนวัยเรียน ผู้ที่อยู่ในวัยเรียนแต่ไม่มีโอกาสได้เข้าเรียน ผู้พลาดโอกาสจากการศึกษาในวัยเรียน ผู้จบการศึกษาในแต่ละระดับแล้วไม่ได้ศึกษาต่อ ผู้จบการศึกษามาประกอบอาชีพแล้วต้องการเพิ่มพูนทักษะอาชีพ ผู้ต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในวิชาชีพให้สูงขึ้นและเหมาะสมกับงานที่ประกอบอาชีพอยู่ ผู้สูงอายุ รวมทั้งผู้ด้วยโอกาสทางการศึกษาตามลักษณะบุคคลและสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่

การแบ่งประเภทของกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกระบบมีวิธีการแบ่งหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับว่าการแบ่งนั้นใช้เกณฑ์อะไร อย่างไร ในการแบ่ง ดังนี้

1.4.1 การแบ่งโดยใช้วัยหรืออายุเป็นเกณฑ์ แบ่งเป็นดังนี้

- 1) กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียน
- 2) กลุ่มผู้มีอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ (ย่างเข้าปีที่ 15 หรือ 15 ปีขึ้นไป) แต่ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ (มัธยมศึกษาตอนต้น) และการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 3) กลุ่มเยาวชน (อายุ 15-25 ปี)
- 4) กลุ่มวัยแรงงานหรือวัยทำงาน (อายุ 25 ปีขึ้นไป หรือ 15-59 ปี)
- 5) กลุ่มผู้สูงอายุ (55 หรือ 60 ปีขึ้นไป)

1.4.2 การแบ่งโดยใช้อาชีพเป็นเกณฑ์ แบ่งเป็นดังนี้

- 1) กลุ่มแม่บ้าน
- 2) กลุ่มเกษตรกร
- 3) กลุ่มคนงานในโรงงาน หรือสถานประกอบการ
- 4) กลุ่มว่างงาน หรือแรงงานที่จะประกอบอาชีพ หรือมีอาชีพไม่แน่นอน ฯลฯ

1.4.3 การแบ่งตามลักษณะเฉพาะ

- 1) กลุ่มสตรี
- 2) กลุ่มผู้สูงอายุ
- 3) กลุ่มคนพิการและทุพพลภาพ
- 4) ผู้ต้องโทษและถูกคุมขัง กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) กลุ่มผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การปกครองท้องถิ่น เป็นต้น
- 5) กลุ่มลักษณะงานโดยเฉพาะ เช่น ทหารประจำการ

1.4.4 การแบ่งตามลักษณะเฉพาะของสภาพความเป็นอยู่ ภาษาและวัฒนธรรม

- 1) กลุ่มคนบนพื้นที่สูงและชาวไทยภูเขา
- 2) กลุ่มชาวไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3) กลุ่มประชาชนตามแนวบริเวณชายแดน
- 4) กลุ่มชาวไทยใหม่หรือชาวเล
- 5) กลุ่มชนชายขอบ
- 6) กลุ่มคนไทยที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ

ฯลฯ

1.4.5 การแบ่งที่อาศัยพื้นที่ตามโครงสร้างประชากรเป็นเกณฑ์ แบ่งดังนี้

- 1) กลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในเมือง ได้แก่ ประชาชนในเขตเมืองที่มีประชากรอยู่หนาแน่นและกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนแออัด
- 2) กลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในชนบทและท้องถิ่นห่างไกล เช่น คนชนบทยากจน คนชนบทในท้องถิ่นห่างไกลความเจริญ

1.4.6 การแบ่งโดยอาศัยยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ ได้แก่

- 1) กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้พลัดและด้อยโอกาสทางการศึกษาและสังคม เช่น ไม่เคยเข้ารับการศึกษาในระบบ ผู้ไม่จบการศึกษากลับมาบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ออกจากชั้นจากการศึกษาในระบบรวมถึงผู้ไม่รู้หนังสือ เป็นต้น
- 2) กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่สังคมที่มีการพัฒนา เช่น ผู้ว่างงานหรือผู้ไม่มีอาชีพและรายได้ สตรีในชนบท ผู้ที่ขาดทักษะและมีฝีมือในการปฏิบัติงานในสถานประกอบการและในหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ กลุ่มประชากรบนพื้นที่สูง ผู้อยู่ตามแนวบริเวณชายแดน ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และที่นับถือศาสนาอิสลาม ผู้อาศัยอยู่ในชนบท ผู้อยู่ในชุมชนแออัด เป็นต้น

การแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็นประเภท และมีกลุ่มย่อยอยู่ในประเภทตามเกณฑ์ต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถจัดรูปแบบหลักสูตร การเรียนการสอนหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจเฉพาะของแต่ละกลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้จัดสามารถประมวลเนื้อหาสาระและวิธีการจัดให้เหมาะสมกับจิตวิทยาการเรียนรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย การศึกษานอกระบบ ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้เกณฑ์เช่นใดมาเป็นหลักในการแบ่ง การจัดประเภทและเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มย่อมต้องระบุว่าจะใช้ประโยชน์จากการแบ่งประเภทเพื่อวัตถุประสงค์ใด

1.5 แนวทางและวิธีการจัดการศึกษานอกระบบ

จากหลักการจัดการศึกษานอกระบบ หลายหน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบควรคำนึงถึงหลักการเพื่อให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย และกำหนดเป็นแนวทางและวิธีการจัดการศึกษานอกระบบ ดังนี้ (นฤมล ตันธสุรเศรษฐ์, 2556 : 1)

1.5.1 ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความต้องการ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ให้ความสำคัญแก่ประสบการณ์ของผู้เรียนและกลุ่มเป้าหมาย

1.5.2 ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นต้น

1.5.3 ใช้สื่อชนิดต่าง ๆ หลายชนิดผสมผสานกัน (multi-media) โดยใช้ระบบการศึกษาทางไกลเข้ามาช่วย

1.5.4 มีความยืดหยุ่นในด้านต่างๆ เช่น เวลา หลักสูตร สถานที่เรียน การลงทะเบียน และลดกฎระเบียบต่างๆ

1.5.5 มีการศึกษารูปแบบและวิธีรับความรู้และการถ่ายทอดความรู้ ที่มีมาแต่ดั้งเดิม ของชุมชนแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบ

1.5.6 เน้นการฝึกทักษะกระบวนการ การคิด การวิเคราะห์ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้

1.5.7 ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้วยตนเองและการนำตนเอง

1.5.8 จัดการเรียนรู้ให้ผสมกลมกลืนกับชีวิต

1.5.9 เน้นการแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์

1.5.10 เน้นการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง

1.5.11 สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย

1.5.12 สอนวิธีการในการแสวงหาความรู้ (learning how to learn) มากกว่าเน้นการให้ เนื้อหาความรู้

1.5.13 ครูเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน เป็นผู้แนะแนวช่วยแก้ไขปัญหา ผู้เรียนอาจเป็นทั้งครูและผู้เรียนในเวลาเดียวกัน

1.5.14 ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและวิถีชีวิตในการเรียนรู้

1.5.15 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ ทุกเวลา ทุกสถานที่

1.6 การจัดกิจกรรมของการศึกษานอกระบบ

การจัดกิจกรรมของการศึกษานอกระบบ มีการจัดประเภทต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้ (นฤมล ดันธสุเรศฐ์, 2556: 1)

1.6.1 กิจกรรมการศึกษาพื้นฐาน เป็นการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย นอกระบบโรงเรียนได้รับโอกาสในการศึกษาพื้นฐาน จัดให้มีการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาเข้ากับวิถีชีวิต เน้นความคิด ทำ จำ แก้ปัญหาและพัฒนา

1.6.2 กิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ เป็นการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนา ความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพ แก้ปัญหาการว่างงานและสร้างความเข้มแข็งให้กับ เศรษฐกิจชุมชน มีการจัดออกเป็น 4 แนวทาง คือ

1) การฝึกทักษะอาชีพ เป็นการศึกษาค้นคว้าความรู้ความสามารถและทักษะ พื้นฐานในอาชีพ

2) การเข้าสู่อาชีพ เป็นการศึกษาค้นคว้ากลุ่มเป้าหมายให้สามารถคิดวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่อาชีพ

3) กลุ่มพัฒนาอาชีพ เป็นการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์แก่กลุ่มผู้มีอาชีพประเภทเดียวกันให้สามารถพัฒนาปริมาณและคุณภาพ เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม

4) การพัฒนาด้วยเทคโนโลยี เป็นการให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่ต้องการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาอาชีพและศักยภาพของตนเองและกลุ่ม

1.6.3 กิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านสุขภาพอนามัย 2) ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 3) ด้านทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยกำหนดให้สถานศึกษาควรมีหลักในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ยึดประเด็นปัญหาในชุมชนท้องถิ่น และยึดนโยบายรัฐ หรือเอกลักษณ์ของชาติ

รูปแบบการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตสามารถจัดในรูปแบบกลุ่มสนใจเข้าค่าย การอบรม ประชาชนและการจัดกิจกรรมชุมชน

1.6.4 กิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความสามารถและศักยภาพของคนในชุมชนและทุกภาคส่วนในชุมชนให้ร่วมกันรับผิดชอบและเห็นความสำคัญในการฟื้นฟูพัฒนาสังคมและชุมชนของตนเอง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญต่อการใช้กระบวนการทางการศึกษาเข้ามาดำเนินการ

2. หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ.2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองอุดมการณ์การจัดการศึกษาตลอดชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ตามปรัชญา “คิดเป็น” เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคม มีการบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม ศิลธรรมและวัฒนธรรม มุ่งสร้างพื้นฐานการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และพัฒนาความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมจัดการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้ว่า การศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคมสามารถพึ่งพาตนเองได้ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของบุคคลที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์จากการทำงานและการประกอบอาชีพ โดยการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ให้ความสำคัญกับการพัฒนากลุ่มเป้าหมายด้านจิตใจให้มีคุณธรรมควบคู่ไปกับการ

พัฒนาการเรียนรู้ สร้างภูมิคุ้มกัน สามารถจัดการกับองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สร้างภูมิคุ้มกันตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งคำนึงถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ที่อยู่นอกระบบ และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสาร

2.1 หลักการ

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดหลักการไว้ดังนี้

2.1.1 เป็นหลักสูตรที่มี โครงสร้างยืดหยุ่นด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการบูรณาการเนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างของบุคคล ชุมชน และสังคม

2.1.2 ส่งเสริมให้มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.1.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยตระหนักว่าผู้เรียนมีความสำคัญ สามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

2.1.4 ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.2 จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักยภาพในการประกอบอาชีพและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการ จึงกำหนดจุดหมายดังต่อไปนี้

2.2.1 มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

2.2.2 มีความรู้พื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.2.3 มีความสามารถในการประกอบสัมมาอาชีพให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และตามทันความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

2.2.4 มีทักษะการดำเนินชีวิตที่ดี และสามารถจัดการกับชีวิต ชุมชน สังคมได้อย่างมีความสุขตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.5 มีความเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย โดยเฉพาะภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ความเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.2.6 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2.7 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และบูรณาการความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

2.3 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ระบุว่า “เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาให้บุคคลได้รับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยให้บุคคลซึ่งได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้วหรือไม่ก็ตาม มีสิทธิได้รับการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยได้แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ตามกระบวนการและการดำเนินการที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้”

2.4 ระดับการศึกษา

แบ่งระดับการศึกษานอกระบบออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแต่ละระดับใช้เวลาเรียน 4 ภาคเรียน ยกเว้นกรณีที่มีการเทียบโอน ทั้งนี้ต้องลงทะเบียนเรียนในสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ภาคเรียน

2.5 สารการเรียนรู้

สารการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 สารดังนี้

2.5.1 สารทักษะการเรียนรู้ เป็นสาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้แหล่งเรียนรู้ การจัดการความรู้ การคิดเป็น และการวิจัยอย่างง่าย

2.5.2 สารความรู้พื้นฐาน เป็นสาระเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

2.5.3 สารการประกอบอาชีพ เป็นสาระเกี่ยวกับการมองเห็นช่องทางและการตัดสินใจ ประกอบอาชีพ ทักษะในอาชีพ การจัดการอาชีพอย่างมีคุณธรรม และการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง

2.5.4 สารทักษะการดำเนินชีวิต เป็นสาระเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สุขศึกษา พลศึกษา และศิลปศึกษา

2.5.5 สารการพัฒนาสังคม เป็นสาระเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี หน้าที่พลเมือง และการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม

ตารางที่ 2.1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ที่	สาระการเรียนรู้	จำนวนหน่วยกิต					
		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
		วิชา	วิชา	วิชา	วิชา	วิชา	วิชา
		บังคับ	เลือก	บังคับ	เลือก	บังคับ	เลือก
1.	ทักษะการเรียนรู้	5		5		5	
2.	ความรู้พื้นฐาน	12		16		20	
3.	การประกอบอาชีพ	8		8		8	
4.	ทักษะการดำเนินอาชีพ	5		5		5	
5.	การพัฒนาสังคม	6		6		6	
	รวม	36	12	40	16	44	32
		48 หน่วยกิต		56 หน่วยกิต		76 หน่วยกิต	
	กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต	100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง	

หมายเหตุ วิชาเลือกในแต่ละระดับ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียน เรียนรู้จากการทำโครงการ จำนวนอย่างน้อย 3 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 5 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิตและการพัฒนาสังคม ซึ่งแต่ละสาระประกอบด้วยวิชาบังคับ และรายวิชาเลือกตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ ในโครงสร้างรายวิชาบังคับทุกรายวิชาผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนตามที่กำหนด ส่วนรายวิชาเลือกสถานศึกษากำหนดได้ตามความต้องการ โดยพัฒนาหลักสูตรขึ้นเองหรือเลือกใช้จากที่สถานศึกษาอื่น หรือที่ส่วนกลางกำหนด นอกจากนี้แต่ละระดับต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง และต้องทำโครงการอย่างน้อย 3 หน่วยกิต

2.6 การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

ด้วยกลุ่มเป้าหมายที่สำนักงาน กศน. รับผิดชอบมีหลากหลาย เช่น ผู้บกพร่องในด้านต่าง ๆ ผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษาทางเลือกที่จัดโดยครอบครัวและองค์กรต่าง ๆ ดังนั้น เพื่อให้จัดการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวได้ สถานศึกษาสามารถปรับมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้โดยการอนุมัติจากปลัดกระทรวง

ศึกษาธิการ ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานความร่วมมือ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.7 วิธีการจัดการเรียนรู้

วิธีการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะมีวิธีเดียว คือ วิธีเรียน กศน. ที่สามารถจัดการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ เช่น การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบทางไกล การเรียนรู้แบบชั้นเรียน แลการเรียนรู้แบบอื่น ๆ ที่หลากหลาย ซึ่งในแต่ละรายวิชาผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือหลายรูปแบบก็ได้ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องเพิ่มระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้นจากเดิม โดยเฉพาะการเรียนรู้แบบพบกลุ่ม ให้มีการเพิ่มระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้จากสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง เป็น 6 ชั่วโมง (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องปรับแก้ไขคู่มือการดำเนินงาน หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ลงวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2551)

2.8 การจัดการกระบวนการเรียนรู้

การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามปรัชญาพื้นฐานของการศึกษานอกโรงเรียน “คิดเป็น” โดยใช้ข้อมูลตนเอง วิชาการ และสภาพแวดล้อมในชุมชน สังคม มาวิเคราะห์ ตัดสินใจในเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ แล้วนำไปประยุกต์ใช้ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ 1) ขั้นตอนกำหนดสภาพปัญหา/ความต้องการในการเรียนรู้ 2) ขั้นตอนแสวงหาข้อมูลและจัดการเรียนรู้ 3) ขั้นตอนปฏิบัติ 4) ขั้นตอนประเมินผลการเรียนรู้ และสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่พร้อมเผยแพร่

2.9 สื่อการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อบุคคล ภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นชุมชน และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ผู้เรียน ครู สามารถพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง หรือนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ใกล้ตัว และข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจง่าย เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง และต่อเนื่องตลอดเวลา

2.10 การเทียบโอนผลการเรียน

สถานศึกษาต้องจัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนหรือเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน ให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 โดยสถานศึกษาต้องจัดทำระเบียบหรือแนวปฏิบัติการเทียบโอนให้สอดคล้องกับแนวทางการเทียบโอนที่สำนักงาน กศน. กำหนด โดยกำหนดวิธีการเทียบโอน ดังนี้

2.10.1 การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักฐานการศึกษาที่จัดการศึกษาเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายหรือเทียบเท่า

2.10.2 การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบประเภทการศึกษาต่อเนื่อง

2.10.3 การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศ

2.10.4 การเทียบโอนผลการเรียนจากความรู้และประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

2.10.5 การเทียบโอนผลการเรียนจากการประเมินความรู้และประสบการณ์

2.11 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลมี 2 ระดับ คือ

2.11.1 การประเมินผลในระดับสถานศึกษาเป็นการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชา ประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และประเมินคุณธรรม

2.11.2 การประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนเข้ารับการประเมินในภาคเรียนสุดท้ายก่อนสอบปลายภาคของภาคเรียนนั้น ๆ โดยไม่มีผลต่อการได้หรือตกของผู้เรียน

3. บทบาทหน้าที่การจัดการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

3.1 บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน กศน. จังหวัด

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการ ของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภายในจังหวัด รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. จัดทำยุทธศาสตร์ เป้าหมายและแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษาชาติ แผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามสภาพท้องถิ่นและชุมชน

2. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3. วิเคราะห์ จัดตั้ง จัดสรรเงินงบประมาณให้แก่สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย
 5. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบตามที่กฎหมายกำหนด
 6. ส่งเสริม สนับสนุนการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการเทียบระดับการศึกษา
 7. ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาร่วมกับ สถานศึกษาและภาคีเครือข่าย
 8. ระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การจัด และพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 9. ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
 10. พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยและ ภาคีเครือข่าย
 11. ส่งเสริม สนับสนุน ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ งานนโยบายพิเศษของรัฐและงานส่งเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ
 12. กำกับ ดูแล นิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัยของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย
 13. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
- เป้าประสงค์ของสำนักงาน กศน. จังหวัด**
1. คนไทยได้รับ โอกาสทางการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
 2. ประชากรวัยแรงงานมีระดับการศึกษาและคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น และมีอาชีพที่สร้างรายได้ ให้กับตนเองและครอบครัวอย่างยั่งยืนบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์
 3. ชุมชนมีฐานอาชีพที่กว้างและหลากหลาย สามารถพัฒนาไปสู่ระดับวิสาหกิจชุมชนที่ มีความสามารถเชิงการแข่งขันที่มีความสามารถเชิงการแข่งขันมีความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ และสร้าง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความเข้มแข็งของชุมชน นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 หน้า 2
4. ประชาชนมีเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมใน การเรียนรู้ แก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมอย่างสร้างสรรค์
 5. ประชาชนมีความรู้และทักษะด้านภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษากลุ่มประเทศ อาเซียน รวมทั้งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิภาคและความเป็นประชาคมอาเซียน

6. องค์กรภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศอาเซียนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง
7. หน่วยงานและสถานศึกษาพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไปอย่างทั่วถึง
8. หน่วยงานและสถานศึกษาทำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีคุณภาพมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ
9. ชุมชนได้รับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ มีกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนโดยใช้รูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมี กศน.ตำบล และ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่าง ๆ เป็นกลไกส่งเสริมการเรียนรู้
10. หน่วยงานและสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีประสิทธิภาพ

3.2 บทบาทหน้าที่ของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

อำนาจและหน้าที่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 10 มีนาคม 2551 เรื่อง การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (กศน. อำเภอ) มีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

1. จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่ายเพื่อจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ดำเนินการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ
4. จัด ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่
5. จัด ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. วิจัยและพัฒนาคุณภาพหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้และมาตรฐานการศึกษานอกระบบ
7. ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์
8. กำกับ ดูแล ตรวจสอบ นิเทศภายใน ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
9. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

10. ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดและพัฒนาระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

11. ดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

12. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีหน่วยงานในสังกัดหลายระดับ หน่วยงานส่วนกลางเรียกว่า สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีชื่อย่อว่า “สำนักงาน กศน.” มีเลขานุการ กศน. เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของข้าราชการและบุคลากรทุกประเภท ระดับจังหวัด เรียกว่า “สำนักงาน กศน. จังหวัด” หรือ ในกรุงเทพมหานคร เรียกว่า “สำนักงาน กศน. กทม.” มีผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของข้าราชการและบุคลากรทุกประเภทในจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร ระดับอำเภอ เรียกว่า ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ หรือเขต เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของข้าราชการและบุคลากรทุกประเภทในอำเภอหรือเขต

การจัดการศึกษานอกระบบจังหวัดนนทบุรี สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี (สำนักงาน กศน.จังหวัดนนทบุรี) ตั้งอยู่เลขที่ 4 ถนนตลิ่งชัน-สุพรรณบุรี ตำบลเสาธงหิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวนสถานศึกษา/แหล่งการเรียนรู้ในสังกัดดังนี้

1. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ (กศน.อำเภอ)

จำนวน 6 แห่ง ได้แก่

- 1) กศน.อำเภอเมืองนนทบุรี
- 2) กศน.อำเภอบางบัวทอง
- 3) กศน.อำเภอบางกรวย
- 4) กศน.อำเภอปากเกร็ด
- 5) กศน.อำเภอบางใหญ่
- 6) กศน.อำเภอไทรน้อย

2. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบล (กศน.ตำบล) จำนวน 52

แห่ง ได้แก่

1) อำเภอเมืองนนทบุรี ประกอบด้วย

- (1) กสน.ตำบลสวนใหญ่
- (2) กสน.ตำบลตลาดขวัญ
- (3) กสน.ตำบลบางเขน
- (4) กสน.ตำบลบางกระสอ
- (5) กสน.ตำบลท่าทราย
- (6) กสน.ตำบลบางไผ่
- (7) กสน.ตำบลบางศรีเมือง
- (8) กสน.ตำบลบางกร่าง
- (9) กสน.ตำบลไทรม้า
- (10) กสน.ตำบลบางรักน้อย

2) อำเภอบางกรวย ประกอบด้วย

- (1) กสน.ตำบลวัดชะลอ
- (2) กสน.ตำบลบางกรวย
- (3) กสน.ตำบลบางสีทอง
- (4) กสน.ตำบลบางขนุน
- (5) กสน.ตำบลบางขุนทอง
- (6) กสน.ตำบลบางคูเวียง
- (7) กสน.ตำบลมหาสวัสดิ์
- (8) กสน.ตำบลปลายบาง
- (9) กสน.ตำบลศาลากลาง

3) อำเภอบางใหญ่ ประกอบด้วย

- (1) กสน.ตำบลบางม่วง
- (2) กสน.ตำบลบางแม่นาง
- (3) กสน.ตำบลบางเลน
- (4) กสน.ตำบลเสาธงหิน
- (5) กสน.ตำบลบางใหญ่
- (6) กสน.ตำบลบ้านใหม่

4) อำเภอปากเกร็ด ประกอบด้วย

- (1) กสน.ตำบลปากเกร็ด

- (2) กศน.ตำบลบางตลาด
- (3) กศน.ตำบลบ้านใหม่
- (4) กศน.ตำบลบางพูด
- (5) กศน.ตำบลบางตะไผ่
- (6) กศน.ตำบลคลองพระอุดม
- (7) กศน.ตำบลท่าอิฐ
- (8) กศน.ตำบลเกาะเกร็ด
- (9) กศน.ตำบลอ้อมเกร็ด
- (10) กศน.ตำบลคลองข่อย
- (11) กศน.ตำบลบางพลับ
- (12) กศน.ตำบลคลองเกลือ

5) อำเภอบางบัวทอง ประกอบด้วย

- (1) กศน.ตำบลโสนลอย
- (2) กศน.ตำบลบางบัวทอง
- (3) กศน.ตำบลบางรักใหญ่
- (4) กศน.ตำบลบางคูรัด
- (5) กศน.ตำบลละหาร
- (6) กศน.ตำบลลำโพ
- (7) กศน.ตำบลพิมลราช
- (8) กศน.ตำบลบางรักพัฒนา

6) อำเภอไทรน้อย ประกอบด้วย

- (1) กศน.ตำบลไทรน้อย
- (2) กศน.ตำบลราษฎร์นิยม
- (3) กศน.ตำบลหนองเพรางาย
- (4) กศน.ตำบลไทรใหญ่
- (5) กศน.ตำบลขุนศรี
- (6) กศน.ตำบลคลองขวาง
- (7) กศน.ตำบลทวีวัฒนา

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้เรียนสมาธิสั้น

4.1 ความหมายของสมาธิสั้น

4.1.1 สมาธิ (Attention) หมายถึง ความสามารถที่จะเพ่งความสนใจไปยังสิ่งเร้าบางสิ่ง ความสนใจและตั้งมั่นอยู่ในสิ่งเร้าที่สนใจนั้นและทำให้สำเร็จ

สมาธิ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สมาธิต่อเนื่อง (Sustained Attention) การคงความสนใจในสิ่งหนึ่ง ๆ ได้เป็นระยะเวลานาน ต่อเนื่อง

2. สมาธิในการคัดเลือกสิ่งเร้า (Selective Attention) หมายถึงความสามารถในการตัดสิ่งเร้าที่ไม่สำคัญออก เพื่อให้ความสนใจต่อสิ่งเร้าที่สำคัญ

โดยทั่วไปแล้ว สมาธิทั้งสองอย่างจะทำงานไปพร้อม ๆ กันตลอดเวลา ทำให้คนเราเลือกแต่สิ่งที่สำคัญ และให้ความสนใจต่อสิ่งนั้นได้นานพอ การมีสมาธิอย่างใดอย่างหนึ่งบกพร่องหรือทั้งสองอย่าง จะทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้อย่างเหมาะสม และไม่สามารถทำงานสำเร็จเป็นชิ้นเป็นอันได้

4.1.2 สมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactivity /Impulsivity Disorder หรือ ADHD) หมายถึง ความผิดปกติทางพฤติกรรมชนิดหนึ่งที่เกิดออกช้า ๆ จนเป็นลักษณะเฉพาะตัว ประกอบด้วยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับอายุ หรือ ระดับพัฒนาการในเรื่องของการขาดสมาธิ ความหุนหันพลันแล่น ยับยั้งหรือหยุดตัวเองไม่ค่อยได้ หรือไม่อยู่นิ่ง ขาดความสามารถตั้งใจ/สนใจ ต่อกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่กำลังทำอยู่ เป็นความผิดปกติทางพฤติกรรมชนิดหนึ่ง แสดงออกจนเป็นลักษณะเฉพาะตัว ประกอบด้วยพฤติกรรมไม่เหมาะสม ไม่มีระเบียบ วอกแวก ไม่มีสมาธิ มักทำอะไรก่อนคิด ใจว้าว ว้าว

จอม ชุ่มช่วย (2551) อธิบายว่าอาการสมาธิสั้นเกิดจากความผิดปกติของสมอง โดยยังไม่ทราบสาเหตุที่แน่นอนว่าอะไรที่ทำให้สมองมีความผิดปกติ แต่จากวิทยาการและวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันมีผลพหุปัจจัยที่น่าจะมีผลมาจากพันธุกรรม แต่ว่าพันธุกรรมจะมีส่วนอย่างไรและมีการถ่ายทอดอย่างไรยังไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจน แต่มีผลต่อสมองทำให้การทำงานของสมองบางส่วนเกิดการบกพร่อง โดยเฉพาะสมองส่วนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสมาธิของเรา ทำให้เกิดการงานที่ไม่สัมพันธ์กันต่อระบบสั่งงานอื่นๆ อาการนี้อาจเกิดขึ้นได้ตั้งแต่วัยในครรภ์ ปัจจุบันเรารวมเรียกกลุ่มอาการนี้ว่า Attention Defecit Hyperactivity Disorders (ADHD) หรือที่นิยมเรียกว่าเด็กไฮเปอร์ หรือเด็กสมาธิสั้น

สมาธิสั้น (ADHD) เป็นโรคเรื้อรังทางจิตเวช เกิดขึ้นในเด็กโดยจะมีอาการก่อนอายุ 7 ปี โดยมีอาการที่สำคัญ คือ ขาดสมาธิ อยู่นิ่งไม่นิ่ง และหุนหันพลันแล่น ทำให้มีผลต่อพฤติกรรม อารมณ์ การเรียน และการเข้าสังคมกับผู้อื่น (ชาญวิทย์ พรนภดล, 2545; Larry, 2004) ซึ่งพบได้ประมาณ

ร้อยละ 5 ของเด็กอายุ 8-11 ปี และร้อยละ 5-10 ของเด็กวัยรุ่น พบในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง 4-6 เท่า (วินัดดา ปิยะศิลป์, 2550)

สมาธิสั้นนับได้ว่าเป็นโรคที่มักเกิดร่วมกับปัญหาการเจ็บป่วยอย่างอื่น และมีได้เป็นเฉพาะในวัยเด็ก หากไม่ได้รับการแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตั้งแต่ยังเยาว์วัยก็อาจเป็นต่อเนื่องถึงในวัยผู้ใหญ่ การวินิจฉัย ADHD ทำได้ง่ายในเด็กอายุ 7-9 ปี สมาธิในผู้ใหญ่จะไม่ชนเหมือนในเด็ก แต่จะมีปัญหาในการวางแผน การแก้ไขปัญหา หงุดหงิด สมาธิไม่ดี ทำงานไม่เสร็จ เพราะมีความผิดปกติของสมองส่วนหน้าที่เกี่ยวข้องกับความคิด การวางแผน การบริหารจัดการชีวิตในเรื่องต่าง ๆ (Executive Functions-EF) อาการที่พบบ่อยคือ วอกแวกง่าย ฟังอะไรจับใจความไม่ค่อยได้ ทำงานไม่เสร็จทันเวลาที่กำหนด ขาดความสามารถในการบริหารจัดการเวลาที่ดี ทำงานผิดพลาดบ่อย หวออะไรไม่ค่อยเจอ ผัดวันประกันพรุ่ง มาสายเป็นประจำ หุนหันพลันแล่น ขาดความยับยั้งชั่งใจ ไม่คิดก่อนทำ ทำตามใจชอบ อารมณ์ขึ้นลงเร็ว โกรธง่าย หายเร็ว มีปัญหากับบุคคลรอบข้างบ่อย ๆ เบื่อง่าย คอยอะไรนาน ๆ ไม่ค่อยได้ เครียด หงุดหงิดง่าย บางคนซึมเศร้าและวิตกกังวล นอนไม่หลับ เสี่ยงต่อปัญหาการติดยาและยาเสพติดอื่น ๆ รวมทั้งมีปัญหาเรื่องการขับรถและประสบอุบัติเหตุได้ง่ายกว่าคนปกติ เพราะจะไม่มีใจจ่อจ้อง จึงมักมีปัญหาเรื่องขับรถเร็วเกินพิกัดและฝ่าฝืนกฎจราจร เป็นต้น (บุญเรือง ไตรเรืองวรรณ, 2559)

4.2 ลักษณะของผู้เรียนสมาธิสั้น

โรคสมาธิสั้น หรือ Attention-Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD) คือ กลุ่มอาการที่เป็นความผิดปกติของพัฒนาการอันเกิดจากความบกพร่องในการทำหน้าที่ของสมอง ทำให้มีปัญหาในการควบคุมตนเองทั้งอาการ ชน อยู่ไม่นิ่ง (Hyperactivity) ขาดการยั้งคิดหรือหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) และขาดสมาธิที่ต่อเนื่อง (Inattention) โดยพฤติกรรมเหล่านี้มีมากกว่าพฤติกรรมปกติในเด็กวัยเดียวกัน ซึ่งส่งผลให้การทำหน้าที่ในการดำเนินชีวิตประจำวันหรือการเข้าสังคมบกพร่องไป

การวินิจฉัยโรคสมาธิสั้น ตามเกณฑ์การการวินิจฉัยของ Diagnostic and Statistical Manual of Manual of Mental Disorders, Fifth Edition (DSM-V) ซึ่งเป็นเกณฑ์ใหม่ล่าสุดคือ (กรมสุขภาพจิต, 2563)

1. จะต้องมีอาการต่อไปนี้อย่างน้อย 6 ข้อขึ้นไป เป็นเวลานานติดต่อกันอย่างน้อย 6 เดือน ในกลุ่มอาการขาดสมาธิ (Inattention) และ/หรือ อาการไม่อยู่นิ่ง-หุนหันพลันแล่น (Hyperactivity-Impulsivity) ดังนี้

- กลุ่มอาการขาดสมาธิ (Inattention) ได้แก่

- 1) ไม่สามารถจดจำรายละเอียดของงานที่ทำได้ หรือขาดความรอบคอบ
- 2) ไม่มีสมาธิในขณะที่ทำงาน หรือเล่น
- 3) ดูเหมือนไม่ค่อยฟังเวลาพูดด้วย ไม่สนใจฟังคำพูดของผู้อื่น

ผิดปกติบ่อยๆ

- 4) ไม่สามารถตั้งใจฟัง และเก็บรายละเอียดได้ ทำงานไม่ครบ ไม่เสร็จ และ
- 5) ทำงานไม่ค่อยเป็นระเบียบ มีปัญหาในการจัดระบบงานหรือกิจกรรม
- 6) มีปัญหาหรือพยายามหลีกเลี่ยงงานที่ต้องใช้ความใส่ใจพยายาม หรือใช้สมาธิ
- 7) วอกแวกง่ายจากสิ่งเร้าต่าง ๆ
- 8) ทำของใช้ส่วนตัว หรือของใช้ที่จำเป็นสำหรับงานหรือการเรียนหายบ่อย ๆ
- 9) ขี้ลืมบ่อย ๆ ในกิจกรรมประจำวันที่ต้องทำเป็นประจำ

- กลุ่มอาการอยู่ไม่นิ่ง-หุนหันพลันแล่น (Hyperactivity-Impulsivity) ได้แก่

- 1) มักยุกยิก อยู่ไม่สุข ชอบขยับมือและเท้าไปมา
- 2) นั่งไม่คิดที่ ลุกเดินบ่อย ๆ ขณะอยู่ที่บ้านหรือในห้องเรียน
- 3) ชอบวิ่งหรือปีนป่ายสิ่งต่าง ๆ โดยไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ
- 4) พูดมากเกินควร พูดไม่หยุด
- 5) ไม่สามารถทำกิจกรรมเงียบ ๆ ได้ เล่นเสียงดัง
- 6) เคลื่อนไหวหรือตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา เหมือนคิดเครื่องยนต์
- 7) มักชิงตอบคำถามก่อน โดยที่ยังฟังคำถามไม่จบ
- 8) รอคอยไม่ได้ ไม่ชอบการเข้าคิว
- 9) ชอบขัดจังหวะหรือสอดแทรกเวลาผู้อื่นกำลังพูดอยู่ หรือแย่งเพื่อนเล่น

2. อาการความบกพร่องในบางข้อเริ่มปรากฏตั้งแต่ก่อนอายุ 12 ปี

3. พบอาการเหล่านี้ในสถานการณ์อย่างน้อย 2 แห่งขึ้นไป เช่น ที่ โรงเรียน ที่ทำงาน

หรือที่บ้าน

4. อาการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อ การเข้าสังคม การเรียน หรือการทำงานอย่างชัดเจน
5. ไม่ได้เป็นจากโรคทางจิตเวชอื่น ๆ

4.2.1 การจำแนกกลุ่มอาการสมาธิสั้น มีทั้งสิ้น 3 แบบ ดังนี้

- 1) กลุ่มที่อาการขาดสมาธิเป็นหลัก (Inattentive Subtype)
- 2) มีอาการในกลุ่มขาดสมาธิตั้งแต่ 6 ข้อขึ้นไป
- 3) มีอาการในกลุ่มอยู่ไม่นิ่ง/หุนหันพลันแล่นไม่ถึง 6 ข้อ

4.2.2 กลุ่มที่มีอาการอยู่ไม่นิ่ง/หุนหันพลันแล่นเป็นหลัก (Hyperactivity-Impulsivity Subtype)

- 1) มีอาการในกลุ่มอยู่ไม่นิ่ง/หุนหันพลันแล่นตั้งแต่ 6 ข้อขึ้นไป
- 2) มีอาการในกลุ่มขาดสมาธิไม่ถึง 6 ข้อ
- 3) กลุ่มที่มีอาการทั้งสองแบบร่วมกัน (Combined Subtype)

4) มีอาการในกลุ่มขาดสมาธิตั้งแต่ 6 ข้อ ขึ้นไป

5) มีอาการในกลุ่มที่อยู่ไม่นิ่ง/หุนหันพลันแล่นตั้งแต่ 6 ข้อขึ้นไป

อย่างไรก็ตามต้องพึงระวังภาวะอื่น ๆ ที่จะทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นอาการของโรคสมาธิสั้น ซึ่งจะมีอาการที่คล้ายกันได้ แต่ไม่ครบตามเกณฑ์การวินิจฉัยข้างต้น ได้แก่ อาการวิตกกังวล หรือซึมเศร้า, บกพร่องทางสติปัญญา หรือมีพัฒนาการล่าช้า, ออทิสติก, บกพร่องทางการเรียนรู้, การเลี้ยงดูที่ไม่มีวินัย ขาดความเอาใจใส่ ถูกทำร้ายหรือถูกทอดทิ้ง ฯลฯ ซึ่งการวินิจฉัยแยกโรคต้องอาศัยการสังเกตและการวินิจฉัยจากแพทย์ โรคสมาธิสั้นเป็น โรคที่พบได้บ่อยที่สุดในเด็กวัยเรียน สำหรับประเทศไทยพบ ประมาณร้อยละ 5 กล่าวคือ ในเด็กวัยเรียน 20 คนจะพบ 1 คนที่เป็นโรค ปัจจุบันยังไม่มีการอธิบายสาเหตุ การเกิดโรคสมาธิสั้นที่ระบุได้ชัดเจน ผลวิจัยปัจจุบันพบว่า เด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้นจะมีความบกพร่องของสมองส่วนหน้า (Prefrontal Lobes) ที่ไม่สามารถทำหน้าที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหา สร้างสมาธิ การใช้เหตุผล การวางแผน และการทำงานตามขั้นตอนได้เหมือนสมองของเด็กปกติ อีกทั้งยังพบว่าผู้ที่เป็นสมาธิสั้นยังมีขนาดของโครงสร้างทางสมองแตกต่างจากคนทั่วไป รวมถึงมีปริมาณสารเคมีที่สำคัญบางตัว (Dopamine, Norepinephrine) ในสมองน้อยกว่าเด็กปกติ โดยมีการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์เป็นปัจจัยที่สำคัญ ประมาณ 30-40% ของเด็กสมาธิสั้นจะมีสมาชิกในครอบครัวคนใดคนหนึ่งเป็นโรคสมาธิสั้นหรือมีปัญหาอย่างเดียวกันด้วย ส่วนปัจจัยจากการเลี้ยงดูหรือสิ่งแวดล้อมเป็นเพียงปัจจัยเสริมที่ทำให้อาการหรือความผิดปกติดีขึ้นหรือแย่ลงเท่านั้น แต่ไม่ใช่สาเหตุหลัก เช่น มารดาที่ขาดสารอาหาร ดื่มนมสุรา สูบบุหรี่ หรือถูกสารพิษบางชนิด (เช่น ตะกั่ว) ในระหว่างตั้งครรภ์จะมีโอกาสมีลูกเป็นโรคสมาธิสั้นสูงขึ้น การดูทีวีหรือเล่นเกมมากเกินไปก็ไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้เด็กเป็นโรคสมาธิสั้น แต่อาจจะทำอาการของโรคแย่ลง

4.3 โรคร่วมที่พบบ่อย

ผู้ป่วยสมาธิสั้นประมาณ 2 ใน 3 จะมีโรคร่วมที่พบบ่อยอย่างน้อย 1 โรค ซึ่งมักทำให้ผลการรักษาโรคสมาธิสั้นไม่ดีหากไม่ได้รับการรักษาโรคร่วมนั้น ๆ ซึ่งโรคที่มักพบร่วมได้บ่อย ได้แก่

โรคที่พบร่วม	ร้อยละ
โรคคัดค้าน (Oppositional defiant disorder)	40
โรควิตกกังวล (Anxiety disorders)	20-30
โรคบกพร่องการเรียนรู้ (Learning disorders)	20-25
โรคทางอารมณ์ เช่น ซึมเศร้า อารมณ์แปรปรวน (Mood disorder)	20-30
โรคเกร (Conduct disorder)	20-30
อาการที่เกิดจากการใช้สารเสพติด (Substance use disorder)	10-20
โรคกล้ามเนื้อกระตุก (Tic disorders)	5-10

4.3.1 ปัจจุบันการรักษาที่ให้ผลดีที่สุดสำหรับผู้ป่วยสมาธิสั้น คือ การรักษาแบบผสมผสานหลาย ๆ ด้าน ดังต่อไปนี้เข้าด้วยกัน

1) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการช่วยเหลือทางด้านจิตใจสำหรับเด็กและครอบครัว

2) การช่วยเหลือทางการเรียน

3) การรักษาด้วยยา

ข้อบ่งชี้ในการใช้ยา คือ เมื่อมีการวินิจฉัยแน่ชัดว่าผู้ป่วยเป็นโรคสมาธิสั้นและมีอาการมากจนส่งผลกระทบต่อการเรียนหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงกรณีที่มีการปรับพฤติกรรมหรือปรับสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถลดปัญหาที่เกิดจากอาการสมาธิสั้นได้ ซึ่งได้แก่

1) เด็กไม่สามารถเรียนหนังสือได้เท่าที่ควรทำได้

2) ก่อความวุ่นวายในชั้นจนครูไม่สามารถดูแลได้

3) รบกวนเพื่อนในห้อง คือมาก ดูแลตนเองไม่ได้

4) มีปัญหาพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น

4.3.2 ผลกระทบ

ผู้ป่วยโรคสมาธิสั้น หากไม่ได้รับการรักษาจะเกิดผลกระทบในแง่ลบในด้านต่าง ๆ มากมาย ทั้งต่อตัวเด็กเองและครอบครัว

ผลกระทบต่อตัวเด็ก มักจะมีปัญหาด้านการเรียน เรียนได้ไม่ดี อาจถูกให้เรียนซ้ำชั้น อาจเรียนไม่จบชั้นมัธยม หรือต้องเรียนต่อสายอาชีพ มีปัญหาพฤติกรรมในห้องเรียน ทำให้ถูกทำโทษบ่อย ๆ หรือถูกพักการเรียน ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองต่ำ (Low self-esteem) เนื่องจากคนรอบข้างมักจะคอยตำหนิ จับผิด ลงโทษเด็กอยู่เสมอ มีปัญหาการเข้าสังคม ไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อนและคนรอบข้าง ไม่ประสบความสำเร็จทางด้านอาชีพการงานเมื่อโตขึ้น มีความเสี่ยงสูงที่จะติดสารเสพติด เนื่องจากชอบทดลองสิ่งที่ยั่วยุเร้าใจ เสี่ยงต่อการทำผิดกฎหมาย มีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดอุบัติเหตุ เนื่องจากชอบกิจกรรมที่ท้าทาย เสี่ยงต่ออันตราย และปัญหาทางจิตเวชอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลกระทบที่ตามมาเมื่อโตขึ้น เพราะ โรคสมาธิสั้นไม่ใช่โรคที่เกิดเฉพาะกับเด็กหรือพบได้เฉพาะในวัยเด็กเท่านั้น ปัจจุบันพบว่า มีผู้ใหญ่หลาย ๆ คนที่มีปัญหานี้และไม่ได้ได้รับการรักษาที่เหมาะสมทำให้ชีวิตไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ผลกระทบต่อครอบครัว ได้แก่ ทำให้เพิ่มระดับความเครียด เกิดภาวะซึมเศร้าในครอบครัวสูงขึ้น ทำให้เกิดปัญหาหย่าร้าง ครอบครัวขาดความสงบสุข ทำให้บุคคลในครอบครัวเสียโอกาสในอาชีพการงาน เนื่องจากเสียเวลาไปกับการดูแลเด็กมาก

สำหรับพยากรณ์โรค เมื่อผ่านช่วงวัยรุ่น ประมาณ 30-50% ของเด็กสมาธิสั้น มีโอกาสหายจากโรคนี้และสามารถเรียนหนังสือหรือทำงานได้ตามปกติโดยไม่ต้องรับประทานยา ส่วนใหญ่ของเด็กสมาธิสั้นจะยังคงมีความบกพร่องของสมาธิอยู่ในระดับหนึ่ง ถึงแม้ว่าเด็กดูเหมือนจะซนน้อยลงและมีความสามารถในการควบคุมตนเองดีขึ้น เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่แล้วบางคนหากสามารถปรับตัวและเลือกงานที่ไม่จำเป็นต้องใช้สมาธิมากนักก็จะมีโอกาสประสบความสำเร็จและดำเนินชีวิตได้ตามปกติ บางคนอาจจะยังคงมีอาการของโรคสมาธิสั้นอยู่มาก ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อการศึกษา ต่อการงาน และการเข้าสังคมกับผู้อื่น เด็กสมาธิสั้นที่อาการยังไม่หายเมื่อโตขึ้นจึงจำเป็นต้องได้รับการรักษาด้วยยาอย่างต่อเนื่อง

4.4 การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กสมาธิสั้น

การจัดการเรียนรู้และการช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้น มีแนวทางดังนี้

4.11 จัดการสิ่งแวดล้อม ห้องเรียน มิให้มีสิ่งสะกดตา วัสดุอุปกรณ์ควรมีเท่าที่จำเป็น

4.1.2 ลีลาการเรียนแต่ละคนสามารถเรียนได้ดีในสถานการณ์และรูปแบบต่าง ๆ กัน

จำเป็นที่ ครู ผู้ปกครอง ต้องสังเกตว่าเด็กคนใดเป็นอย่างใด

4.1.3 พหุปัญญาเด็กสมาธิสั้นก็เหมือนกับเด็กกลุ่มอื่นในเรื่องสติปัญญาตรงที่มีความสามารถแตกต่างกันไป ครู ผู้ปกครองต้องหาสิ่งดี ๆ ในตัวเด็กผู้เรียน

4.1.4 การออกกำลังกายที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็ก มีระเบียบวินัย มีความมั่นใจ มีบุคลิกภาพที่ดี

4.1.5 การเรียนรวม กรณีที่เด็กรับการศึกษาในระบบเรียนรวมครูผู้สอนจะต้องประสานกับครูคนอื่น ๆ หรือจัดสถานการณ์ในชั้นเรียนอย่างรอบคอบ ตั้งแต่การสร้างบรรยากาศในโรงเรียน การจัดที่นั่งให้เด็กเพื่อสะดวกในการลุกนั่งและในการร่วมกิจกรรม

4.1.6 การทำงานร่วมกับผู้ปกครอง การทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นวิธีการที่ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องทำงานร่วมกันในเบื้องต้น ในแง่การเข้าใจปัญหา และวิธีการช่วยเหลือ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในฐานะครู คือการรายงานผลการก้าวหน้าของเด็ก (ศรียา นิยมธรรม, 2549: 41-43)

4.5 การบำบัดอาการสมาธิสั้น แนวทางการรักษาอาการ

แนวทางการรักษาอาการสมาธิสั้น ประกอบด้วยวิธีการมากมายแต่ละวิธีจะมีประโยชน์และความสำคัญไปคนละอย่าง เมื่อมาเสริมรวมกันจะส่งผลให้เด็กถูกพัฒนาขึ้น โดยเต็มศักยภาพ แนวทางการรักษาประกอบด้วย

4.5.1 การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเด็กที่เป็นสมาธิสั้นแก่พ่อแม่และบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดให้โอกาสพ่อแม่เข้าใจตนเอง รวมทั้งเทคนิคในการฝึกฝนเพื่อเพิ่มทักษะความสามารถของเด็ก

4.5.2 การใช้ยา

4.5.3 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ขัดขวางพัฒนาการทุกด้าน

4.5.4 ความช่วยเหลือด้านการเรียน เด็กเหล่านี้ส่วนมากจะมีเขาวัวปัญญาปกติหรือ

ค่อนข้างฉลาดแต่ผลการเรียนไม่ดีและไม่ประสบความสำเร็จด้านการเรียนเท่าที่ควรอาจเกิดปัญหาความสัมพันธ์กับผู้อื่นจึงต้องการความช่วยเหลือจากหลาย ๆ ฝ่าย ได้แก่ พ่อ แม่ ครู แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา โดยมีแนวทางดังนี้

1) การปรับพฤติกรรม ฝึกให้ควบคุมตัวเองไม่ให้เกิดความก้าวร้าว ฝึกความอดทน ฝึกเด็กรู้จักรอคอยโดยการให้รางวัล คำชมเชย เมื่อเด็กทำได้ หรือการทำโทษเด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ตัดสิทธิ์ไม่อนุญาตให้ทำในสิ่งที่เด็กชอบ

2) การปรับเปลี่ยนความคิด พฤติกรรม จัดลำดับขั้นตอนในการทำงาน การแก้ไข ปัญหา ประเมินตัวเองว่า ทำไมไม่มีเพื่อน ทำไมเพื่อน ไม่อยากเล่นด้วย เมื่อเด็กเข้าใจถูกต้องแล้ว อาจให้รางวัลหรือแรงเสริมทางบวก

3) การฝึกฝนทักษะทางสังคม จัดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้เด็กฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคม พ่อ แม่ ผู้เลี้ยงดูเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้เด็กฝึกฝน โดยการเตือนและให้กำลังใจ กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียนหรือกิจกรรมย่อยจะช่วยเด็กได้มากกว่าการทำกลุ่มในคลินิก การช่วยเหลือเด็กในการควบคุมความก้าวร้าว ความวุ่นวายและช่วยแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

4) การทำจิตบำบัด การทำจิตบำบัดในเด็ก โดยจิตแพทย์หรือนักจิตวิทยาจะช่วยให้เด็กมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รักษาช่วยเหลือเรื่องความภาคภูมิใจในตัวเองให้แก่เด็กและทำให้เด็กร่วมมือในการรักษามากขึ้น

5) การช่วยเหลือครอบครัว พ่อแม่หลายท่านที่มีลูกเป็นเด็กสมาธิสั้น มักประสบความยุ่งยากในชีวิต อย่างไม่ว่าจะเป็นเรื่องการอบรมสั่งสอน การเข้าสังคม ปัญหาการเรียนหรือปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนและญาติพี่น้อง พ่อแม่ อาจขัดแย้งกันเองในการอบรมเลี้ยงดูลูก บางครั้งอาจรู้สึกท้อแท้กับปัญหาที่ลูกก่อขึ้นทุกวัน และไม่รู้จักจัดการกับลูกได้อย่างไร ดังนั้น พ่อแม่ควรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ควรได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากญาติ เพื่อนฝูง และแพทย์ในรูปแบบต่าง ๆ กัน

4.6 ข้อสังเกตเด็กสมาธิสั้นแต่ละช่วงวัย

ครูจะสังเกตอาการของเด็กสมาธิสั้นได้ดังนี้

4.6.1 วัยอนุบาล

เด็กมักมีประวัติในช่วงขวบปีแรกว่ามีลักษณะเลี้ยงยาก เช่น กินยาก นอนยาก ร้องกวนมาก มีอาการหงุดหงิด แต่เด็กจะมีพัฒนาการค่อนข้างเร็วไม่ว่าจะเป็นการตั้งไข่ คลาน ยืน เดิน

หรือวิ่ง เมื่อเริ่มเดินก็จะชนอยู่ไม่นิ่ง วิ่งหรือปีนป่ายไม่หยุด เมื่อเข้าอนุบาลคุณครูมักจะเห็นว่าเด็กยุกยิก อยู่ไม่นิ่ง ลุกจากเก้าอี้ เดินออกนอกห้อง ปีนป่าย ค้นหรือสิ่งของ พลังงานมาก ไม่นอนกลางวัน เล่นกับเพื่อนแรง ๆ กะแรงไม่ถูก

4.6.2 วัยประถมศึกษา

เมื่อเข้าวัยเรียนจะสังเกตได้ว่าเด็กมีสมาธิสั้น วอกแวกง่าย ไม่สามารถนั่งทำงาน หรือทำการบ้านได้จนเสร็จ ทำให้มีปัญหาการเรียนตามมา การควบคุมตนเองของเด็กไม่ค่อยดี อาจมีพฤติกรรมก้าวร้าว หงุดหงิดง่าย ทนต่อความคับข้องใจไม่ค่อยได้ ทำให้เกิดปัญหากับเพื่อน ๆ เมื่ออยู่ในห้องเรียนก็ไม่สามารถใช้ชีวิตได้เหมือนเพื่อนคนอื่น มักจะรบกวนชั้นเรียน ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของห้องเรียน

4.6.3 วัยมัธยมศึกษา

เมื่อเข้าวัยมัธยม รุนอาการชนอยู่ไม่นิ่งในเด็กบางคนอาจลดลง แต่ความไม่มีสมาธิ และขาดความยับยั้งชั่งใจของเด็กยังคงอยู่ ปัญหาการเรียนจะหนักขึ้น เพราะอาการขาดสมาธิที่ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้อง ด้วยลักษณะที่ชอบความตื่นเต้นท้าทาย เบื่อง่าย ประกอบกับความล้มเหลว ตั้งแต่เล็กและความรู้สึกว่าตนเองไม่ดี เด็กอาจจะเกิดพฤติกรรมเกรี้ยวกราด รวมกลุ่มกันเพื่อนที่มีพฤติกรรมคล้ายกัน ชักชวนกันทำเรื่องฝ่าฝืนกฎของโรงเรียนจนอาจเลยเถิดไปถึงการใช้สารเสพติดได้

4.7 การช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้นในโรงเรียน

การช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้นในโรงเรียนนั้นคุณครูสามารถช่วยเหลือได้ตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. การเรียน เพิ่มความสามารถในด้านการเรียนเพื่อช่วยให้เด็กสมาธิสั้นประสบผลสำเร็จด้านการเรียน (ตามศักยภาพ) และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง
2. สังคม เพิ่มทักษะทางสังคมที่จำเป็นต่อการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นของเด็กสมาธิสั้น
3. พฤติกรรม ลดพฤติกรรมปัญหาที่รบกวนการเรียนรู้ อันเป็นผลจากอาการของโรคสมาธิสั้น

4.7.1 แนวทางการช่วยเหลือ ดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

1) การช่วยเหลือด้านการเรียน

เด็กสมาธิสั้นควบคุมตนเอง จัดระเบียบให้ตนเองได้น้อยหรือไม่ได้เหมือนเด็กทั่วไป คุณครูควรช่วยจัดระเบียบการเรียนไม่ให้ซับซ้อน ซึ่งสามารถทำได้ดังนี้

- (1) การจัดกิจกรรมประจำวัน
- (2) กิจกรรมในแต่ละวันมีลักษณะคงที่ มีตารางเรียนแน่นอน

(3) บอกเด็กล่วงหน้า เช่น เตือนก่อนหมดชั่วโมงเรียน 5 นาที เมื่อหมดชั่วโมงเรียนเตือนเด็กอีกครั้งเพื่อเตรียมตัวเรียนชั่วโมงต่อไป

(4) ทำป้ายข้อความ สัญลักษณ์ เพื่อช่วยเตือนความจำเด็กในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ให้เด็กเขียนชื่อวันที่ต้องใช้หนังสือ หรือสมุดลงบนปก เพื่อจัดตารางเรียนให้สะดวก

2) การจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก

(1) การจัดห้องเรียน

ก. ชั้นเรียนที่เหมาะสมกับเด็กควรมีขนาดเล็กที่มีเด็กไม่มากเกินไป

เช่น มีประมาณ 20 คน

ข. สร้างกฎระเบียบที่ชัดเจน และมีความสม่ำเสมอ คงเส้นคงวาในการรักษากฎ ทบทวนข้อตกลงบ่อย ๆ เช่น ไม่ส่งเสียงดังในห้องเรียน ส่งการบ้านเป็นที่ เป็นต้น

ค. จัดหาที่วางของในห้องเรียนในตำแหน่งเดิม เพื่อให้เด็กจำง่าย วางให้เป็นที่เป็นทาง

ง. หลีกเลี่ยงการตกแต่งห้องเรียนด้วยสีสันสวยหรู เพราะจะทำให้เด็กสนใจสิ่งเร้านั้นมากกว่าสนใจการสอนของครู

จ. จัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบ

ฉ. ให้มีสิ่งของบนโต๊ะเรียนของเด็กให้น้อยที่สุด

(2) การจัดที่นั่ง

ก. จัดให้นั่งข้างหน้า หรือแถวกลาง เป็นบริเวณที่อยู่ใกล้ครูเพื่อจะได้ดูแลได้อย่างใกล้ชิด

ข. ไม่อยู่ใกล้ประตูหรือหน้าต่างที่มองเห็นข้างนอกห้องเรียน

ค. ไม่ให้เพื่อนที่ซุกซนนั่งอยู่ใกล้ ๆ จัดให้มีเด็กเรียบร้อยนั่งขนานข้าง

(3) จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถและช่วงความสนใจของเด็ก

ก. การเตรียมการสอน

ข. เตรียมเอกสารที่มีตัวอักษรขนาดใหญ่ อ่านง่าย พิมพ์ด้วยสีเข้ม มีช่องไฟกว้าง

ค. งานที่ให้อำนาจเหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของเด็กเด็กในห้องอาจทำงานที่ละ 20 ข้อ แต่เด็กสมาธิสั้นอาจให้ทำงานที่ละ 5 ข้อ เมื่อทำเสร็จ 5 ข้อ ก็ให้เด็กเปลี่ยนอิริยาบถ

ง. การเปลี่ยนอิริยาบถเป็นการปลดปล่อยพลังงานในทางสร้างสรรค์ ช่วยลดความเบื่อของเด็ก ทำให้เรียนได้นานขึ้น เช่น ช่วยครูเดินแจกสมุดให้เพื่อนในห้อง ช่วยลบกระดาน เป็นต้น

จ. เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องใช้ประสาทรับรู้หลายด้าน ทั้งด้านการฟัง การใช้สายตาหรือการลงมือปฏิบัติ

ง. ใช้สื่อเป็นรูปภาพประกอบ เพื่อให้เด็กจับประเด็นได้ง่าย

3) ระหว่างการสอน

(1) เขียนงานที่เด็กต้องทำในชั้นเรียนให้ชัดเจนบนกระดาน (กระดานขาว ดีกว่ากระดานดำ) อย่าเขียนจนแน่นเต็มกระดาน

(2) พยายามสั่งงานด้วยวาจาให้น้อยที่สุด หากต้องสั่งด้วยวาจาให้เด็ก ทบทวนคำสั่ง

(3) ตรวจสอบงานของเด็กเพื่อให้แน่ใจว่าเด็กจดงานได้ครบถ้วน

(4) ให้เด็กทำงานตามเวลาที่กำหนดให้ เมื่อครบเวลาที่กำหนดแล้วงานยังไม่เสร็จคุณครูต้องตรวจงาน

(5) ใช้การสอนแบบตัวต่อตัว เพื่อควบคุมให้เด็กมีสมาธิ

(6) ยืดหยุ่นการเรียนการสอนให้เข้ากับความพร้อมของเด็กโดยเฉพาะใน รายวิชาหลักหรือวิชาที่ยาก เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ เป็นต้น

(7) ฝึกให้เด็กตรวจสอบทบทวนผลงาน การจดบันทึก

(8) ช่วยให้เด็กสนใจบทเรียน โดยใช้สื่อบายคำสำคัญ ข้อความสำคัญ วงรอบหรือดึกรอบข้อความสำคัญที่ครูเน้น

(9) ใช้วิธีเตือนหรือเรียกให้เด็กกลับมาสนใจบทเรียน โดยไม่ทำให้เด็กเสีย หน้า เช่น เกาะที่โต๊ะเด็ก หรือแตะไหล่เด็กเบาๆ

(10) ให้คำชมเชย หรือรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ เมื่อเด็กปฏิบัติตัวดี หรือทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์

(11) สนับสนุนจุดเด่นหรือข้อดีในตัวเด็กให้แสดงออกมา เพื่อให้เด็กเกิด ความภาคภูมิใจในตนเอง

(12) หลีกเลี่ยงการใช้วาจาตำหนิ ประจาน ประณามที่จะทำให้เด็กรู้สึกอับอาย และไม่ลงโทษเด็กรุนแรง

(13) ใช้วิธีการตัดคะแนน งดเวลาพัก ทำเวร หรืออยู่ต่อหลังเลิกเรียน (เพื่อทำงานที่ค้างอยู่ให้เสร็จ) เมื่อเด็กทำความผิด

4) การมอบหมายงาน

- (1) ควรพูดซ้ำ ๆ ชัดเจน กระชับ ครอบคลุม ไม่ใช่คำสั่งคลุมเครือ ประชด ประชัณ บ่น คำเหน็ดเหนื่อยจนเด็กแยกไม่ถูกว่าครูให้ทำอะไร
- (2) ให้เด็กพูดทบทวนที่ครูสั่งหรืออธิบายก่อนลงมือทำ เพื่อให้แน่ใจว่าเข้าใจสิ่งที่ครูพูด
- (3) ในกรณีที่เด็กมีสมาธิสั้นมาก ควรแบ่งงานออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ให้เด็กทำทีละขั้น ไม่มุ่งเน้นคุณภาพของงานเป็นหลัก แต่พยายามเน้นในเรื่องความรับผิดชอบทำงานให้เสร็จ

4.7.2 การช่วยเหลือด้านทักษะเฉพาะในการเรียน

- 1) ทักษะในการอ่านหนังสือ คุณครูอาจเลือกหนังสือที่เด็กชอบมาให้เด็กอ่านเสริม โดยหนังสือที่อ่านไม่จำเป็นต้องเป็นหนังสือเรียน อาจเป็นหนังสือผจญภัย หนังสือสอบสวน หนังสือชีวิตสัตว์ ชีวิตประวัติ ประวัติศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ก็ได้ จากนั้นควรพูดคุยถึงสิ่งที่อ่านให้เล่าเรื่อง หรือให้สรุป
- 2) ทักษะการเขียนหนังสือ การฝึกให้เขียนหนังสือบ่อย ๆ จะทำให้สายตาและมือทำงานประสานกันได้ดีขึ้น เช่น ฝึกให้เขียนสิ่งที่อยู่ในชีวิตประจำวัน เขียนบรรยายความรู้สึกต่อพ่อแม่ เขียนแผนที่คิดว่าจำทำในช่วงปิดภาคเรียน
- 3) ทักษะการฟังและจับประเด็น ฝึกเด็กให้สรุปสิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น ได้ลงทำตาม จะเป็นรากฐานที่ดีในการช่วยฝึกสมาธิ
- 4) ทักษะในการวางแผนทำงาน คุณครูควรฝึกเด็กให้เรียงลำดับงานสำคัญก่อน-หลัง ตั้งสมาธิกับงานและลงมือทำ

4.7.3 การทำที่บ้าน

- 1) จัดแบ่งการบ้านออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้เด็กสามารถลงมือทำงานสำเร็จได้ในช่วงเวลาสั้น ๆ เมื่อเด็กทำงานเสร็จเองบ่อย ๆ จะทำให้เด็กอารมณ์ดี พอใจในตนเอง สถานการณ์เช่นนี้จะทำให้เด็กมีความพยายามในการทำงานเพิ่มขึ้น
- 2) เรียงลำดับข้อที่ง่ายไว้ข้อแรกๆ เพื่อให้เด็กเริ่มทำจากงานที่ง่ายแล้วเสร็จเร็ว ไปสู่งานที่ซับซ้อนยุ่งยากหรือมีปัญหาคือต้องใช้เวลาแก้มากขึ้น
- 3) ให้เด็กเริ่มทำงานที่มีความเร่งด่วน ที่ต้องส่งก่อน
- 4) มอบหมายการบ้านให้ฝึกอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียนจนคิดเป็นนิสัย

4.7.4 เทคนิคในการเรียน

- 1) สอนให้เด็กใช้เทคนิคช่วยจำ เช่น การใช้แถบปากกาสี การขีดเส้นใต้ ข้อความที่สำคัญ การย่อประเด็นสำคัญ การจดสูตร หรือคำยาก ๆ ในสมุดบันทึก
- 2) การหัดคิดเลขกลับไปกลับมา
- 3) ฝึกสอนเทคนิคในการทำข้อสอบ เช่น ข้อสอบที่จับเวลา หรือมีเวลาทำจำกัด ข้อที่ทำไม่ได้ให้ข้ามไปก่อน อย่าลืมนวงหน้าข้อเพื่อกลับมาทำซ้ำ หรือเพื่อไม่ให้สลับข้อ เป็นต้น

4.8 ช่วยเด็กจัดการเกี่ยวกับเวลา

เด็กสมาธิสั้นรู้เกี่ยวกับเวลาว่าต้องทำอะไรบ้าง แต่ปัญหาของเด็กคือ “แบ่งเวลาไม่เป็น” การตั้งเวลาและการเตือนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับเด็ก อย่าคาดหวังให้เด็กรู้จักเวลาเอง สิ่งที่คุณครูสามารถช่วยได้คือ

4.8.1 เตือนให้เด็กตรงต่อเวลา โดยส่งสัญญาณเตือนเมื่อใกล้ถึงเวลานัด หรือเวลาต้องส่งงาน และบอกเด็กอีกครั้งเมื่อถึงเวลาส่งงาน

4.8.2 ช่วยเด็กจัดทำกำหนดเวลาหรือปฏิทินงาน ทำลงกระดาษติดไว้ที่โต๊ะเรียน กระเป๋า และหน้าสมุดของเด็ก

4.8.3 ใช้นาฬิกาเตือน โดยอาจใช้นาฬิกาแบบสั่นสะเทือน เพื่อป้องกันการรบกวนเด็กอื่น

4.8.4 ให้เสริมแรงทางบวก เช่น คำชม การสะสมดาวเพื่อแลกของรางวัล เป็นต้น เมื่อเด็กส่งงานตามเวลา

4.9 การพัฒนาทักษะทางสังคม

การช่วยเด็กสมาธิสั้นให้มีเพื่อน เด็กสมาธิสั้นจำนวนมากมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน ชอบกลั่นแกล้งหรือแหย่เพื่อน บางคนอาจมีลักษณะก้าวร้าว ทั้งนี้เพราะเด็กสมาธิสั้นจะมีอารมณ์เสียง่ายและไม่คิดก่อนที่จะทำ บางรายอาจเรียกร้องความสนใจแบบไม่ค่อยเหมาะสม เช่น ทำเป็นตัวตลกให้คนอื่นแหย่เล่น เป็นต้น อีกทั้งเด็กยังมีปัญหาการแปลวิธีการสื่อสารที่ไม่ใช่คำพูด ทำให้เด็กไม่สามารถรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นจากการได้เห็นเฉพาะสีหน้าท่าทาง และแววตาของคนที่ตนสัมพันธ์ด้วย

ทั้งหมดนี้ทำให้เด็กไม่สามารถรักษาความสัมพันธ์กับเพื่อนไว้ได้นานพอ เด็กอาจตอบโต้เพื่อนแบบก้าวร้าวเมื่อถูกขู่ ความไม่มีสมาธิ ไม่รู้เวลา ทำให้เด็กปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือกติกาต่างๆ ไม่ได้ การเล่นกับเพื่อนจึงมีปัญหาและไม่มีการอยากเล่นด้วย การฝึกทักษะทางสังคมจะช่วยให้เด็กเข้ากับเพื่อนได้ดีขึ้น รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งคุณครูสามารถช่วยเหลือเด็กได้ดังนี้

4.9.1 **ค้นหาว่าปัญหาการเข้าสังคมกับเพื่อนอยู่ที่ไหน** โดยอาศัยการสังเกต การเล่นของเด็ก ทักษะต่าง ๆ ที่เด็กใช้เวลาเข้ากลุ่มกับเพื่อน ได้แก่

- 1) ทักษะในการสื่อสาร การเริ่มต้นเล่นด้วยการรับฟังกติกาก การซักถามข้อสงสัย การสร้างคำถามที่เหมาะสม การชี้ชวนให้เพื่อน ๆ เล่นตาม คำพูด และสำเนียงที่ใช้พูด
- 2) ความสามารถในการเล่น ควรสังเกตว่าเด็กเล่นในสิ่งที่เพื่อน ๆ เล่นได้จริงหรือไม่ ในกีฬาต่าง ๆ เช่น หมากรุก หมากรอส ปิงปอง บาสเกตบอล ฟุตบอล เป็นต้น
- 3) ทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ความสามารถเล่นตามเพื่อนหรือนำเพื่อนได้ รู้จักเอื้อเฟื้อ รู้จักขอโทษ ขอบใจ และการแสดงน้ำใจ เคารพในกติกา เข้าใจความรู้สึกของคนอื่น ไวต่อความรู้สึกของคนรอบข้าง

4.9.2 จัดโอกาสและหาแบบฝึกหัดให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะ

ควรหากิจกรรมให้เด็กได้ทำเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม โดยกิจกรรมเหล่านั้นต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์ และขั้นตอนที่ชัดเจน โดยครูช่วยควบคุม

4.9.3 แบบอย่างที่ดี

ครูสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งการแสดง ท่าทาง คำพูด การฟัง การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การแบ่งปัน การขอความช่วยเหลือ การกล่าวคำขอโทษ หรือขอบคุณ

4.9.4 จัดเพื่อนช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้น

ครูควรจัดเพื่อนที่เด็กสนิทหรือเพื่อนที่อาสาช่วยเหลือ คอนเทือนเมื่อเด็กไม่มีสมาธิช่วยสอนการบ้าน โดยอาจจัดเป็นคู่ หรือจัดเป็นกลุ่ม เพื่อนร่วมดูแลเหล่านี้ควรเป็นคนที่เด็กชอบพอ เข้าอกเข้าใจกันและทำอะไรด้วยกันได้ ทั้งนี้ครูควรช่วยติดตามปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดกับเพื่อนผู้ช่วยเหลือเด็กได้

4.10 การปรับพฤติกรรม

ก่อนที่จะกล่าวถึงการปรับพฤติกรรม คุณครูควรหาทางป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งทำได้ดังนี้

1. บอกเด็กให้ชัดเจนว่าเราต้องการให้ทำอะไร
2. สอนให้เด็กทราบว่าคุณครูต้องการ พฤติกรรมใดที่ไม่ต้องการ
3. กำหนดกิจวัตรประจำวันให้เป็นขั้นตอน
4. ปฏิบัติกับเด็กอย่างคงเส้นคงวา เสมอ
5. ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่เด็ก
6. ปฏิบัติกับเด็กด้วยความยุติธรรม
7. เข้าใจปัญหา ความต้องการ และความสามารถของเด็ก
8. ใช้ความอดทนกับปัญหาพฤติกรรมของเด็ก

9. บางครั้งต้องยืดหยุ่นบ้าง

10. คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเด็กเมื่อจำเป็น

ต่อไปนี้เป็นเทคนิคการปรับพฤติกรรม

1) การกำหนดกฎระเบียบหรือคำสั่ง คุณครูกำหนดข้อปฏิบัติที่ง่าย ๆ สั้น ๆ เช่น

(1) เตรียมพร้อมที่จะเรียนหนังสือ

(2) ทำตามที่ครูสั่ง

ก. ตาจ้องที่หน้ากระดาน ไม่มองไปทางอื่น

ข. เขามีอวางไว้แนบลำตัว

ค. ทำงานเงียบๆ

ง. ทำงานให้สะอาด เรียบร้อย

2) การให้แรงเสริมทางบวก คุณครูควรเปลี่ยนจากการ“จับผิด” มาเป็น“จับถูก”

(1) ชื่นชมเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

(2) ให้สิทธิพิเศษเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ดี เช่น มอบให้ควบคุมแถวให้เก็บสมุดงาน

จากเพื่อนนักเรียน

(3) รางวัลไม่จำเป็นต้องเป็นรางวัลชิ้นใหญ่ อาจเป็นคำชมเชย รางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ

3) การสะสมเบี้ยรางวัล

(1) การสะสมคูปองที่เขียนมูลค่าไว้ เมื่อครบมูลค่าที่กำหนดไว้ก็ให้เลือกทำกิจกรรมที่ชอบได้ 1 อย่าง

(2) หากเด็กมีพฤติกรรมที่ดี คุณครูอาจนำลูกแก้วมาใส่ โถใส่ไว้เมื่อโถเต็มก็จัดงานเลี้ยงเล็ก ๆ ในห้องเรียน

4) การใช้บัตรสี เพื่อควบคุมพฤติกรรมเด็กทั้งห้องเรียน

(1) คุณครูติดแผ่นป้ายไว้หน้าห้องเรียน บนแผ่นป้ายจะมีชื่อของเด็กพร้อมบัตรสี

(2) เริ่มเรียนตอนเช้าทุกคนจะมีป้ายสีชมพู

(3) หากเด็กมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมก็ให้บัตรสีเขียวแต่ไม่มีการลงโทษ

(4) หากยังมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเด็กก็จะให้บัตรสีเหลืองพร้อมกับการเข้า

ร่วมกิจกรรม 5 นาที

(5) หากยังมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอีกให้งดการเข้าร่วมกิจกรรม 10 นาที แล้วเปลี่ยนบัตรเป็นสีแดง หมายความว่าต้องรายงานผู้อำนวยการ หรือแจ้งผู้ปกครอง

5) การใช้บัตรตัวเลข

(1) เป็นบัตรขนาดเท่าฝ่ามือ มีตัวเลข 1-5 5 หมายถึง ประพจน์ตัวดีมาก เป็นเด็กดี ของครู 4 หมายถึง วันนี้ประพจน์ดี 3 หมายถึง พอใช้ไม่สร้างปัญหา 2 หมายถึง วันนี้ค่อนข้างมีปัญหา ไม่เป็นเด็กดีเท่าที่ควร จำเป็นต้องปรับปรุงตนเอง 1 หมายถึง วันนี้แย่มาก ไม่น่ารักเลย คราวหน้าต้องแก้ตัวใหม่

(2) ให้เด็กถือบัตรนี้กลับด้วย

6) การทำสัญญา ในสัญญาควรประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ

(1) สัญญาว่าจะทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น มาโรงเรียนสาย ไม่ส่งงาน คุยกันในห้องเรียน เป็นต้น

(2) สัญญาในทางที่ดีที่เหมาะสม เช่น ตั้งใจเรียน ควบคุมอารมณ์ตนเอง ตั้งใจฟังครูสอน ส่งงานตามกำหนดเวลานั่งเรียนอย่างเรียบร้อย พุดจาไพเราะ

คุณครูควรกำหนดรางวัลที่เด็กจะได้รับ เช่น ได้เล่นคอมพิวเตอร์ตามลำพังนาน 10 นาที แต่ถ้าไม่ปฏิบัติตามจะไม่ได้ไปทัศนศึกษากับเพื่อน

7) การฝึกหายใจ เป็นวิธีที่จะสามารถช่วยผ่อนคลายความเครียดให้แก่เด็กได้

(1) ฝึกให้เด็กหายใจอย่างถูกต้อง ให้นั่งในท่าที่สบาย หายใจเข้าให้ท้องพอง หายใจออกให้ท้องแฟบ มีสติอยู่กับลมหายใจ

8) ทำกิจกรรมฝึกสมาธิ เช่น ถือก้อนที่แตกง่ายไปส่งให้ผู้อื่น ถือก้อนน้ำที่มีน้ำปริ้มโดยไม่ให้หก แสดงท่าว่าขี้ในอากาศ แสดงอาการลอยตัวเมื่ออยู่นอกโลก

9) การใช้ดนตรี อาจใช้ดนตรีประกอบกิจกรรมก่อนเรียน หรือหลังเลิกเรียน เช่น “ถ้าได้ยินเสียงร่ำกลองให้ทุกคนวิ่งประจำที่” หรือ “ถ้าได้ยินเสียงบรรเลงเพลงจบ ให้ทุกคนค่อยๆ เดิน ย่องเบาๆ เข้าที่นั่งตนเอง”

4.11 ปัญหาพฤติกรรมที่พบบ่อยในโรงเรียน

พนม เกตุมาน (2551) ได้ให้รายละเอียดแนวทางการจัดการปัญหาพฤติกรรมเด็กสมาธิสั้นที่พบบ่อยไว้ดังนี้

4.11.1 คือ คือ พฤติกรรมหลักเลี้ยว หลบเลี้ยวไม่ทำตามคำสั่ง หรือทำผิดไปจากข้อตกลงที่ทำไว้ล่วงหน้า อาการคือของเด็กสมาธิสั้นเป็นพฤติกรรมที่พบได้บ่อย เด็กมีอาการหลายสาเหตุ คือ

- 1) เด็กไม่ตั้งใจจะฟังคำสั่ง ไม่ใส่ใจ เมื่อสั่งแล้วลืม หรือทำไม่ครบ
- 2) เด็กไม่ค่อยอยากทำตามคำสั่ง เนื่องจากคิดเล่น หรือกำลังทำอะไรเพลิน ๆ

สนุก ๆ

3) เด็กอาจหงุดหงิด หรือโกรธไม่พอใจในเรื่องอื่น เมื่อสั่งให้ทำอะไรก็ไม่อยากทำ จึงอาจใช้การดื้อ ไม่ร่วมมือ ไม่ทำตาม เป็นการตอบโต้ เด็กคืออาจจะแสดงออกคือตรง ๆ ตอบโต้คำสั่งทันที หรือคือเงียบ คือปากว่าจะทำ แต่ขอผัดผ่อนไปก่อน แล้วในที่สุดก็ไม่ทำ (ด้วยเจตนาหรือลืมหืมใจ)

การป้องกัน ควรใช้คำสั่งที่ได้ผล เวลาสั่งควรแน่ใจว่าเด็กสนใจในคำสั่งนั้น ควรให้เด็กหยุดเล่นหรือหยุดพฤติกรรมใด ๆ ที่กำลังทำอยู่เสียก่อน สั่งสั้น ๆ ชัดเจน อย่าใช้หลายคำสั่งพร้อม ๆ กัน ให้เด็กทวนคำสั่ง แล้วเริ่มปฏิบัติทันที อย่าให้เด็กหลบเลี่ยง พร้อมกับชมเมื่อเด็กทำได้ ในกรณีที่คำสั่งนั้นไม่ได้ผล คุณครูต้องคอยกำกับให้ทำสม่ำเสมอในระยะเวลาแรก ๆ ก่อน ไม่ควรสั่งหรือตกลงกันในกิจกรรมที่ครูไม่มีเวลาคอยกำกับให้ทำในระยะแรก ๆ

4.11.2 แกล้งเพื่อน เนื่องจากเด็กมักจะชวน ควบคุมตัวเองลำบาก ทำให้อาจไปละเมิดเด็กอื่นได้ แต่เด็กมักไม่ค่อยยอมรับว่าตนเองเป็นผู้เริ่มต้นละเมิดคนอื่นก่อน เช่น ล้อเลียน แหย่ แกล้ง ทำให้คนอื่นไม่พอใจจนมีการตอบโต้กันไปมา แต่เมื่อให้เด็กสรุปเองเขาจะบอกว่าโดนแกล้งก่อน ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้เขาอาจจะเป็นผู้เริ่มต้นก่อนก็ได้ บางทีการโต้ตอบนั้นเกิดเป็นวงจนวนหาจุดเริ่มต้นจริง ๆ ไม่ได้

เมื่อเด็กมาฟ้องครูว่าตนเองถูกรังแกครูต้องทำใจให้เป็นกลางอย่าเพิ่มเชื่อเด็กทันที ควรสอบถามให้ชัดเจนก่อนว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ เป็นอย่างไร ยกตัวอย่างเช่น

“ลองเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดซิ”

“ตอนนั้นหนูทำอะไรอยู่”

“ก่อนหน้านี้หนูทำอะไร”

“มีอะไรที่ทำให้เขาไม่พอใจหนูอยู่ก่อน”

“ก่อนหน้านี้หนูทำอะไรให้เขาไม่พอใจบ้างไหม”

“อะไรทำให้เขามาทำเช่นนี้กับหนู”

“หนูคงโกรธที่เขาทำเช่นนั้น”

“แล้วหนูตอบโต้ไปอย่างไร”

“หนูคิดว่าเขาจะคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร”

“หนูคิดว่าเรื่องมันน่าจะจบลงแค่นี้หรือเปล่า”

“เพื่อนเขาอาจเจ็บแค้น มาหาเรื่องในวันหลังได้หรือไม่”

“หนูคิดว่าจะหาทางออกอย่างไรดี ที่จะได้ผลดีในระยะยาว”

สิ่งที่ครูควรจะสอนเด็ก คือ วิธีการแก้ปัญหาด้วยวิธีที่นุ่มนวล หาทางออกสำหรับแก้ปัญหาหลาย ๆ แบบให้เด็กเลือกใช้ โดยไม่ไปตำหนิเด็กตรง ๆ ก่อน

4.11.3 ก้าวร้าว เด็กที่ถูกเพื่อนข่มขู่ ๆ หากไม่ได้ฝึกควบคุมตนเองอาจทำให้เด็กตอบสนองต่อเพื่อนด้วยวิธีก้าวร้าวรุนแรงได้ การลงโทษด้วยวิธีรุนแรง เช่น ตี หรือประจานให้เสียหน้า

อาจช่วยหยุดพฤติกรรมได้ในระยะสั้นๆ แต่ไม่ช่วยแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของเด็กในระยะยาว สิ่งที่คุณสามารถช่วยเด็กได้ คือ

1. ฝึกให้เด็กระบายอารมณ์ และจัดการอารมณ์ตนเองอย่างสม่ำเสมอ ดังที่กล่าวมาข้างต้น
2. เมื่อเกิดสถานการณ์ครูต้องเข้าไปใกล้เด็กแยกเด็กซึ่งเป็นคู่กรณีออกจากกัน แต่ถ้าเด็กมีพฤติกรรมอาละวาด ในเด็กเล็กครูอาจใช้วิธี “กอด” เด็กไว้ ส่วนในเด็กโตอาจให้ครูผู้ชายตัวโต ๆ อย่างน้อย 2-3 คน ช่วยล็อกตัวเด็กไว้ และพาเด็กไปอยู่ที่สงบพร้อมบอกเด็กว่า “หนูโกรธได้แต่ทำร้ายคนอื่นไม่ได้” จากนั้นพูดคุยให้เด็กระบายความรู้สึก และใช้วิธีพูดคุยสอบถามเช่นเดียวกับกรณีแก๊งเพื่อน
3. ช่วย让孩子คิดหาทางออกในหลากหลายวิธี และปรับความเข้าใจซึ่งกันและกัน ในสถานการณ์ที่ทั้งคู่มีอารมณ์สงบดีแล้ว
4. สอนให้เด็กรู้จักสังเกตอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น รวมถึงหาวิธีหลีกเลี่ยงและสื่อสารความต้องการอย่างเหมาะสม
5. 让孩子พยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้โกรธ
6. คิดทบทวนดูว่าเรื่องอะไรที่มีผลกระทบต่ออารมณ์มากที่สุด โดยสังเกตว่าร่างกายส่งสัญญาณเตือนอย่างไรเมื่อมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงจากเรื่องที่เข้ามารบกวน เช่น หายใจเร็ว ในส้นหน้าแดง ฯลฯ และรีบออกจากที่เกิดเหตุ ไม่พูดต่อส้อมต่อถึงในขณะที่อีกฝ่ายกำลังมีอารมณ์โกรธ
7. 让孩子บอกตัวเองว่าต้องควบคุมอารมณ์โกรธก่อนที่อารมณ์โกรธจะควบคุมเรา
8. นึกถึงสิ่งดี ๆ ในชีวิต เพื่อให้อารมณ์ผ่อนคลายลง
9. ขอบคุณตัวเองที่สามารถเอาชนะอารมณ์โกรธได้ ในการสอนให้เด็กรู้จักสังเกตอารมณ์ของผู้อื่น ครูอาจให้เด็กทั้งห้องเรียนรู้อารมณ์ร่วมกัน โดยแสดงสถานการณ์สมมุติขออาสาสมัครแสดงสีหน้าท่าทางถึงภาวะอารมณ์ต่าง ๆ ให้เด็กคนอื่น ๆ ช่วยกันทาย รวมถึงอาจให้เด็กแลกเปลี่ยนว่าถ้าเพื่อนอยู่ในอารมณ์โกรธพวกเขาควรทำอย่างไร ให้เด็กช่วยกันคิดวิธีและแสดงท่าทางตอบสนองเวลาที่เพื่อนมีอารมณ์โกรธ ก็จะช่วยให้เด็กเรียนรู้จักวิธีสังเกตและตอบสนองอารมณ์ผู้อื่นอย่างสนุกสนาน

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนาธิษฐ์ วีระศักดิ์อรุณ (2560) ศึกษาผลการปรับพฤติกรรมการอยู่ไม่นิ่งของเด็กสมาธิสั้น อายุ 5-6 ปี โดยกิจกรรมการประยุกต์ใช้ หุ่นสายเสมา โรงเรียนอนุบาลเจริญพงศ์ ผลการศึกษาพบว่าการสร้างกิจกรรมการประยุกต์ใช้หุ่นสายเสมา เพื่อช่วยปรับพฤติกรรมการอยู่ไม่นิ่งของเด็กสมาธิสั้น โดยกิจกรรมนี้มีกระบวนการสร้างสรรค์และการประดิษฐ์หุ่นสายเสมาตามทฤษฎีแรงจูงใจ ของเซอร์ชเบอร์ก พบว่าเด็กสมาธิสั้นมีความสนใจในการปรับพฤติกรรม และสร้างการกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กสมาธิสั้น และนำไปสู่กระบวนการปรับพฤติกรรมเด็กสมาธิสั้น โดยผลการทดลองพบว่าเด็กสมาธิสั้นมีคะแนนการปรับพฤติกรรมหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

น้ำผึ้ง สมตัว (2560) วิจัยเรื่อง การพัฒนาสมาธิสำหรับเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น โดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์ พบว่า 1. สมาธิสำหรับเด็กที่มีอาการสมาธิสั้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์ มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นเพราะว่ากิจกรรมงานประดิษฐ์ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความมานะ อดทน รักในการทำงาน มีความละเอียดรอบคอบ มีสมาธิและอารมณ์มั่นคง อีกทั้งทำให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน ช่วยพัฒนาสติปัญญาและความคิด ทำให้เกิดทักษะในการทำงาน ฝีมือ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์จึงส่งผลให้เด็กมีสมาธิเพิ่มมากขึ้น งานประดิษฐ์ช่วยให้การทำงานของสมองและประสาทสัมผัสประสานสัมพันธ์กัน กล่าวคือทำให้ผู้ประดิษฐ์เกิดพัฒนาทางความคิด สติปัญญา ความสามารถรวมทั้งส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน มีความมานะอดทน รักในการทำงาน และรู้คุณค่าของผลงาน และยังส่งเสริมให้มีสมาธิ และอารมณ์มั่นคง กิจกรรมงานประดิษฐ์ส่งผลให้เกิดความอดทน และเกิดสมาธิ เพิ่มมากขึ้น และจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์ พบว่าหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์ สามารถพัฒนาสมาธิเพิ่มมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ได้แก่ ควรใช้คำสั่งที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และพูดเสียงดังฟังชัด เนื่องจากเด็กมีความเข้าใจภาษา และความหมายจำกัด รวมทั้งมีการสาธิตการทำกิจกรรมอย่างชัดเจน ส่วนสถานที่ในการทำกิจกรรมควรเป็นสถานที่ที่คนไม่พลุกพล่าน เนื่องจากเด็กมีช่วงความสนใจสั้น วอกแวกง่าย ทำให้ทำกิจกรรมไม่เต็มที่ ควรควรนำหลักการเสริมแรงมาใช้ขณะทำกิจกรรม เช่น การให้รางวัล การปรบมือการให้คำชมเชย เพื่อให้เด็กมีความสนใจและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม และผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสมาธิของเด็กในการใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์ไปฝึกพัฒนาเด็กที่บ้านต่อไป

ปาจริย์ วงษ์ไกร (2558) ศึกษาผลการพัฒนาครูเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีภาวะสมาธิสั้น โดยใช้โปรแกรมอบรมครู และศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากครูได้รับการอบรมโดยใช้โปรแกรมอบรมครู ที่สอนเด็กสมาธิสั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูประถมศึกษา ที่มีเด็กสมาธิสั้นใน

ชั้นเรียน จำนวน 4 คน ภาคปลาย ปีการศึกษา 2556 โดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมอบรมครูที่สอนเด็กสมาธิสั้น จำนวน 10 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง ใช้เวลา 3 สัปดาห์ ระยะเวลาในการอบรมแต่ละครั้ง ใช้เวลา 50 นาที เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบวัดความรู้ของครูเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นโรคสมาธิสั้น โปรแกรมอบรมครูที่สอนเด็กสมาธิสั้น แบบบันทึกพฤติกรรมกรรมการส่งงาน และแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองครูที่ได้รับการอบรมโดยโปรแกรมอบรมครูที่สอนเด็กสมาธิสั้น มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือเด็กโรคสมาธิสั้นสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการอบรม และเด็กสมาธิสั้นที่ได้เข้าเรียนกับครูที่ผ่านการอบรมโดยการให้โปรแกรมอบรมครูที่สอนเด็กสมาธิสั้น มีพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมและพฤติกรรมกรรมการส่งงานเพิ่มขึ้น

กิจพิชา สร้อยคำ (2556) วิจัยเรื่อง ปัญหาทางพฤติกรรมในเด็กวัยเรียนที่เป็นโรคสมาธิสั้น วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทางพฤติกรรม ผลกระทบที่เกิดขึ้นและ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางพฤติกรรมในเด็กวัยเรียนที่เป็นโรคสมาธิสั้นพบว่า พฤติกรรมที่ผู้สอนควรดูแลผู้เรียนสมาธิสั้น ได้แก่ ขณะทำการบ้านหรือกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยกำกับ ดูแลให้เด็กทำงานเสร็จ สอนเด็กด้านการมีวินัย การอดทน รอคอย และการบริหารเวลาในชีวิตประจำวัน กำหนดเวลาสำหรับกิจวัตรประจำวันของเด็กอย่างชัดเจน และการจัดหาสถานที่สงบ สำหรับการทำการบ้านหรือกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนแนวทางที่ใช้ในการดูแลพฤติกรรมของเด็กที่ควรจะทำแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านกำหนดเวลาอย่างชัดเจน ด้านการจัดสถานที่ ด้านการกำกับดูแลให้เด็กทำกิจกรรมจนเสร็จ และด้านการลงโทษเมื่อเด็กทำผิด ในการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กสมาธิสั้น ควรจัดที่นั่งของเด็กให้ใกล้กับครู ด้านหลักสูตรพบว่า ควรจัดหลักสูตรหรือกิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม การช่วยเหลือตัวเอง การใช้ชีวิตประจำวันแทนการประเมินผลสัมฤทธิ์ ด้านการสอน ครูควรมีวิธีการยืดหยุ่นในการสอนเด็ก กำหนดกฎระเบียบง่าย ๆ ให้นักเรียนปฏิบัติ เตือนเด็กเป็นระยะเมื่อเด็กส่งเสียงดังในห้องเรียนด้วยความนุ่มนวล ไม่ควรมัดมือหรือขู่ตี ควรอธิบายถึงอาการของเด็กสมาธิสั้นให้เพื่อความเข้าใจ และจะได้คอยช่วยเหลือ (เพื่อนช่วยเพื่อน) และควรฝึกฝน ดูแล และกำหนดเวลาสำหรับกิจวัตรประจำวันของเด็กอย่างชัดเจน เพื่อให้เด็กปฏิบัติตามกฎได้ส่วนข้อเสนอแนะ ในด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ครอบครัวยุ ครู ควรให้คำปรึกษา หรือคำแนะนำด้านพฤติกรรม แนวทางการดูแลเด็ก วิธีการจัดกิจกรรม และบุคลากรในสถานศึกษาอย่างชัดเจน เข้าใจง่าย จะช่วยทำให้เด็กสมาธิสั้นนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดปัญหาทางพฤติกรรมที่มีปัญหาได้

ณภพ วานิชสาร (2556) ศึกษาบทบาทของครูการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้นและอยู่ไม่นิ่งใน โรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วม ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้สอนมีบทบาทมากในทุกด้าน โดยบทบาทด้านการให้ความรักความเมตตา ความอดทนและการเอาใจใส่ดูแลต่อผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการ

เรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้นและอยู่ไม่นิ่ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง การจัดการแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล และการทบทวนและปรับปรุงแผนเป็นระยะ และการทำงานร่วมกับผู้ปกครองและนักสหวิทยาการ บทบาทด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ครูการศึกษาพิเศษใน โรงเรียนแกนนำ การจัดการเรียนร่วม แสดงออกถึงการมีบทบาทอย่างมากในด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียนในการจัดอาคาร สถานที่ ห้องเรียน ห้องเรียนสอนเสริมวิชาการที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับข้อจำกัด ทางด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และมีภาวะสมาธิสั้น และอยู่ไม่นิ่ง มีการจัดที่นั่งที่หลีกเลี่ยงจากผลกระทบจากสิ่งเร้า จัดให้เด็กได้มีที่นั่งที่ใกล้ชิด สะดวก ต่อการควบคุมดูแล ตลอดจนถึงการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เรียนที่มีสมาธิสั้นกับเพื่อร่วมชั้นเรียน และนักเรียนปกติทั่วไปในโรงเรียน รวมถึงการให้ความรู้ ความเข้าใจ และข้อมูลที่ต้องการเกี่ยวกับสภาพทั่วไป และข้อจำกัดของผู้เรียนที่มีภาวะสมาธิสั้นและอยู่ไม่นิ่งต่อบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในปัจจุบันได้เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้นมากขึ้น ส่วนเหตุผลอีกประการหนึ่งที่น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ครูการศึกษาพิเศษมีการแสดงออกถึงบทบาทในด้านนี้เป็นอย่างมาก อาจจะเนื่องมาจากข้อจำกัดของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้นและอยู่ไม่นิ่ง ที่ไม่ได้มีความบกพร่องและขีดจำกัดทางด้านร่างกายที่แตกต่างไปจากผู้เรียนทั่วไปเท่าใดนัก จึงสามารถใช้สถานที่เดียวกับที่ใช้สอนผู้เรียนทั่วไปเพียงแค่จัดห้องเรียน และที่นั่งสำหรับผู้เรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากสิ่งเร้าในห้องเรียนให้น้อยที่สุด และรวมถึงการสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนที่มีภาวะสมาธิสั้นและอยู่ไม่นิ่งก็เพียงพอแล้ว ครูผู้สอนจึงควรจัดที่นั่งให้ผู้เรียนอยู่ส่วนใน และให้ได้รับผลกระทบจากสิ่งเร้าภายนอกให้น้อยที่สุด ส่วนการจัดทำแผนการสอนรายบุคคล แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งเน้นวิธีการสอนและกระบวนการสอนอย่างเป็นระบบ มีลำดับขั้นตอนการสอนในเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชา โดยให้สอดคล้องกับความต้องการเป็นพิเศษของผู้เรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น ตรงกับแนวคิดของ กูฟ่า เสวกพันธ์ (2554) ที่สรุปได้ว่า ในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งเน้นวิธีการสอน และกระบวนการสอน อย่างเป็นระบบ มีลำดับขั้นตอนการสอนในเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชา โดยให้สอดคล้องกับความต้องการเป็นพิเศษของผู้เรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหาและแนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมมติฐาน
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี
ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยผู้วิจัยขอเสนอวิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

**วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมมติฐาน
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี**

1.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร ได้แก่ ครู กศน.ตำบลที่ปฏิบัติหน้าที่สอนผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ปีการศึกษา 2562 จังหวัดนนทบุรี
จำนวน 104 ท่าน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู กศน.ตำบลที่ปฏิบัติหน้าที่สอนผู้เรียน ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ปีการศึกษา 2562 จังหวัด
นนทบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้มาได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ
เคร็จซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 ท่าน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียด
ดังนี้

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา ในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับ ผู้เรียนสมมติฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี สำหรับครูผู้สอน

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา ในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมมติฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี สำหรับครูผู้สอน โดยสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 3 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมมติฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด โดยได้พัฒนาเครื่องมือตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบ สำหรับผู้เรียนสมมติฐาน
2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับ ผู้เรียนสมมติฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี
3. จัดทำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อนำมา แก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ จากนั้นผู้วิจัยนำมาแก้ไขอีกครั้ง
5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบความ เชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .78

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในพื้นที่

1.3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปยังศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบล สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด

นนทบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์จัดเก็บข้อมูล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี ตั้งแต่วันที่ 1 เดือนพฤศจิกายน ถึงวันที่ 30 เดือนพฤศจิกายน 2562

1.3.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง จากนั้นทำการคัดเลือกแบบสอบถาม พบว่าได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้รวมทั้งสิ้น 59 ฉบับ คิดเป็น 68.60 เปอร์เซ็นต์

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์จัดระเบียบข้อมูล ลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติการวิจัย ดังนี้

1.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

1.4.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมารถขึ้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนที่มีสมารถขึ้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

2.1 ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล มีจำนวนทั้งสิ้น 5 คน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษานอกระบบจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กพิเศษ 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวการศึกษา 1 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แนวทางการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยสร้างแนวทางการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนที่มีสมารถขึ้นในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี โดยดำเนินการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจากตอนที่ 1 เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสนทนากลุ่ม

2.2.2 สร้างแนวทางการสนทนากลุ่มจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม และสร้างเป็นแนวทางการสนทนากลุ่ม โดยแบ่งเป็น 5 ด้านได้แก่ 1) การจัดสิ่งแวดล้อม 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การมอบหมายงานและการให้การบ้าน 4) เทคนิคการเรียนและการจัดการเวลา 5) การช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการเรียน การพัฒนาทักษะทางสังคมและการปรับพฤติกรรม

2.2.3 นำแนวทางสนทนากลุ่มเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำชี้แนะ ตรวจสอบความตรง และวิเคราะห์ข้อคำถาม แก้ไขให้เหมาะสมและนำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.2.4 นำประเด็นสนทนากลุ่มที่ปรับปรุงแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิมตรวจสอบความเหมาะสม จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อขออนุญาตสนทนากลุ่ม

2.3.2 เมื่อถึงวันสนทนากลุ่ม ในวันที่ 27 มกราคม 2563 ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยนำแนวทางที่สร้างขึ้นมาเป็นหัวข้อในการสนทนากลุ่ม เพื่อรับรองแนวทางและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1) ผู้วิจัยแจ้งประเด็นการสนทนากลุ่ม รวมทั้งคำถาม และวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบ

2) ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันพิจารณาประเด็นสนทนาทั้ง 5 ประเด็น ตามลำดับ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นในแต่ละประเด็น

3) ผู้วิจัยสรุปแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จ.นนทบุรี จากผลการสนทนากลุ่ม เพื่อเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิรับรองแนวทางดังกล่าว

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม และนำผลจากการประชุมสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและสรุปเป็นแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสามาธิสันที่สมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่องสภาพ ปัญหา และแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมมติชั้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน คือ 1) ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา การจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมมติชั้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี 2) แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนที่มีสมมติชั้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี ซึ่งจะเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา การจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมมติชั้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

การศึกษาสภาพ ปัญหา การจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมมติชั้น ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยดำเนินการ โดยการให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี ตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สอน ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมมติชั้น ตอนที่ 3 ปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมมติชั้น ซึ่งจะเสนอตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ความถี่และร้อยละของผู้สอน จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา

ลักษณะสถานภาพ		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	หญิง	37	62.70
	ชาย	22	37.30
รวม		59	100.00
อายุ	20-30 ปี	1	1.70
	31-40 ปี	11	18.64
	41-50 ปี	26	44.07
	51 ปีขึ้นไป	21	35.59
รวม		59	100.00
วุฒิกการศึกษา	ปริญญาตรี	54	91.53
	ปริญญาโท	5	8.47
รวม		59	100.00

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่าผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 62.70 และเพศชายจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 37.30 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 44.07 รองลงมา เป็นผู้สอนในกลุ่มอายุ 31-40 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 18.64 และช่วงอายุน้อยที่สุด ได้แก่ 20-30 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70 ส่วนใหญ่มีวุฒิกศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 91.53 ผู้สอนที่มีวุฒิกศึกษาปริญญาโทจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 8.47

ตารางที่ 4.2 ความถี่และร้อยละของผู้สอนเกี่ยวกับประสบการณ์การอบรมด้านจัดการเรียนการสอน สำหรับผู้เรียนสมาริสน์

ประสบการณ์การอบรม	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านการทำแผนการสอน		
ท่านเคยได้รับการอบรม	15	25.42
ท่านไม่เคยได้รับการอบรม	44	74.58
รวม	59	100

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประสพการณ์การอบรม	จำนวน	ร้อยละ
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน		
เคยรับการอบรม	17	28.81
ไม่เคยรับการอบรม	42	71.19
รวม	59	100
3. ด้านวัดและประเมินผล		
เคยรับการอบรม	16	27.12
ไม่เคยรับการอบรม	43	72.88
รวม	59	100
4. ด้านการผลิตและการใช้สื่อ		
เคยอบรม	12	20.34
ไม่เคยอบรม	47	79.66
รวม	59	100
5. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน		
เคยรับการอบรม	12	20.34
ไม่เคยรับการอบรม	47	79.66
รวม	59	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า มีผู้สอนที่เคยเข้าอบรมเกี่ยวกับด้านการทำแผนการสอนสำหรับผู้เรียนสมาริสิ้นจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 25.42 ไม่เคยเข้าอบรมจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 74.58 ด้านการจัดการเรียนการสอน มีผู้สอนที่เคยเข้าอบรมจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 27.12 ไม่เคยเข้าอบรมจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 72.88 ด้านการผลิตและการใช้สื่อการสอน มีผู้สอนที่เคยเข้าอบรมจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 20.34 ผู้สอนที่ไม่เคยเข้าอบรมด้านการผลิตและการใช้สื่อการสอน จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 79.66 ด้านการวิจัยในชั้นเรียนมีผู้สอนที่เคยเข้าอบรมจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 20.34 ผู้สอนที่ไม่เคยเข้าอบรมด้านการผลิตและการใช้สื่อการสอน จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 79.66

**ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมมติชั้น
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี**

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมมติชั้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การจัดทำแผนการสอน การกำหนดเนื้อหา กิจกรรม และสื่อการจัดการเรียนรู้ ส่วนที่ 2 การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนสมมติชั้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

ส่วนที่ 1 การจัดทำแผนการสอน การกำหนดเนื้อหา กิจกรรม และสื่อการจัดการเรียนรู้
ประกอบด้วย 1) การทำแผนการสอนรายบุคคล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) เกณฑ์ในการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรม 3) การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังต่อไปนี้

1) การทำแผนการสอนรายบุคคล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ความถี่และร้อยละของการทำแผนการสอนรายบุคคล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ.
การทำแผนการสอนรายบุคคล			
1	ไม่ได้ทำ/ไม่มีโอกาสทำ	32	54.24
2	ทำล่วงหน้า 1 วัน	12	20.34
3	ทำล่วงหน้า 1 เดือน	12	20.34
4	อื่นๆ	3	5.08
รวม		59	100.00
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
1	จัดกิจกรรมทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อมๆกัน	46	77.97
2	จัดกิจกรรมการสอนที่เน้นทักษะในการอ่านและเขียน	5	8.47
3	จัดกิจกรรมการสอนที่เน้นการฟังและพูด	6	10.17
4	อื่นๆ	2	3.39
รวม		59	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การทำแผนการสอนรายบุคคล ครูไม่ได้ทำหรือไม่มีโอกาสทำแผนการสอนรายบุคคลสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้นล่วงหน้า มีจำนวนมากที่สุดคือจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 54.24 รองลงมาได้แก่ทำล่วงหน้า 1 วันและทำล่วงหน้า 1 เดือน จำนวน 12 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 20.34 และอื่นๆน้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.08 ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อมๆกันมากที่สุด จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 77.97 รองลงมาได้แก่ จัดกิจกรรมการสอนที่เน้นทักษะในการอ่านและเขียน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 8.47 และจัดกิจกรรมการสอนที่เน้นการฟังและพูดน้อยที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10.17

2) เกณฑ์ในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ความถี่และร้อยละของครูเกี่ยวกับเกณฑ์ในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรม

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ.
เกณฑ์ในการกำหนดเนื้อหา			
1	กิจกรรมการเรียนการสอน	19	32.04
2	ตารางแบ่งเนื้อหาในกลุ่มมือครู	4	6.78
3	จุดประสงค์การเรียนรู้	22	37.29
4	ความสามารถและความสนใจของนักเรียน	10	16.96
5	ดำเนินไปตามขั้นตอนเนื้อหาที่ระบุไว้ในคู่มือครู	2	3.47
6	อื่นๆ	2	3.47
รวม		59	100.00
เกณฑ์ในการกำหนดกิจกรรม			
1	ใช้กิจกรรมที่ระบุไว้ในคู่มือครูทั้งหมด	6	10.17
2	ใช้กิจกรรมที่ระบุไว้ในคู่มือครูทั้งหมด และเพิ่มกิจกรรมอื่น ๆ อีก	27	45.76
3	คัดเลือกกิจกรรมที่ระบุไว้ในคู่มือครูบางส่วน และคิดเพิ่มเติมกิจกรรมอื่น ๆ อีก	23	38.98
4	กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเองทั้งหมด	1	1.69
5	ไม่เคยทำ	2	3.40
รวม		59	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า เกณฑ์ที่ใช้เป็นหลักในการคัดเลือกรายละเอียดเนื้อหามากที่สุด ได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 37.29 รองลงมาได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 32.04 และเกณฑ์ตามขั้นตอนเนื้อหาที่ระบุไว้ในคู่มือครูและอื่น ๆ น้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.47 เท่ากัน ส่วนเกณฑ์ที่ใช้เป็นหลักในการกำหนดกิจกรรมมากที่สุด ได้แก่ ใช้กิจกรรมที่ระบุไว้ในคู่มือครูทั้งหมดและเพิ่มกิจกรรมอื่น ๆ อีก จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 45.76 รองลงมาได้แก่ การใช้กิจกรรมที่ระบุไว้ในคู่มือครูทั้งหมด และเพิ่มกิจกรรมอื่น ๆ อีก จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 38.98 และน้อยที่สุดได้แก่เกณฑ์กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเองทั้งหมด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.69

3) การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย หลักสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน และการจัดเตรียมสื่อ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ความถี่และร้อยละของการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ.
หลักสำคัญในการจัดการเรียนการสอน			
1	เนื้อหา	12	20.34
2	กิจกรรมการเรียนการสอนตามบันทึก	4	6.78
3	จุดประสงค์การเรียนรู้	40	67.80
4	อื่นๆ	3	5.08
รวม		59	100.00
ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน			
1	นำเข้าสู่บทเรียน สอน และสรุป	37	62.71
2	สอน สรุป และทำแบบฝึกหัด	6	10.17
3	สอน ทำแบบฝึกหัด และทดสอบ	16	27.12
รวม		59	100.00

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ.
การจัดเตรียมสื่อ			
1	จัดซื้อจากงบประมาณค่าวัสดุที่ทางราชการจัดสรรให้	37	62.71
2	ผลิตสื่อเองโดยใช้วัสดุภายในท้องถิ่น	22	37.29
รวม		59	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า หลักสำคัญที่ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด ได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 67.80 รองลงมาได้แก่ด้านเนื้อหา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 20.34 น้อยสุดคืออื่น ๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.08 ส่วนความถี่และร้อยละของการดำเนินการในการสอนแต่ละครั้ง พบว่าครูใช้ขั้นตอนการนำเข้าสู่บทเรียน สอน และสรุปมากที่สุด จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 62.71 รองลงมาใช้ขั้นตอนสอน ทำแบบฝึกหัด และทดสอบ จำนวน 16 คน สอน สรุป และทำแบบฝึกหัด 27.12 น้อยที่สุดเป็นการ สอน สรุป และทำแบบฝึกหัด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10.17 สำหรับด้านการจัดเตรียมสื่อ พบว่าสภาพการเตรียมสื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน ครูจัดซื้อจากงบประมาณค่าวัสดุที่ทางราชการจัดสรรให้ มากที่สุด จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 62.71 และครู จำนวน 22 คน ผลิตสื่อเองโดยใช้วัสดุภายในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 37.29

ส่วนที่ 2 การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนสมรรถิ์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีสมรรถิ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการมอบหมายงานและการให้การบ้าน 4) ด้านเทคนิคการเรียนและการจัดการเวลา และ 5) ด้านการช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการเรียน การพัฒนาทักษะทางสังคมและการปรับพฤติกรรม ซึ่งจะเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการจัดสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
สภาพแวดล้อมทั่วไป				
1	จำนวนนักเรียนไม่มากเกินไป	2.25	0.58	ปานกลาง
2	มีกฎระเบียบที่ชัดเจน และรักษากฎอย่างสม่ำเสมอ	2.61	0.53	มาก
3	จัดหาที่วางของในห้องเรียนในตำแหน่งเดิม เพื่อให้เด็ก ง่าย วางให้เป็นที่เป็นทาง	2.44	0.62	ปานกลาง
4	หลีกเลี่ยงการตกแต่งห้องเรียนด้วยสีสันฉูดฉาดเพราะจะทำให้เด็กไม่สนใจการสอนของผู้สอน	2.05	0.68	ปานกลาง
5	จัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบ	2.54	0.57	มาก
6	ให้มีสิ่งของบนโต๊ะเรียนของเด็กให้น้อยที่สุด	2.42	0.59	ปานกลาง
เฉลี่ย		2.39	0.62	ปานกลาง
การจัดที่นั่ง				
1	ให้นั่งข้างหน้า หรือ แถวกลาง เป็นบริเวณที่อยู่ใกล้ผู้สอน เพื่อจะได้ดูแลได้อย่างใกล้ชิด	2.46	0.54	ปานกลาง
2	ไม่อยู่ใกล้ประตูหรือหน้าต่างที่มองเห็นข้างนอกห้องเรียน	2.27	0.55	ปานกลาง
3	ไม่ให้เพื่อนที่ซุกซนนั่งอยู่ใกล้ ๆ จัดให้มีเด็กเรียบร้อยนั่ง ขนานข้าง	2.27	0.58	ปานกลาง
เฉลี่ย		2.33	0.56	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม		2.36	0.59	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า สภาพการจัดสิ่งแวดล้อมและการจัดที่นั่ง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.36$, S.D. = 0.59) โดยการจัดสิ่งแวดล้อมมีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.39$, S.D. = 0.62) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สร้างกฎระเบียบที่ชัดเจน และรักษากฎอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.53) รองลงมาได้แก่จัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบ ($\bar{X} = 2.54$, S.D. = 0.57) และหลีกเลี่ยงการตกแต่งห้องเรียนด้วยสีฉูดฉาดเพราะจะทำให้เด็กไม่สนใจการสอนของผู้สอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.05$, S.D. = 0.68) ส่วนด้านการจัดที่นั่งโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.33$, S.D. = 0.56) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ให้นั่งข้างหน้า หรือ แถวกลาง เป็นบริเวณที่อยู่ใกล้ผู้สอนเพื่อจะได้ดูแลได้อย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 2.46$, S.D. = 0.54) รองลงมาได้แก่ ไม่ให้เพื่อนที่ซุกซนนั่งอยู่ใกล้ ๆ จัดให้มี

เด็กเรียนร้อยนั่งขนานข้าง ($\bar{X} = 2.27$ S.D. = 0.58) และไม่อยู่ใกล้ประตูหรือหน้าต่างที่มองเห็นข้างนอกห้องเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.27$, S.D. = 0.55)

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	เตรียมเอกสารที่มีตัวอักษรขนาดใหญ่ อ่านง่าย พิมพ์ด้วยสีเข้ม มีช่องไฟกว้าง	2.24	0.57	ปานกลาง
2	มอบหมายงานที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของเด็ก	2.49	0.57	ปานกลาง
3	เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องใช้ประสาทรับรู้อย่างหลายด้าน ทั้งด้านการฟัง การใช้สายตาหรือการลงมือปฏิบัติ	2.54	0.57	มาก
4	ใช้สื่อเป็นรูปภาพประกอบ เพื่อให้เด็กจับประเด็นได้ง่ายระหว่างการสอน	2.47	0.54	ปานกลาง
5	เขียนงานที่เด็กต้องทำในชั้นเรียนให้ชัดเจนบนกระดาน	2.56	0.54	มาก
6	ตรวจสอบงานของเด็กเพื่อให้แน่ใจว่าเด็กจดงานได้ครบถ้วน	2.53	0.54	มาก
7	ให้เด็กทำงานตามเวลาที่กำหนด เมื่อครบเวลาที่กำหนดแล้วงานยังไม่เสร็จคุณผู้สอนเพิ่มเวลาให้	2.47	0.56	ปานกลาง
8	ใช้การสอนแบบตัวต่อตัว เพื่อควบคุมให้เด็กมีสมาธิ	2.25	0.54	ปานกลาง
9	ยืดหยุ่นการเรียนการสอนให้เข้ากับความพร้อมของเด็ก	2.42	0.56	ปานกลาง
10	ฝึกให้เด็กตรวจสอบทบทวนผลงาน การจดบันทึก	2.53	0.50	มาก
11	ช่วยให้เด็กสนใจบทเรียน โดยใช้สื่อบายคำสำคัญ ข้อความสำคัญ วงรอบหรือติกรอบข้อความสำคัญที่ผู้สอนเน้น	2.41	0.59	ปานกลาง
12	ใช้วิธีเตือนหรือเรียกให้เด็กกลับมาสนใจบทเรียน โดยไม่ทำให้เด็กเสียหน้า เช่น เคาะที่ไต่เต้เด็ก หรือตะไพล่เด็กเบา ๆ	2.44	0.57	ปานกลาง
13	ให้คำชมเชย หรือรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ เมื่อเด็กปฏิบัติตัวดี หรือทำสิ่งที่ประ โยชน์	2.58	0.50	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
14	สนับสนุนจุดเด่นหรือข้อดีในตัวเด็กให้แสดงออกมา เพื่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ	2.59	0.53	มาก
15	หลีกเลี่ยงการใช้วาจาตำหนิ ประจาน ประณามที่จะทำให้เด็กรู้สึกอับอาย และไม่ลงโทษเด็กรุนแรง	2.53	0.60	มาก
เฉลี่ยรวม		2.47	0.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.47, S.D. = 0.56$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สนับสนุนจุดเด่นหรือข้อดีในตัวเด็กให้แสดงออกมาเพื่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ ($\bar{X} = 2.59, S.D. = 0.53$) รองลงมาได้แก่ให้คำชมเชย หรือรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ เมื่อเด็กปฏิบัติตัวดี หรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 2.58, S.D. = 0.50$) และ เตรียมเอกสารที่มีตัวอักษรขนาดใหญ่ อ่านง่าย พิมพ์ด้วยสีเข้ม มีช่องไฟกว้าง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.24, S.D. = 0.57$)

3) ด้านการมอบหมายงานและการให้การบ้าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดัง

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการมอบหมายงานและการให้การบ้าน

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
การมอบหมายงาน				
1	ผู้สอนพูดซ้ำ ๆ ชัดเจน กระชับ ครอบคลุม ไม่ใช่คำสั่งคลุมเครือ ประชดประชัน บ่น ตำหนิติเตียนจนผู้เรียนแยกไม่ถูกว่าผู้สอนให้ทำอะไร	2.41	0.62	ปานกลาง
2	ให้ผู้เรียนพูดทบทวนที่ผู้สอนสั่งหรืออธิบายก่อนลงมือทำ เพื่อให้แน่ใจว่าเข้าใจสิ่งที่ผู้สอนพูด	2.58	0.53	มาก
3	แบ่งงานเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ให้ผู้เรียนทำทีละขั้น ไม่มุ่งเน้นคุณภาพของงานเป็นหลัก แต่พยายามเน้นในเรื่องความรับผิดชอบทำงานให้เสร็จ	2.49	0.50	ปานกลาง

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4	ผู้สอนเลือกหนังสือที่ผู้เรียนชอบมาให้อ่านเสริม จากนั้น พูดคุยถึงสิ่งที่อ่านโดยให้เล่าเรื่อง หรือให้สรุป	2.39	0.59	ปานกลาง
5	ให้ผู้เรียนเขียนหนังสือบ่อยๆ เพื่อส่งเสริมให้สายตาและมือ ทำงานประสานกันได้ดีขึ้น	2.63	0.49	มาก
6	ให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น และได้ลงทำตาม	2.66	0.48	มาก
	ให้เรียงลำดับงานสำคัญ ก่อน-หลัง ตั้งสมมติกับงานและลง มือทำ	2.58	0.53	มาก
	เฉลี่ย	2.53	0.54	มาก
การให้การบ้าน				
1	จัดแบ่งการบ้านออกเป็น ส่วน ๆ เพื่อให้เด็กสามารถลงมือทำ จนสำเร็จได้ในเวลาสั้น ๆ	2.49	0.54	ปานกลาง
2	เรียงลำดับข้อที่ง่ายไว้ข้อแรก ๆ และข้อยากไว้หลัง ๆ	2.41	0.59	ปานกลาง
3	มอบหมายการบ้านให้ฝึกอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน จนติดเป็นนิสัย	2.54	0.54	มาก
	เฉลี่ย	2.48	0.55	ปานกลาง
	เฉลี่ยรวม	2.50	0.55	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า สภาพการมอบหมายงานและการให้การบ้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.55) โดยการมอบหมายงานโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.54) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ฝึกเด็กให้สรุปสิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น ได้ลงทำตาม ($\bar{X} = 2.66$, S.D. = 0.48) รองลงมาได้แก่ ฝึกเด็กให้เขียนหนังสือบ่อย ๆ จะทำให้สายตาและมือทำงานประสานกันได้ดีขึ้น ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.49) และทักษะในการอ่านหนังสือ คุณผู้สอนเลือกหนังสือที่เด็กชอบมาให้เด็กอ่านเสริม จากนั้นควรพูดคุยถึงสิ่งที่อ่านให้เล่าเรื่อง หรือให้สรุป มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.39$, S.D. = 0.59) ส่วนด้านการทำการบ้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 0.55) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มอบหมายการบ้านให้ฝึกอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียนจนติดเป็นนิสัย ($\bar{X} = 2.54$, S.D. = 0.54) รองลงมาได้แก่ จัดแบ่งการบ้านออกเป็น ส่วน ๆ เพื่อให้เด็กสามารถลงมือทำงานสำเร็จ

ได้ในช่วงเวลาที่สั้น ๆ ($\bar{X} = 2.49$ S.D. = 0.54) และเรียงลำดับข้อที่ง่ายไว้ข้อแรก ๆ และข้อยากไว้หลัง ๆ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.41$, S.D. = 0.59)

4) ด้านเทคนิคการเรียนและการจัดการเวลา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปραกฏคัง

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านเทคนิคการเรียนและการจัดการเวลา

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เทคนิคการเรียน				
1	สอนให้เด็กใช้เทคนิคช่วยจำ เช่น การใช้แถบปากกาสี การขีดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญ	2.53	0.50	มาก
2	สอนให้เด็กใช้เทคนิคการคิด	2.54	0.50	มาก
3	ฝึกสอนเทคนิคในการทำข้อสอบ เช่น ข้อสอบที่จับเวลา หรือมีเวลาทำจำกัด ข้อที่ทำได้ให้ข้ามไปก่อน	2.44	0.50	ปานกลาง
เฉลี่ย		2.50	0.43	มาก
การจัดการเวลา				
1	เตือนให้เด็กตรงต่อเวลา โดยส่งสัญญาณเตือนเมื่อใกล้ถึงเวลานัด หรือเวลาต้องส่งงาน และบอกเด็กอีกครั้งเมื่อถึงเวลาส่งงาน	2.63	0.58	มาก
2	ช่วยเด็กจัดทำกำหนดเวลาหรือปฏิทินงาน ทำลงกระดาษติดไว้ที่โต๊ะเรียน กระเป๋า และหน้าสมุดของเด็ก	2.34	0.63	ปานกลาง
3	ใช้นาฬิกาเตือน โดยอาจใช้นาฬิกาแบบสั่นสะเทือน เพื่อป้องกันการรบกวนเด็กอื่น	2.31	0.65	ปานกลาง
4	ให้แรงเสริมทางบวก เช่น คำชม การสะสมดาวเพื่อแลกของรางวัล เป็นต้น เมื่อเด็กส่งงานตามเวลา	2.51	0.60	มาก
เฉลี่ย		2.45	0.61	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม		2.47	0.53	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ด้านเทคนิคการเรียนและการจัดการเวลา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.47$, S.D. = 0.53) โดยด้านเทคนิคการเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.43) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สอนให้เด็กใช้เทคนิคการคิด ($\bar{X} = 2.54$, S.D. = 0.50) รองลงมา

ได้แก่ สอนให้เด็กใช้เทคนิคการคิด ($\bar{X} = 2.53$ S.D. = 0.50) และฝึกสอนเทคนิคในการทำข้อสอบ เช่น ข้อสอบที่จับเวลา หรือมีเวลาทำจำกัด ข้อที่ทำไม่ได้ให้ข้ามไปก่อน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.44$, S.D. = 0.50) เกี่ยวกับด้านการจัดการเกี่ยวกับเวลา พบว่า ด้านการจัดการเกี่ยวกับเวลาโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.44$, S.D. = 0.53) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เตือนให้เด็กตรงต่อเวลา โดยส่งสัญญาณเตือนเมื่อใกล้ถึงเวลานัด หรือเวลาต้องส่งงาน และบอกเด็กอีกครั้งเมื่อถึงเวลาส่งงาน ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.58) รองลงมาได้แก่ ให้แรงเสริมทางบวก เช่น คำชม การสะสมดาวเพื่อแลกของรางวัล เป็นต้น เมื่อเด็กส่งงานตามเวลา ($\bar{X} = 2.51$ S.D. = 0.60) และใช้นาฬิกาเตือน โดยอาจใช้นาฬิกาแบบสั้นสะท้อนเพื่อป้องกันการรบกวนเด็กอื่น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.31$, S.D. = 0.65)

5) ด้านการช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะทางสังคมและการปรับพฤติกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการให้การช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะทางสังคมและการปรับพฤติกรรม

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
การให้การช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้				
1	กิจกรรมในแต่ละวันต้องมีตารางเรียนแน่นอน	2.61	0.49	มาก
2	บอกเด็กล่วงหน้า เช่น เตือนก่อนหมดชั่วโมงเรียน 5 นาที เมื่อหมดชั่วโมงเรียนเตือนเด็กอีกครั้งเพื่อเตรียมตัวเรียน ชั่วโมงต่อไป	2.53	0.53	มาก
3	ทำป้าย ข้อความ สัญลักษณ์ เพื่อช่วยเตือนความจำเด็กในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ให้เด็กเขียนชื่อวันที่ต้องใช้หนังสือ	2.22	0.49	ปานกลาง
รวม		2.45	0.53	ปานกลาง
การพัฒนาทักษะทางสังคม				
1	ค้นหาว่าปัญหาการเข้าสังคมกับเพื่อนอยู่ที่ไหน โดยอาศัย การสังเกต การเล่นของผู้เรียน ทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนใช้เวลา เข้ากลุ่มกับเพื่อน	2.58	0.49	มาก
2	จัดโอกาสและหาแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะ	2.53	0.50	มาก
3	จัดเพื่อนช่วยเหลือผู้เรียนสมาธิสั้น	2.61	0.49	มาก
เฉลี่ย		2.57	0.49	มาก

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
การปรับพฤติกรรม				
1	บอกเด็กให้ชัดเจนว่าเราต้องการให้ทำอะไร	2.75	0.44	มาก
2	สอนให้เด็กทราบว่าพฤติกรรมใดเป็นที่ต้องการ พฤติกรรมใดไม่เป็นที่ต้องการ	2.70	0.46	มาก
3	กำหนดกิจวัตรประจำวันให้เป็นขั้นตอน	2.68	0.51	มาก
4	ปฏิบัติกับเด็กอย่างคงเส้นคงวา สม่ำเสมอ	2.64	0.49	มาก
5	ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่เด็ก	2.75	0.44	มาก
6	ปฏิบัติกับเด็กด้วยความยุติธรรม	2.76	0.43	มาก
7	เข้าใจปัญหา ความต้องการ และความสามารถของเด็ก	2.75	0.44	มาก
8	ใช้ความอดทนกับปัญหาพฤติกรรมของเด็ก	2.71	0.46	มาก
9	คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเด็กเมื่อจำเป็น	2.75	0.44	มาก
10	ผู้สอนกำหนดข้อปฏิบัติที่ง่าย ๆ สั้น ๆ	2.78	0.42	มาก
11	ให้แรงเสริมทางบวก	2.71	0.46	มาก
12	เสริมแรงโดยการสะสมเบี้ยรางวัล	2.33	0.66	ปานกลาง
13	ใช้บัตรสีหรือบัตรตัวเลข เพื่อควบคุมพฤติกรรมเด็กทั้งห้องเรียน	2.15	0.64	ปานกลาง
14	ให้เด็กทำสัญญาว่าจะทำพฤติกรรมที่เหมาะสม และไม่ทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม	2.63	0.49	มาก
15	ให้เด็กการฝึกหายใจ เพื่อช่วยผ่อนคลายความเครียด	2.44	0.57	ปานกลาง
16	ทำกิจกรรมฝึกสมาธิ	2.29	0.64	ปานกลาง
เฉลี่ย		2.61	0.35	มาก
เฉลี่ยรวม		2.54	0.45	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ด้านการช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะทางสังคมและการปรับพฤติกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.54$, S.D. = 0.45) ด้านการช่วยเหลือด้านการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.53) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมในแต่ละวันต้องมีตารางเรียนแน่นอนมากที่สุด ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.49) รองลงมาได้แก่บอกเด็ก

ล่วงหน้า เช่น เตือนก่อนหมดชั่วโมง เรียน 5 นาที เมื่อหมดชั่วโมงเรียนเตือนเด็กอีกครั้งเพื่อเตรียมตัวเรียน ชั่วโมงต่อไป ($\bar{X} = 2.53, S.D. = 0.53$) และทำป้าย ข้อความ สัญลักษณ์ เพื่อช่วยเตือนความจำเด็กในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ให้เด็กเขียนชื่อวันที่ต้องใช้หนังสือ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.22, S.D. = 0.49$) ด้านการพัฒนาทักษะทางสังคม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.57, S.D. = 0.49$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ จัดเพื่อนช่วยดูแลผู้เรียนสมาธิสั้น ($\bar{X} = 2.61, S.D. = 0.49$) รองลงมาได้แก่ ค้นหาว่าปัญหาการเข้าสังคมกับเพื่อนอยู่ที่ไหน โดยอาศัยการสังเกต การเล่นของผู้เรียนทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนใช้เวลาเข้ากลุ่มกับเพื่อน ($\bar{X} = 2.58, S.D. = 0.49$) และจัดโอกาสและหาแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.53, S.D. = 0.50$) สำหรับด้านการปรับพฤติกรรม พบว่าโดยภาพรวมของการปรับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.61, S.D. = 0.35$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ผู้สอนกำหนดข้อปฏิบัติที่ง่าย ๆ สั้น ๆ ($\bar{X} = 2.78, S.D. = 0.42$) รองลงมาได้แก่ ปฏิบัติกับเด็กด้วยความยุติธรรม ($\bar{X} = 2.76, S.D. = 0.43$) และใช้บัตรสีหรือบัตรตัวเลข เพื่อควบคุมพฤติกรรมเด็กทั้งห้องเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.15, S.D. = 0.64$)

ตอนที่ 3 ปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้น

1) ผลจากการวิเคราะห์ปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้น จากแบบสอบถามปลายเปิด

ผลจากการวิเคราะห์พบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการ จัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้นเนื่องจากไม่มีผู้เรียนที่มีอาการสมาธิสั้นอยู่ในความดูแล ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้สอนที่มีปัญหาพบว่ามีสิ่งที่เป็นปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนที่มีสมาธิสั้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี มีดังนี้

2) ปัญหาการจัดการเรียนการสอน

ผู้สอนมีปัญหาในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มปกติกับผู้เรียนสมาธิสั้น และรูปแบบการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ตรงกับแผนการสอนซึ่งเป็นแผนรวมที่ใช้ร่วมกันในห้องเรียนปกติ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สอนมีปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับสื่ออุปกรณ์แหล่งเรียนรู้สำหรับนำมาใช้ในการวัดประเมินผล โดยให้ความเห็นว่าควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน มีความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้สื่อการสอนสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้น และผู้สอนมีความต้องการการอบรมวิจัยในชั้นเรียนกรณีผู้เรียนสมาธิสั้น

3) ปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้สอนมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเพื่อปรับพฤติกรรมของนักเรียนบางคนที่ชอบอยู่คนเดียว ไม่สนใจขณะที่มีผู้อื่นพูดด้วย สนใจแต่โทรศัพท์ ลืมอุปกรณ์การเรียน ลืมทำการบ้าน ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนทำตอบโดยไม่อ่านข้อสอบ

2. แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนที่มีสมาธิสั้น ในสถานศึกษาลงัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัยรวบรวม วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้น สรุปเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการมอบหมายงานและการให้การบ้าน 4) ด้านเทคนิคการเรียนและการจัดการเวลา และ 5) ด้านการช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการเรียน การพัฒนาทักษะทางสังคมและการปรับพฤติกรรม โดยจะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

2.1 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม

2.1.1 สิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียน ควรมีจำนวนนักเรียนไม่มากเกินไป มีสร้างกฎระเบียบที่ชัดเจน และรักษากฎอย่างสม่ำเสมอ จัดหาที่วางของในห้องเรียนในตำแหน่งเดิม เพื่อให้ผู้เรียนจำง่าย วางให้เป็นที่เป็นทาง จัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบ หลีกเลี่ยงการตกแต่งห้องเรียนด้วยสีสันฉูดฉาดเพราะจะทำให้ผู้เรียนไม่สนใจการสอนของผู้สอน ให้มีสิ่งของบนโต๊ะเรียนของผู้เรียนให้น้อยที่สุด ควรจัดห้องเรียนให้สะอาด ปลอดโปร่ง อากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ควรจัดมุมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามอัธยาศัย ควรจัดมุมผ่อนคลายสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้น หรือจัดอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้เรียนสมาธิสั้นระหว่างการเรียน เช่น จัดลูกบอลขนาดเล็กให้ผู้เรียนสมาธิสั้นบีบในระหว่างเรียนไปด้วยเพื่อผ่อนคลาย

2.1.2 การจัดที่นั่ง ควรจัดที่นั่ง ให้นั่งข้างหน้า หรือแถวกลาง เป็นบริเวณที่อยู่ใกล้ผู้สอนเพื่อจะได้ดูแลได้อย่างใกล้ชิด ควรจัดที่นั่งแบบเป็นคู่ระหว่างผู้เรียนปกติและผู้เรียนสมาธิสั้น เพื่อให้ทำงานร่วมกัน หรือจัดที่นั่งแบบวงกลมเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีปฏิสัมพันธ์กัน หรือควรจัดที่นั่งแบบเป็นกลุ่มเพื่อสร้างความสัมพันธ์แบบเพื่อนช่วยเพื่อน หรือจัดให้มีผู้เรียนเรียนรื้อยนั่งงานบางข้างไม่ให้เพื่อนที่ซุกซนนั่งอยู่ใกล้ ๆ ไม่จัดที่นั่งของนักเรียนอยู่ใกล้ประตูหรือหน้าต่างที่มองเห็นข้างนอกห้องเรียน

2.1.3 ด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ควรจัดห้องเรียนให้สะอาด ปลอดโปร่ง อากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ควรจัดมุมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามอัธยาศัย

และ ควรจัดมุมผ่อนคลายสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้น หรือจัดอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้เรียนสมาธิสั้นระหว่างการเรียน เช่น จัดลูกบอลขนาดเล็กให้ผู้เรียนสมาธิสั้นบีบในระหว่างเรียนไปด้วยเพื่อผ่อนคลาย

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องใช้ประสาทรับรู้หลายด้าน ทั้งด้านการฟัง การใช้สายตาหรือการลงมือปฏิบัติ เทคนิคการสอนตัวต่อตัว เพื่อควบคุมให้ผู้เรียนมีสมาธิ เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน บางครั้งควรแทรกกิจกรรมนันทนาการ เช่น ร้องเพลง เล่นเกมส์ หรือทำสมาธิ เพื่อให้ผู้เรียนสมาธิสั้นผ่อนคลาย ให้แรงเสริมทางบวก เช่น คำชม การสะสมดาวเพื่อแลกของรางวัล เป็นต้น เมื่อผู้เรียนส่งงานตามเวลา ยืดหยุ่นการเรียนการสอนให้เข้ากับความพร้อมของผู้เรียน

2.2.1 ด้านจิตใจและอารมณ์ ผู้สอนควรช่วยเหลือให้ผู้เรียนรู้ว่าตนเองอยู่ในอารมณ์ใดโดยกำหนดเป็นแผ่นสีต่าง ๆ เช่น สีแดงหมายถึงอารมณ์โกรธ ท้อแท้ หรือต้องการความช่วยเหลือ สีเหลือง หมายถึงอารมณ์ดีปกติ ผู้สอนควรสอนให้ผู้เรียนได้ตั้งเป้าหมายในชีวิตเพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้เป้าหมายดังกล่าว เพื่อสร้างแรงจูงใจและเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นคนมีคุณค่า

2.3 ด้านการมอบหมายงานและการให้การบ้าน

2.3.1 ด้านการมอบหมายงาน ผู้สอนพูดช้า ๆ ชัดเจน กระชับ ครอบคลุม ไม่ใช่คำสั่งคลุมเครือ ประชดประชัน บ่น กำหนดชัดเจนจนผู้เรียนแยกไม่ถูกว่าผู้สอนให้ทำอะไร ให้ผู้เรียนพูดทบทวนที่ผู้สอนสั่งหรืออธิบายก่อนลงมือทำ เพื่อให้แน่ใจว่าเข้าใจสิ่งที่ผู้สอนพูด ในกรณีที่ผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้นมาก แบ่งงานออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ให้ผู้เรียนทำทีละขั้น ไม่มุ่งเน้นคุณภาพของงานเป็นหลัก แต่พยายามเน้นในเรื่องความรับผิดชอบทำงานให้เสร็จ เลือกหนังสือที่ผู้เรียนชอบมาให้ผู้เรียนอ่านเสริม จากนั้นควรพูดคุยถึงสิ่งที่อ่านให้เล่าเรื่อง หรือให้สรุป ให้เขียนหนังสือบ่อย ๆ จะทำให้สายตาและมือทำงานประสานกันได้ดีขึ้น ให้สรุปสิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น ได้ลองทำตาม เรียงลำดับงานสำคัญก่อน-หลัง ตั้งสมาธิกับงานและลงมือทำ มอบหมายงานให้ตรงตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน แบ่งเนื้อหาวิชาโดยแยกเป็นแต่ละวิชาโดยจัดใส่แฟ้ม หรือกล่องอย่างชัดเจน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนแยกแยะแต่ละวิชาได้อย่างสะดวกชัดเจนขึ้น เขียนงานที่ผู้เรียนต้องทำในชั้นเรียนให้ชัดเจนบนกระดาน และตรวจสอบงานของผู้เรียนเพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนจดงานได้ครบถ้วน

2.3.2 ด้านการทำกรบ้าน จัดแบ่งการบ้านออกเป็นส่วน ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถลงมือทำงานสำเร็จได้ในช่วงเวลาสั้น ๆ เรียงลำดับข้อที่ง่ายไว้ข้อแรก ๆ และข้อยากไว้หลัง ๆ มอบหมายการบ้านให้ฝึกอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียนจนคิดเป็นนิสัย ใช้สื่อเป็นรูปภาพประกอบ เพื่อให้ผู้เรียนจับประเด็นได้ง่าย ระหว่างการสอน หนังสือเรียน ควรมีตัวอักษรขนาดใหญ่ อ่านง่าย พิมพ์ด้วยสีเข้ม มีช่องไฟกว้าง กิจกรรมควรใช้การประเมินผลตามสภาพจริงควบคู่กับการประเมินผลด้านความรู้

2.4 ด้านเทคนิคการเรียนและการจัดการเวลา

2.4.1 ด้านเทคนิคการเรียน สอนให้ผู้เรียนใช้เทคนิคการคิด เทคนิคการจำ เช่น การใช้แถบปากกาสี การขีดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญ เทคนิคในการทำข้อสอบ เช่น ข้อสอบที่จับเวลา หรือมีเวลาทำจำกัด ข้อที่ทำไม่ได้ให้ข้ามไปก่อน

2.4.2 ด้านการจัดการด้านเวลา เตือนให้ผู้เรียนตรงต่อเวลา โดยส่งสัญญาณเตือนเมื่อใกล้ถึงเวลานัด หรือเวลาต้องส่งงาน และบอกผู้เรียนอีกครั้งเมื่อถึงเวลาส่งงาน ช่วยผู้เรียนจัดทำกำหนดเวลาหรือปฏิทินงาน ทำลงกระดาษติดไว้ที่โต๊ะเรียน หรือกระเป๋ และหน้าสมุดของผู้เรียน ใช้นาฬิกาเตือน โดยอาจใช้นาฬิกากระบอกสั้นสะท้อน เพื่อป้องกันการรบกวนผู้เรียนอื่น

2.5 ด้านการช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะทางสังคมและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

2.5.1 ด้านการช่วยเหลือด้านการเรียน ฝึกให้ผู้เรียนตรวจสอบทบทวนผลงาน การจดบันทึก ช่วยให้ผู้เรียนสนใจบทเรียน โดยใช้สื่อบายคำสำคัญ ข้อความสำคัญ วงรอบหรือตีกรอบข้อความสำคัญที่ผู้สอนเน้น ใช้วิธีเตือนหรือเรียกให้ผู้เรียนกลับมาสนใจบทเรียน ให้คำชมเชย หรือรางวัลเล็กน้อย ๆ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติตัวดี หรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ สนับสนุนจุดเด่นหรือข้อดีในตัวผู้เรียนให้แสดงออกมา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ หลีกเลี่ยงการใช้วาจาตำหนิ ประจาน ประณามที่จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกอับอาย และไม่ลงโทษผู้เรียนรุนแรง

2.5.2 ด้านการพัฒนาทักษะทางสังคม ควรค้นหาว่าปัญหาการเข้าสังคมกับเพื่อนอยู่ที่ไหน โดยอาศัยการสังเกต การเล่นของผู้เรียน ทักษะต่างๆ ที่ผู้เรียนใช้เวลาเข้ากลุ่มกับเพื่อน จัดโอกาสและหาแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะ จัดเพื่อนช่วยเหลือผู้เรียนสมาธิสั้น ผู้สอนควรแนะนำให้ผู้เรียนได้ตั้งเป้าหมายในชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้เป้าหมายดังกล่าว เพื่อสร้างแรงจูงใจและเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นคนที่มีความค่า

2.5.3 ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม บอกผู้เรียนให้ชัดเจนว่าเราต้องการให้ทำอะไร สอนให้ผู้เรียนทราบว่าพฤติกรรมใดเป็นที่ต้องการ พฤติกรรมใดไม่เป็นที่ต้องการ กำหนดกิจวัตรประจำวันให้เป็นขั้นตอน ปฏิบัติกับผู้เรียนอย่างคงเส้นคงวา สม่ำเสมอ ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียน ปฏิบัติกับผู้เรียนด้วยความยุติธรรม เข้าใจปัญหา ความต้องการ และความสามารถของผู้เรียน ใช้ความอดทนกับปัญหาพฤติกรรมของผู้เรียน คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้เรียนเมื่อจำเป็น ผู้สอนกำหนดข้อปฏิบัติที่ง่าย ๆ สั้น ๆ ให้เสริมทางบวก เสริมแรงโดยการสะสมเบี้ยรางวัล ใช้บัตรสีหรือบัตรตัวเลข เพื่อควบคุมพฤติกรรมผู้เรียนทั้งห้องเรียน ให้ผู้เรียนทำสัญญาว่าจะทำพฤติกรรมที่เหมาะสม และไม่ทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้ผู้เรียนการฝึกหายใจ เพื่อช่วยผ่อนคลายความเครียด ทำกิจกรรมฝึกสมาธิ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเสนอบทสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพ ปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้เรียนสมมติชั้น สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี โดยมี รายละเอียดดังนี้ 1) สรุปการวิจัย 2) อภิปรายผล และ 3) ข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมมติชั้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

1.1.2 เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนที่มีสมมติชั้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูกศน.ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2562 จำนวน 104 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 กลุ่มคือ

1) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูกศน. ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนผู้เรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2562 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเคร์จซี่และมอร์แกน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 86 คนมาโดยการสุ่มอย่างง่าย

2) ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษานอกระบบจาก ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ผู้เรียนพิเศษ 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวการศึกษา 1 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน

1.2.2 เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย

1) แบบสอบถามสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนที่มีสมรรถนะ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

2) แนวทางการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนที่มีสมรรถนะ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

1.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

1.3 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1.3.1 ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้เรียนสมรรถนะ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี สรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ส่วนใหญ่ จบปริญญาตรี ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าอบรมเกี่ยวกับการทำแผนการสอนสำหรับผู้เรียนสมรรถนะ การวัดผลประเมินผลสำหรับผู้เรียนสมรรถนะ และการผลิตและการใช้สื่อการสอนสำหรับผู้เรียนสมรรถนะ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สอนไม่ได้ทำ หรือไม่มีโอกาสทำแผนการสอนรายบุคคลสำหรับผู้เรียนสมรรถนะล่วงหน้า ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กันมากที่สุด สำหรับเกณฑ์ที่ใช้เป็นหลักในการคัดเลือกรายละเอียดเนื้อหามากที่สุด ได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนเกณฑ์ที่ใช้เป็นหลักในการกำหนดกิจกรรมมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมที่ระบุไว้ในคู่มือผู้สอนทั้งหมดและเพิ่มกิจกรรมอื่น ๆ หลักสำคัญที่ผู้สอนใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด ได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา ส่วนการดำเนินการในการสอนแต่ละครั้ง พบว่าผู้สอนใช้ขั้นตอนการนำเข้าสู่บทเรียน สอน และสรุปมากที่สุด รองลงมาใช้ขั้นตอนสอน ทำแบบฝึกหัด และทดสอบ น้อยที่สุดเป็นการ สอน สรุป และทำแบบฝึกหัด สำหรับด้านการจัดเตรียมสื่อ พบว่าสภาพการเตรียมสื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน จัดซื้อจากงบประมาณค่าวัสดุที่ทางราชการจัดสรรให้ มากที่สุด นอกนั้นเป็นการผลิตสื่อเองโดยใช้วัสดุภายในท้องถิ่น

ส่วนสภาพการจัดการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม พบว่าโดยการจัดสิ่งแวดล้อมมีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สร้างกฎระเบียบที่ชัดเจน และรักษากฎอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา ได้แก่ จัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบ และหลีกเลี่ยงการตกแต่งห้องเรียนด้วยสีสันฉูดฉาด เพราะจะทำให้ผู้เรียนไม่สนใจการสอนของผู้สอนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนด้านการจัดที่นั่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยจัดที่นั่งข้างหน้า หรือแถวกลาง เป็นบริเวณที่อยู่ใกล้ผู้สอนเพื่อจะได้ดูแลได้อย่างใกล้ชิด
- 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีการสนับสนุนจุดเด่นหรือข้อดีในตัวผู้เรียนให้แสดงออกมาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ การให้คำชมเชย หรือรางวัล สำหรับการเตรียมเอกสารที่มีตัวอักษรขนาดใหญ่ อ่านง่าย พิมพ์ด้วยสีเข้ม มีช่องไฟกว้าง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
- 3) ด้านการมอบหมายงานและการให้การบ้าน สภาพการมอบหมายงานและการให้การบ้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการฝึกผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียน ได้เห็น ได้ลองทำตาม รองฝึกให้เขียนหนังสือบ่อย ๆ การพูดคุยถึงสิ่งที่อ่านให้เล่าเรื่อง หรือให้สรุป มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนด้านการทำการบ้านมีการมอบหมายการบ้านให้ฝึกอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียนจนคิดเป็นนิสัย จัดแบ่งการบ้านออกเป็นส่วน ๆ และเรียงลำดับข้อที่ง่ายไว้ข้อแรก ๆ และข้อยากไว้หลัง ๆ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
- 4) ด้านเทคนิคการเรียนและการจัดการเวลา และด้านเทคนิคการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สอนให้ผู้เรียนใช้เทคนิคการคิด รองลงมา ได้แก่ สอนให้ผู้เรียนใช้เทคนิคการคิด และฝึกสอนเทคนิคในการทำข้อสอบ เกี่ยวกับการจัดการเกี่ยวกับเวลา พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เตือนให้ผู้เรียนตรงต่อเวลา โดยส่งสัญญาณเตือนเมื่อใกล้ถึงเวลานัด หรือเวลาต้องส่งงาน และบอกผู้เรียนอีกครั้งเมื่อถึงเวลาส่งงาน รองลงมา ได้แก่ ให้เสริมทางบวก
- 5) ด้านการช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการเรียน การพัฒนาทักษะทางสังคมและการปรับพฤติกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการจัดกิจกรรมในแต่ละวันต้องมีตารางเรียนแน่นอน มีการบอกล่วงหน้า ส่วนการทำป้าย ข้อความ สัญลักษณ์ เพื่อช่วยเตือนความจำผู้เรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านการพัฒนาทักษะทางสังคมจัดเพื่อนช่วยเหลือผู้เรียนสมาธิสั้น และค้นหาว่าปัญหาการเข้าสังคมกับเพื่อนเป็นอย่างไร ส่วนการปรับพฤติกรรม พบว่าผู้สอนกำหนดข้อปฏิบัติที่ง่าย ๆ สั้น ๆ ปฏิบัติกับผู้เรียนด้วยความยุติธรรม โดยที่มีการใช้บัตรสีหรือบัตรตัวเลข เพื่อควบคุมพฤติกรรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

**1.3.2 ผลการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยสำหรับผู้เรียนสมานธิสัน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดนนทบุรี** สรุปได้ดังนี้

ปัญหาการจัดการเรียนการสอน พบว่าผู้สอนมีปัญหาในการกำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มปกติกับผู้เรียนสมานธิสัน และรูปแบบการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ตรงกับ แผนการสอนซึ่งเป็นแผนรวมที่ใช้ร่วมกันในห้องเรียนปกติ ผู้สอนมีความต้องการเกี่ยวกับสื่ออุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้สำหรับนำมาใช้ในการวัดประเมินผล การพัฒนาและการใช้สื่อการสอนสำหรับผู้เรียน สมานธิสัน และการอบรมวิจัยในชั้นเรียนสำหรับผู้เรียนสมานธิสัน ปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียน พบว่าผู้สอน มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเพื่อปรับพฤติกรรมของนักเรียนบางคนที่ชอบอยู่คนเดียว ไม่สนใจขณะที่มี ผู้อื่นพูดด้วย สนใจแต่โทรศัพท์ ลืมอุปกรณ์เครื่องใช้ในการเรียน ลืมทำการบ้าน ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนทำตอบโดยไม่อ่านข้อสอบ

1.3.3 แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนที่มีสมานธิสัน ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี สรุปได้ว่า ควรมี การจัดการด้านการจัดสิ่งแวดล้อม ทั้งสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียน และภายนอกห้องเรียน จัดการเรียน การสอน โดยเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องใช้ประสาทรับรู้หลายด้าน ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ใช้เทคนิคการสอนตัวต่อตัว เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน แทรกกิจกรรมนันทนาการ และให้การ แรงเสริมทางบวก สำหรับการมอบหมายงานและการให้การบ้าน ควรพูดซ้ำๆ ชัดเจน กระชับ ครอบคลุม ให้ผู้เรียนพูดทบทวนก่อนลงมือทำ ด้านเทคนิคการเรียนและการจัดการเวลา ให้ผู้เรียนใช้เทคนิคการคิด เทคนิคการจำ เทคนิคในการทำข้อสอบและควรมีการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการเรียน การพัฒนาทักษะทางสังคมและการปรับพฤติกรรม

2. อภิปรายผล

ผู้วิจัยเสนอการอภิปรายผลดังนี้

2.1 สภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้เรียนสมานธิสัน
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

2.1.1 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม มีสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง มีการสร้างกฎระเบียบที่ชัดเจน และรักษากฎอย่างสม่ำเสมอ และจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบ และหลีกเลี่ยงการตกแต่งห้องเรียนด้วยสีฉูดฉาดเพราะจะทำให้ผู้เรียนไม่สนใจการสอนของผู้สอน

มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนด้านการจัดที่นั่งจัดให้ผู้เรียนสมาธิสั้นนั่งข้างหน้า หรือแถวกลาง เป็นบริเวณที่อยู่ใกล้ผู้สอนเพื่อจะได้ดูแลได้อย่างใกล้ชิด ไม่ให้เพื่อนที่ซุกซนนั่งอยู่ใกล้ ๆ จัดให้มีผู้เรียนเรียบร้อยนั่งขนานข้าง สอดคล้องกับ กิจพิชา สร้อยคำ (2556) และณภพ วานิชสาร (2556) ที่อธิบายเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสมาธิสั้นว่า ควรกำหนดกฎระเบียบง่าย ๆ ให้นักเรียนปฏิบัติ และจัดที่นั่งที่หลีกเลี่ยงจากผลกระทบจากสิ่งเร้า จัดให้ผู้เรียน ได้มีที่นั่งที่ใกล้ชิด สะดวกต่อการควบคุมดูแล ตลอดจนถึงการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เรียนที่มีสมาธิสั้นกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน และจัดที่นั่งให้อยู่ใกล้กับผู้สอนเพื่อให้ผู้เรียนสนใจกิจกรรมการเรียนการสอน และผู้สอนสามารถดูแลได้อย่างใกล้ชิด

2.1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีการสนับสนุนจุดเด่นหรือข้อดีในตัวผู้เรียนให้แสดงออกมาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ ให้คำชมเชย หรือรางวัล เมื่อผู้เรียนปฏิบัติตัวดี หรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับ นฤมล ดันธุสุทรเศรษฐ์ (2556) และ เตรียมเอกสารที่มีตัวอักษรขนาดใหญ่ อ่านง่าย พิมพ์ด้วยสีเข้ม มีช่องไฟกว้าง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2.1.3 ด้านการมอบหมายงานและการให้การบ้าน สภาพการมอบหมายงานและการให้การบ้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ผู้สอนฝึกผู้เรียนให้สรุปสิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น ได้ลองทำตาม สอดคล้องกับ และทักษะในการอ่านหนังสือ คุณผู้สอนเลือกหนังสือที่ผู้เรียนชอบมาให้ผู้เรียนอ่านเสริม มอบหมายการบ้านให้ฝึกอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียนจนติดเป็นนิสัย จัดแบ่งการบ้านออกเป็น ส่วน ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถลงมือทำงานสำเร็จได้ในช่วงเวลาสั้น ๆ สอดคล้องกับ กิจพิชา สร้อยคำ (2556) ที่เสนอให้ผู้สอนควรให้ความช่วยเหลือดูแลการทำกรบ้านหรือกิจกรรมใด ๆ โดยเน้นการทำงานจนเสร็จ ส่วนการพูดคุยถึงสิ่งที่อ่านให้เล่าเรื่อง หรือให้สรุปและเรียงลำดับข้อที่ง่ายไว้ข้อแรก ๆ และข้อยากไว้หลัง ๆ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อาจเนื่องจากการเลือกใช้กิจกรรมส่วนใหญ่เลือกตามที่ระบุไว้ในคู่มือผู้สอน ซึ่งกำหนดไว้แล้ว

2.1.4 ด้านเทคนิคการเรียนและการจัดการเวลา เน้นการสอนให้ผู้เรียนใช้เทคนิคการคิด เทคนิคในการทำข้อสอบ มีการเตือนให้ผู้เรียนตรงต่อเวลา โดยส่งสัญญาณเตือนเมื่อใกล้ถึงเวลานัด หรือเวลาต้องส่งงาน และบอกผู้เรียนอีกครั้งเมื่อถึงเวลาส่งงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิจพิชา สร้อยคำ (2556) ที่เสนอให้ผู้สอนควรกำหนดเวลาสำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนอย่างชัดเจน รองลงมาได้แก่ ให้แรงเสริมทางบวก ส่วนการใช้นาฬิกาปลุกเตือนแบบสะท้อนเพื่อให้ผู้เรียนทราบเวลาในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอาจเนื่องจากส่วนใหญ่จัดซื้อสื่อจากงบประมาณค่าวัสดุที่ทางราชการจัดสรรให้ ซึ่งนาฬิกาปลุกเตือนแบบสะท้อนไม่อยู่ในรายการครุภัณฑ์ที่จะจัดซื้อ (สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี้, 2563)

2.1.5 ด้านการช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะทางสังคมและการปรับ

พฤติกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดย กิจกรรมในแต่ละวันต้องมีตารางเรียนแน่นอนบอกผู้เรียนล่วงหน้า กำหนดข้อปฏิบัติที่ง่าย ๆ สั้น ๆ ปฏิบัติกับผู้เรียนด้วยความยุติธรรม จัดเพื่อนช่วยดูแลผู้เรียนสมาธิสั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิจพิชา ศรีอยคำ (2556) ที่เสนอว่าผู้สอนควรฝึกฝนดูแล และกำหนดเวลาสำหรับกิจวัตรประจำวันของผู้เรียนอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตามกฎได้ ส่วนการใช้บัตรสีหรือบัตรตัวเลข เพื่อควบคุมพฤติกรรมผู้เรียนในห้องเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อาจเนื่องจากผู้เรียนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นผู้เรียนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ผู้สอนสามารถใช้วิธีการบอกกล่าวด้วยวาจาหรือภาษาท่าทาง เพื่อตัดเตือนหรือควบคุมพฤติกรรมได้โดยไม่ต้องใช้บัตรสีหรือบัตรตัวเลข

2.2 ปัญหาการจัดการศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้น สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

ปัญหาการจัดการเรียนการสอน พบว่าผู้สอนมีปัญหาในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มปกติกับผู้เรียนสมาธิสั้น และรูปแบบการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ตรงกับแผนการสอนซึ่งเป็นแผนรวมที่ใช้ร่วมกันในห้องเรียนปกติ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สอนมีความต้องการเกี่ยวกับสื่ออุปกรณ์แหล่งเรียนรู้สำหรับนำมาใช้ในการวัดประเมินผล โดยให้ความเห็นว่าควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน มีความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้สื่อการสอนสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้น และผู้สอนมีความต้องการการอบรมวิจัยในชั้นเรียนกรณีผู้เรียนสมาธิสั้น และปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียน พบว่าผู้สอนมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเพื่อปรับพฤติกรรมของนักเรียนบางคนที่ชอบอยู่คนเดียว ไม่สนใจขณะที่มีผู้อื่นพูดด้วย สนใจแต่โทรศัพท์ สัมผัสอุปกรณ์เครื่องใช้ในการเรียน สัมผัสทำอาหารบ้าน ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนทำตอบโดยไม่อ่านข้อสอบ ซึ่งปัญหาดังกล่าว ตรงกับงานวิจัยของ กิจพิชา ศรีอยคำ (2556) และณภพ วานิชสาร (2556) ที่พบว่าปัญหาทางพฤติกรรมในผู้เรียนวัยเรียนที่เป็น โรคสมาธิสั้น พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของผู้เรียนสมาธิสั้น ในขณะที่ทำการบ้านหรือกิจกรรมต่าง ๆ ปัญหาด้านผู้เรียนไม่มีวินัย ไม่อดทนรอคอย และบริหารเวลาในชีวิตประจำวันไม่ได้

2.3 แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนที่มีสมาธิสั้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี สรุปผลได้ดังนี้

แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้นในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี เสนอเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการมอบหมายงานและการให้การบ้าน 4) ด้านเทคนิคการเรียนและการจัดการเวลา และ 5) ด้านการช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการ

เรียน การพัฒนาทักษะทางสังคมและการปรับพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของผดุง อารยะวิญญู (2542) และผลการวิจัยของ ฌภพ วานิชสาร (2556) ที่เสนอว่าผู้สอนผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อม ดูแล การเรียนรู้การทำงาน จัดกิจกรรมและส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดจนถึงการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่าง ผู้เรียนที่มีสมาธิสั้นกับเพื่อร่วมชั้นเรียน และนักเรียนปกติทั่วไปในโรงเรียน โดยแต่ละด้านผู้วิจัยของ อภิปรายผลดังนี้

2.3.1 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียน การจัดที่นั่ง และสิ่งแวดล้อมภายนอก ห้องเรียน ควรจัดห้องเรียนให้สะอาด ปลอดโปร่ง อากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ควรจัดมุม การเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามอัธยาศัย และควรจัดมุมผ่อนคลายสำหรับผู้เรียนสมาธิสั้น หรือจัดอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้เรียนสมาธิสั้นระหว่างการเรียนรู้ และสอดคล้องกับหลักการจัดการ การศึกษานอกระบบที่ นฤมล ต้นธสุรเศรษฐ์ (2556) เสนอว่าควรสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ฌภพ วานิชสาร (2556) ที่พบว่าควรจัดห้องเรียน และที่นั่งสำหรับผู้เรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับ ผลกระทบจากสิ่งรบกวนในห้องเรียนให้น้อยที่สุด

2.3.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องใช้ประสาท รับรู้หลายด้าน ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ และเป็นกิจกรรมที่สั้นและมีความหลากหลายในตัวของกิจกรรม ใช้เทคนิคการสอนตัวต่อตัว เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน บางครั้งควรแทรกกิจกรรม นันทนาการเพื่อให้ผู้เรียนสมาธิสั้นผ่อนคลาย ให้แรงเสริมทางบวกเพื่อสร้างแรงจูงใจและเกิดความ ภาคภูมิใจในความเป็นคนมีคุณค่า สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษานอกระบบที่เสนอว่าให้จัดโดยใช้ วิธีการที่หลากหลายอาจจัดเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทั้งนี้โดยยึด ผู้เรียนเป็นสำคัญ และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิจพิชา สร้อยคำ (2556) เสนอให้ความช่วยเหลือ ผู้เรียนที่มีสมาธิสั้นโดยให้เพื่อนช่วยเพื่อน รวมทั้งจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสมาธิสั้นเกิด ความผ่อนคลาย

2.3.3 ด้านการมอบหมายงานและการให้การบ้าน ในการมอบหมายงาน ผู้สอนควรใช้ คำพูดที่ช้า ๆ ชัดเจน กระชับ ครอบคลุม จากนั้นให้ผู้เรียนพูดทบทวนที่ผู้สอนตั้งหรืออธิบายก่อน ลงมือทำเพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ผู้สอนพูด ควรแบ่งงานออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ให้ผู้เรียนทำ ทีละขั้น ไม่มุ่งเน้นคุณภาพของงานเป็นหลัก แต่พยายามเน้นในเรื่องความรับผิดชอบทำงานให้เสร็จ มอบหมายงานให้ตรงตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน แบ่งเนื้อหาวิชาโดยแยกเป็นแต่ละวิชา โดยจัดใส่แฟ้ม หรือกล่องอย่างชัดเจน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนแยกแยะแต่ละวิชาได้อย่างสะดวกชัดเจนขึ้น ผู้สอนควรเขียนงานที่ผู้เรียนต้องทำในชั้นเรียนให้ชัดเจนบนกระดาน และตรวจสอบงานของผู้เรียน เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนจดงาน ได้ครบถ้วน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิจพิชา สร้อยคำ (2556) ที่เสนอ

ให้ผู้สอนช่วยกำกับ ดูแล สั่งงานและทบทวนงานที่มอบหมายกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ก่อนลงมือทำ กำหนดเวลาในการส่งอย่างชัดเจน และขณะผู้เรียนทำการบ้านหรือกิจกรรมใด ๆ ผู้สอน จะต้องดูแลให้ทำงานเสร็จ

2.3.4 ด้านเทคนิคการเรียนและการจัดการเวลา ให้ผู้เรียนใช้เทคนิคการคิด เทคนิค การจำ เทคนิคในการทำข้อสอบ เตือนให้ผู้เรียนตรงต่อเวลาโดยส่งสัญญาณเตือนเมื่อใกล้ถึงเวลานัด หรือเวลาต้องส่งงาน และบอกผู้เรียนอีกครั้งเมื่อถึงเวลาส่งงาน ช่วยผู้เรียนจัดทำกำหนดเวลาหรือ ปฏิทินงาน สอดคล้องกับ กิจพิชา สร้อยคำ (2556) ที่เสนอให้ผู้สอนควรกำหนดเวลาสำหรับกิจวัตร ประจำวันของผู้เรียนอย่างชัดเจน

2.3.5 ด้านการช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะทางสังคมและการปรับ พฤติกรรม ควรช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ โดยฝึกให้ผู้เรียนตรวจสอบทบทวนผลงาน การจดบันทึก ช่วยให้ผู้เรียนสนใจบทเรียน เตือนหรือเรียกให้ผู้เรียนกลับมาสนใจบทเรียน เมื่อผู้เรียนปฏิบัติตัวดี หรือ ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ สนับสนุนจุดเด่นหรือข้อดีในตัวผู้เรียนให้แสดงออกมา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความ ภาคภูมิใจ หลีกเลี่ยงการใช้วาจาตำหนิ ประจาน ประณามที่จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกอับอาย และไม่ลงโทษ ผู้เรียนรุนแรง สอดคล้องกับ กิจพิชา สร้อยคำ (2556) ที่เสนอว่าปฏิบัติต่อผู้เรียนด้วยความนุ่มนวล ไม่ดุว่า หรือพูดด้วยถ้อยคำที่รุนแรง ด้านการพัฒนาทักษะทางสังคม ควรค้นหาว่าปัญหาการเข้าสังคม กับเพื่อน ทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนใช้เวลาเข้ากลุ่มกับเพื่อน จัดเพื่อนช่วยดูแลผู้เรียนสมาธิสั้น ผู้สอนควร แนะนำให้ผู้เรียนได้ตั้งเป้าหมายในชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้เป้าหมายเกิดความภาคภูมิใจในความเป็น คนที่มีคุณค่า และสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ นฤมล ดันธุระเศรษฐ์ (2556) เสนอไว้ว่า ควรสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย และด้านการปรับ พฤติกรรม ควรบอกผู้เรียนให้ชัดเจนว่า เราต้องการให้ทำอะไร สอนให้ผู้เรียนทราบว่าพฤติกรรมใดเป็นที่ ต้องการ พฤติกรรมใดไม่เป็นที่ต้องการ กำหนดกิจวัตรประจำวันให้เป็นขั้นตอน ปฏิบัติกับผู้เรียนอย่างคง เส้นคงวา สม่่าเสมอ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีสมาธิสั้น ควรศึกษาผลการวิจัยให้เข้าใจ อย่างชัดเจนแล้วจึงนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนที่อยู่ในความ ดูแล

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรจะทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนสมาริสันในพื้นที่อื่น ๆ หรือมองเป็นภาพรวมทั้งประเทศ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ด้านแนวทางที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนสมาริสันในประเทศไทยต่อไป

บรรณานุกรม

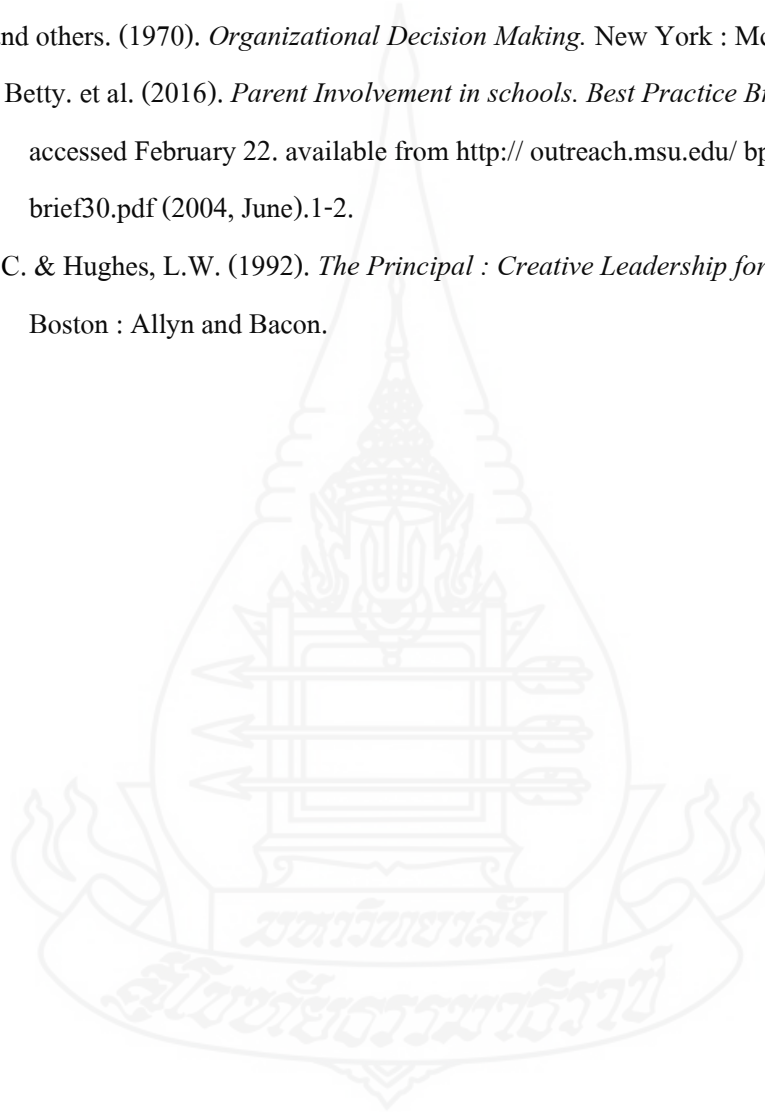

บรรณานุกรม

- กิจพิชา สร้อยคำ. (2556). ปัญหาทางพฤติกรรมในเด็กวัยเรียนที่เป็นโรคสมาธิสั้น. (พิมพ์ครั้งที่ 1).
เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จอม ชุ่มช่วย. (2554). กลุ่มอาการสมาธิสั้น. www.autismthai.com สืบค้นวันที่ 11 มิถุนายน 2562.
- ชาญวิทย์ พรนภดล. (2545). มารู้อีกและช่วยเด็กสมาธิสั้นกันเถอะ. (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพมหานคร: เจนเซ็น-ดีแลก.
- ณภพ วานิชสาร. (2556). บทบาทของครูการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้นและอยู่ไม่นิ่งในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม. (รายงานการค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ชนานิชฐ์ วีระศักดิ์อรุณ. (2560). การปรับพฤติกรรมการอยู่ไม่นิ่งของเด็กสมาธิสั้นอายุ 5-6 ปี โดยกิจกรรมการประยุกต์ใช้ หุ่นสายเสมา โรงเรียนอนุบาลเจริญพงศ์. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 11(1), 448-461.
- นฤมล ดันธสุรเศรษฐ์. (2556). การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการศึกษานอกระบบ. (หน่วยที่ 1). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- น้ำผึ้ง สมตัว. (2560). การพัฒนาสมาธิสำหรับเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น โดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์. สืบค้นจาก http://www.edu-journal.ru.ac.th/AbstractPdf/2560-9-1_1515480739_0007-is-Edu-Develop-09012561.pdf.
- ปิยะพงศ์ เอี่ยมกุล. (2563). กศน. คำบดบางใหญ่. สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/ksnkhrhenux/phanth-kic> สืบค้นเมื่อมกราคม 2563.
- ปาจริย์ วงษ์ไกร. (2558). ผลการพัฒนาครูเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีภาวะสมาธิสั้น โดยใช้โปรแกรมอบรมครู. วารสารศึกษาศาสตร์. ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น 9(4), 92-100.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพมหานคร : แวนแก้ว.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร : แวนแก้ว.
- วินัดดา ปิยะศิลป์. (2550). คำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่น. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : ธนาพรส.

- ศรีธา นิยมธรรม. (2549). *ปัญหายุ่งยากทางการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : แวนแก้ว.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนนทบุรี. (2563). *ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนนทบุรี*.
<https://sites.google.com/site/ksnkhruhenux/prawati-rph-st> สืบค้นเมื่อ มกราคม 2563.
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต. (2560). *หลักสูตรฝึกอบรมสำหรับครู โรงเรียนแกนนำเรียนร่วมประถมศึกษา ในการดูแลปรับพฤติกรรม และส่งเสริมการเรียนรู้ในเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น ปีที่ 1*. สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2558). *การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกับการศึกษาตลอดชีวิต*. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย*. (หน่วยที่ 11). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2563). *ราคามาตรฐานครุภัณฑ์*. สืบค้นจาก <http://bbproject.bb.go.th/bbstd/wfBBStdPriceIndex.aspx> สืบค้นวันที่ 11 มิถุนายน 2562.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2563). *คู่มือการดำเนินงานหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2555)*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- อุ้นดา นพคุณ. (2527). *การเรียนการสอนผู้ใหญ่เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- Bell-Gredler, M.E. (1986). *Learning and Instructional Theory into Practice*. New York : Macmillan.
- Berger, E.H. (1995). *Parents as Partners in Education*. New Jersey : Merrill.
- Dorothy, T. and others. (1993). "Family Theories and Methods : A Contextual Approach" In *Sourcebook of Family Theories and Methods : A Contextual Approach*. New York : Plenum.
- Henderson Anne T., and Mapp Karen L. (2002). *A New Wave of Evidence The impact of School, Family, and Community Connections on student Achievement Texas.: Building Knowledge to Support Learning*.
- Hoy, K.W. & Miskel, G.C. (2001). *Educational Administration : Theory, Research and Practice*. 6th ed., New York : McGraw-Hill.

- Munn, P. (1993). *Parent and School*. London & New York : Routledge.
- Morphet, G. and others. (1982). *Educational Organization and Administration : Concepts, Practices, and Issue*. 4th ed. New Jersey : Prentice Hall.
- Shadid, W., Wil P. and others. (1982). *Access and Participation : A Theoretical Approach in Participation of the poor in Development*. NewYork : McGraw-Hill.
- Shull, F. and others. (1970). *Organizational Decision Making*. New York : McGraw-Hill.
- Tableman Betty. et al. (2016). *Parent Involvement in schools. Best Practice Briefs*. 30-R. accessed February 22. available from [http:// outreach.msu.edu/ bpbriefs/issues/ brief30.pdf](http://outreach.msu.edu/bpbriefs/issues/brief30.pdf) (2004, June).1-2.
- Ubben, G.C. & Hughes, L.W. (1992). *The Principal : Creative Leadership for Effective Schools*. Boston : Allyn and Bacon.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิรับรองแนวทาง

1. ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรี	แผนกการศึกษานอกระบบ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. รองศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา	แผนกการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3. ดร.ปนัดดา วงศ์จันทา	ผู้อำนวยการ โรงเรียนเศรษฐเสถียร
4. อาจารย์เนตรนภา อินทอง	ศูนย์บริการนักศึกษาพิการ
สำนักบริการการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
5. อาจารย์ปิยะพงษ์ เอี่ยมกุล	สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนผู้เรียนที่มีสมาธิสั้น

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เพื่อสำรวจสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขในการจัดการศึกษานอกระบบ สำหรับผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้น ในสถานศึกษาสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

แบบสอบถามมีทั้งหมด 9 หน้า แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา แนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบ สำหรับผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้น ในสถานศึกษาสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

หมายเหตุ ผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้น หมายถึง ผู้เรียนที่ศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตจังหวัดนนทบุรี ที่มีความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรมช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในห้องเรียนน้อยกว่าผู้เรียนปกติ สืบเนื่องจากความตั้งใจฟังการอธิบาย การร่วมกิจกรรมกลุ่ม การปฏิสัมพันธ์ต่อครูเมื่อได้รับการมอบหมายงาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง และเติมข้อความในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. ชื่อโรงเรียน/สถาบัน.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

2. เพศ ชาย หญิง

3. อายุ.....ปี

4. คุณวุฒิ

ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท

5. อายุราชการ.....ปี

6. ท่านสอนมาเป็นเวลา.....ปี

7. ท่านสอนในระดับชั้นใด/จำนวนผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้นกี่คน

1) ระดับชั้นที่สอน คือ ชั้น.....มีจำนวนนักเรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้น.....คน

2) ระดับชั้นที่สอน คือ ชั้น.....มีจำนวนนักเรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้น.....คน

3) ระดับชั้นที่สอน คือ ชั้น.....มีจำนวนนักเรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้น.....คน

8. ท่านเคยรับการอบรมเกี่ยวกับการทำแผนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้นหรือไม่

ไม่เคย เคย

9. ท่านเคยรับการอบรมเกี่ยวกับการสอนผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้น หรือไม่

ไม่เคย เคย

10. ท่านเคยรับการอบรมเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลสำหรับผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้นหรือไม่

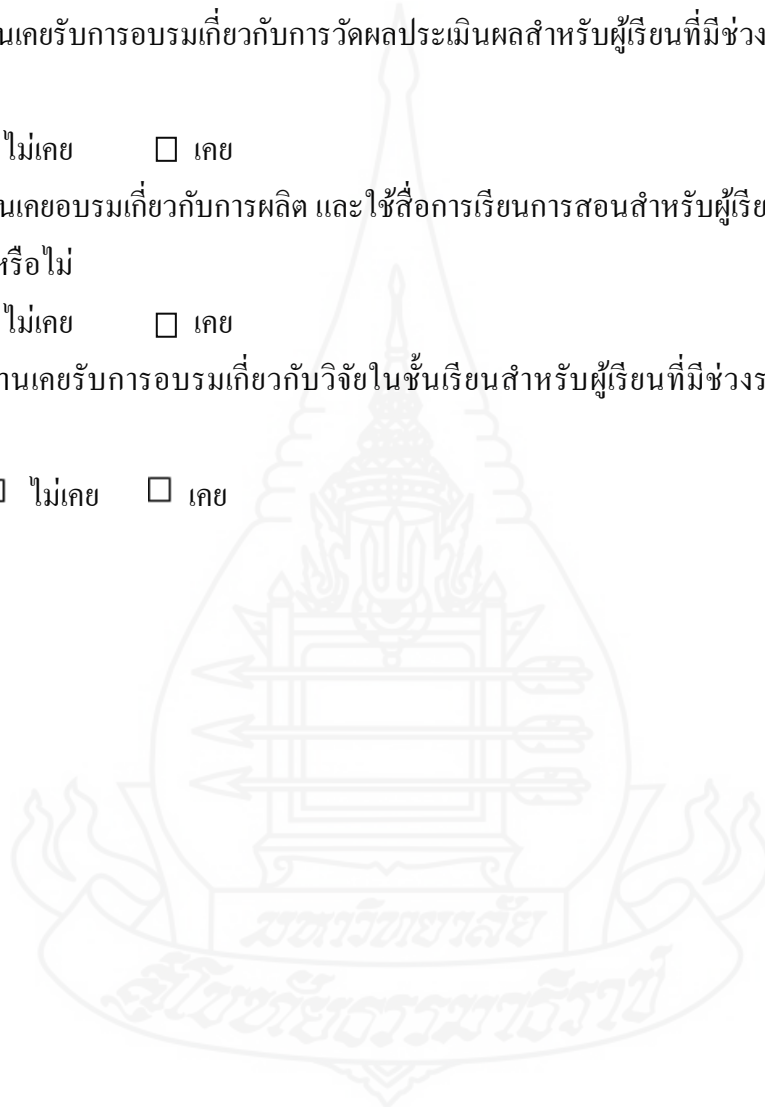
ไม่เคย เคย

11. ท่านเคยอบรมเกี่ยวกับการผลิต และใช้สื่อการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้นหรือไม่

ไม่เคย เคย

12. ท่านเคยรับการอบรมเกี่ยวกับวิจัยในชั้นเรียนสำหรับผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้นหรือไม่

ไม่เคย เคย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา แนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบ สำหรับผู้เรียนที่มีช่วง
ระยะความสนใจสั้น ในสถานศึกษาสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

ในตอนที่ 2 แบ่งเป็น 2 ตอนย่อย คือ 2.1 สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการจัด
การศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้น ในสถานศึกษาสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี 2.2 สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการ
จัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้น ในสถานศึกษาสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 2.1 สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับผู้เรียนที่มีช่วง
ระยะความสนใจสั้น ในสถานศึกษาสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ○ ล้อมรอบตัวเลขหน้าข้อความที่ท่านปฏิบัติจริง และเติม
ข้อความในช่องว่างตามที่ท่านต้องการเพิ่มเติมโดยท่านสามารถตอบตัวเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ

1. ท่านได้ทำแผนการสอนรายบุคคลสำหรับผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้นล่วงหน้า หรือไม่

☐ 1) ไม่ได้ทำ/ไม่มีโอกาสทำ	☐ 2) ทำล่วงหน้า 1 วัน
☐ 3) ทำล่วงหน้า 1 เดือน	☐ 4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....
2. ในการทำแผนการสอนของท่าน เน้นการจัดกิจกรรมอย่างไร

☐ 1) จัดกิจกรรมทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อมๆ กัน
☐ 2) จัดกิจกรรมการสอนที่เน้นทักษะในการอ่านและเขียน
☐ 3) จัดกิจกรรมการสอนที่เน้นการฟังและพูด
☐ 4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....
3. ท่านใช้เกณฑ์ใดเป็นหลักในการคัดเลือกรายละเอียดเนื้อหา

☐ 1) กิจกรรมการเรียนการสอน	☐ 2) ตารางแบ่งเนื้อหาในกลุ่มมือครู
☐ 3) จุดประสงค์การเรียนรู้	☐ 4) ความสามารถและความสนใจของนักเรียน
☐ 5) ดำเนินไปตามขั้นตอนเนื้อหาที่ระบุไว้ในคู่มือครู 6) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	
4. ในการคัดเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนท่านปฏิบัติอย่างไร

☐ 1) ใช้กิจกรรมที่ระบุไว้ในคู่มือครูทั้งหมด
☐ 2) ใช้กิจกรรมที่ระบุไว้ในคู่มือครูเพียงบางส่วน
☐ 3) ใช้กิจกรรมที่ระบุไว้ในคู่มือครูทั้งหมด และเพิ่มกิจกรรมอื่น ๆ อีก

- 4) คัดเลือกกิจกรรมที่ระบุไว้ในคู่มือครูบางส่วน และคิดเพิ่มเติมกิจกรรมอื่น ๆ อีก
- 5) กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเองทั้งหมด
- 6) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. ในการกำหนดสื่อสำหรับผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้นมีวิธีการปฏิบัติอย่างไร

- 1) กำหนดตามคู่มือครูทั้งหมด 2) กำหนดขึ้นเอง
- 3) กำหนดจากกิจกรรม 4) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. การทำบันทึกการสอน ท่านต้องการความช่วยเหลือหรือไม่ อย่างไร

- 1) ไม่ต้องการ
- 2) ต้องการรับความช่วยเหลือในเรื่องดังต่อไปนี้ (โปรดเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

2.1..... 2.2.....

2.3..... 2.4.....

7. ในกรณีที่ท่านไม่ได้ดำเนินการสอนตามบันทึกการสอนนั้น มีสาเหตุมาจากอะไร

.....

.....

8. ในการจัดการเรียนการสอน ท่านยึดองค์ประกอบใดเป็นหลักสำคัญที่สุด

- 1) เนื้อหา 2) กิจกรรมการเรียนการสอนตามบันทึก
- 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

9. ขั้นตอนในการสอนแต่ละครั้ง ท่านปฏิบัติอย่างไร

- 1) นำเข้าสู่บทเรียน สอน และสรุป 2) สอน สรุป และทำแบบฝึกหัด
- 3) สอน ทำแบบฝึกหัด และทดสอบ 4) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

10. เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ท่านต้องการความช่วยเหลือหรือไม่ อย่างไร

- 1) ไม่ต้องการ
- 2) ต้องการรับความช่วยเหลือในเรื่องดังต่อไปนี้ (โปรดเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)

2.1.....

2.2.....

2.3.....

2.4.....

2.5.....

11. ในขั้นตอนของการดำเนินการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้น ท่านมีปัญหาหรือไม่อย่างไร
- 1) ไม่มีปัญหา
- 2) มีปัญหาในเรื่องดังต่อไปนี้ (โปรดระบุปัญหาที่สำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด)
- 2.1.....
- 2.2.....
- 2.3.....
- 2.4.....
- 2.5.....
12. ท่านจัดหาและจัดเตรียมสื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน โดยนำมาจากแหล่งใด
- 1) จัดซื้อจากงบประมาณค่าวัสดุที่ทางราชการจัดสรรให้
- 2) ผลิตสื่อเองโดยใช้วัสดุภายในท้องถิ่น
- 3) อื่นๆ (โปรดระบุ).....
13. ท่านมีจุดประสงค์ของการวัดและประเมินผลในการสอนแต่ละครั้งอย่างไร
- 1) เพื่อปรับปรุงบันทึกการสอน
- 2) เพื่อทราบและวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
- 3) เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 4) เพื่อปรับปรุงเรียนการสอน
- 5) อื่นๆ (โปรดระบุ).....
14. ท่านใช้อะไรเป็นเงื่อนไขในการกำหนดเกณฑ์สำคัญที่สุดในการคัดเลือกเครื่องมือวัดผลและประเมินผล
- 1) เนื้อหา 2) กิจกรรม
- 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
15. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลได้มาจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) หน่วยงานจัดให้
- 2) ครูผู้สอนทำขึ้นใช้เอง
16. ท่านใช้วิธีการในการวัดและประเมินผลการสอนแต่ละครั้งอย่างไร
- 1) วัดและประเมินผลก่อนสอน ระหว่างสอน และเสร็จสิ้นการสอน
- 2) วัดและประเมินผลขณะสอน และเสร็จสิ้นการสอน

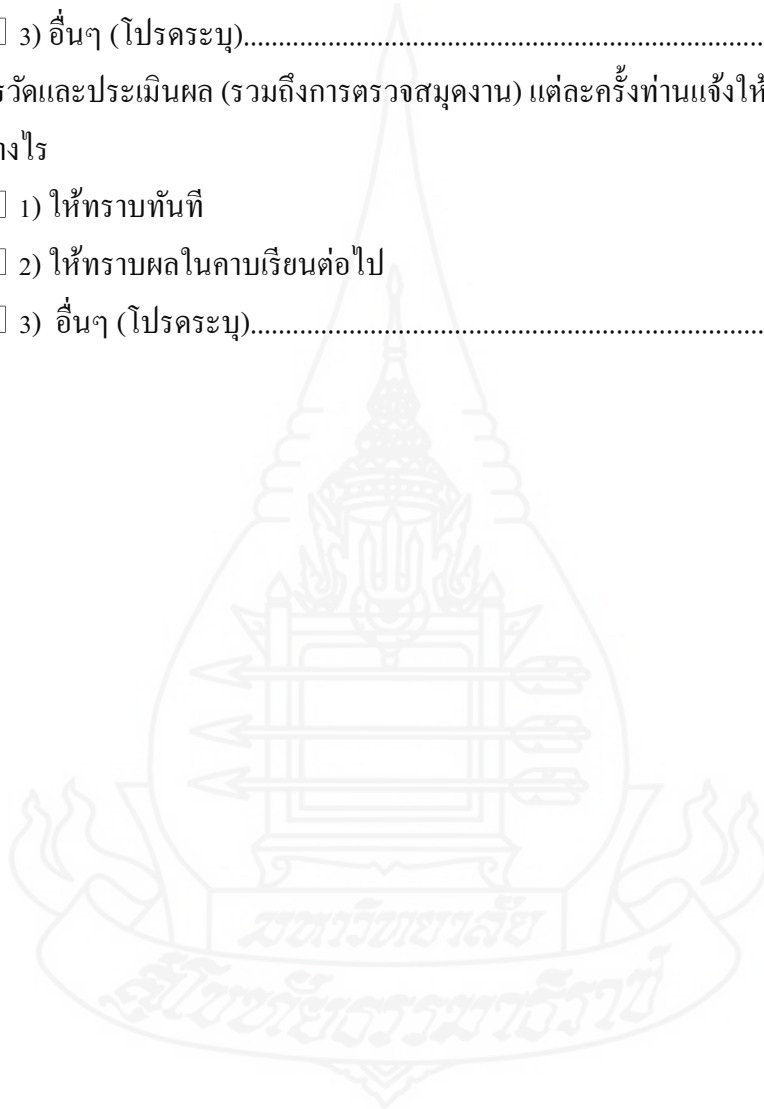
- 3) วัดและประเมินผลหลังเสร็จสิ้นการสอน
- 4) วัดและประเมินผลก่อนสอน และเสร็จสิ้นการสอน
- 5) อื่นๆ (โปรดระบุ)

17. ท่านใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน

- 1) อิงเกณฑ์ 2) อิงกลุ่ม
- 3) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

18. การวัดและประเมินผล (รวมถึงการตรวจสอบงาน) แต่ครั้งท่านแจ้งให้นักเรียนทราบผลอย่างไร

- 1) ให้ทราบทันที
- 2) ให้ทราบผลในคาบเรียนต่อไป
- 3) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2.2 สภาพเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้น ในสถานศึกษาสังกัดศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติของท่าน

หมายเหตุ ผู้เรียนในที่นี้ หมายถึง ผู้เรียนที่มีช่วงระยะความสนใจสั้น

รายการ	ระดับการปฏิบัติ		
	ทำทุกครั้ง	ทำบางครั้ง	ไม่ทำ
ด้านการช่วยเหลือด้านการเรียน			
1. กิจกรรมในแต่ละวันต้องมีตารางเรียนแน่นอน			
2. บอกผู้เรียนล่วงหน้า เช่น เตือนก่อนหมดชั่วโมง เรียน 5 นาที เมื่อหมดชั่วโมงเรียนเตือนผู้เรียนอีกครั้งเพื่อเตรียมตัวเรียนชั่วโมงต่อไป			
3. ทำป้าย ข้อความ สัญลักษณ์ เพื่อช่วยเตือนความจำผู้เรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ให้ผู้เรียนเขียนชื่อวันที่ต้องใช้หนังสือ			
ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม			
4. จำนวนนักเรียนไม่มากเกินไป เช่น ประมาณ 20 คน			
5. สร้างกฎระเบียบที่ชัดเจน และรักษากฎอย่างสม่ำเสมอ			
6. จัดหาที่วางของในห้องเรียนในตำแหน่งเดิม เพื่อให้ผู้เรียนจำง่าย วางให้เป็นที่เป็นทาง			
7. หลีกเลี่ยงการตกแต่งห้องเรียนด้วยสีสันฉูดฉาดเพราะจะทำให้ผู้เรียนไม่สนใจการสอนของครู			
8. จัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบ			
9. ให้มีสิ่งของบนโต๊ะเรียนของผู้เรียนให้น้อยที่สุด			
ด้านการจัดที่นั่ง			
10. ให้นั่งข้างหน้า หรือแถวกลาง เป็นบริเวณที่อยู่ใกล้ครูเพื่อจะได้ดูแลได้อย่างใกล้ชิด			
11. ไม่จัดที่นั่งของนักเรียนอยู่ใกล้ประตูหรือหน้าต่างที่มองเห็นข้างนอกห้องเรียน			

รายการ	ระดับการปฏิบัติ		
	ทำทุกครั้ง	ทำบางครั้ง	ไม่ทำ
12. ไม่ให้เพื่อนที่ซุกซนนั่งอยู่ใกล้ๆ จัดให้มีผู้เรียนเรียบร้อยนั่งขนานข้าง			
ด้านการจัดการเรียนการสอน			
13. เตรียมเอกสารที่มีตัวอักษรขนาดใหญ่ อ่านง่าย พิมพ์ด้วยสีเข้ม มีช่องไฟกว้าง			
14. มอบหมายงานที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของผู้เรียน			
15. เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องใช้ประสาทรับรู้หลายด้าน ทั้งด้านการฟัง การใช้สายตาหรือการลงมือปฏิบัติ			
16. ใช้สื่อเป็นรูปภาพประกอบ เพื่อให้ผู้เรียนจับประเด็นได้ง่าย ระหว่างการสอน			
17. เขียนงานที่ผู้เรียนต้องทำในชั้นเรียนให้ชัดเจนบนกระดาน			
18. ตรวจสอบงานของผู้เรียนเพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนจดงานได้ครบถ้วน			
19. ให้ผู้เรียนทำงานตามเวลาที่กำหนด เมื่อครบเวลาที่กำหนดแล้วงานยังไม่เสร็จคุณครูเพิ่มเวลาให้			
20. ใช้การสอนแบบตัวต่อตัว เพื่อควบคุมให้ผู้เรียนมีสมาธิ			
21. ยืดหยุ่นการเรียนการสอนให้เข้ากับความพร้อมของผู้เรียน			
22. ฝึกให้ผู้เรียนตรวจสอบทบทวนผลงาน การจดบันทึก			
23. ช่วยให้ผู้เรียนสนใจบทเรียน โดยใช้สื่อบายคำสำคัญ ข้อความสำคัญ วงรอบหรือติกรอบข้อความสำคัญที่ครูเน้น			
24. ใช้วิธีเตือนหรือเรียกให้ผู้เรียนกลับมาสนใจบทเรียน โดยไม่ทำให้ผู้เรียนเสียหน้า เช่น เคาะที่โต๊ะผู้เรียน หรือแตะไหล่ผู้เรียนเบา ๆ			
25. ให้คำชมเชย หรือรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติตัวดี หรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์			
26. สนับสนุนจุดเด่นหรือข้อดีในตัวผู้เรียนให้แสดงออกมา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ			

รายการ	ระดับการปฏิบัติ		
	ทำทุกครั้ง	ทำบางครั้ง	ไม่ทำ
27. หลีกเลี่ยงการใช้วาจาตำหนิ ประจาน ประณามที่จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกอับอาย และไม่ลงโทษผู้เรียนรุนแรง			
ด้านการมอบหมายงาน			
28. พุดซ้ำ ๆ ซักเงิน กระชับ ครอบคลุม ไม่ใช่คำสั่งคลุมเครือ ประชดประชัน บ่น ตำหนิตีเดียจนผู้เรียนแยกไม่ถูกว่าครูให้ทำอะไร			
29. ให้ผู้เรียนพูดทบทวนที่ครูสั่งหรืออธิบายก่อนลงมือทำ เพื่อให้แน่ใจว่าเข้าใจสิ่งที่ครูพูด			
30. ในกรณีที่ผู้เรียนที่มีช่วงระยะเวลาความสนใจสั้นมาก แบ่งงานออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ให้ผู้เรียนทำทีละขั้น ไม่มุ่งเน้นคุณภาพของงานเป็นหลัก แต่พยายามเน้นในเรื่องความรับผิดชอบทำงานให้เสร็จ			
31. ทักชะในการอ่านหนังสือ คุณครูเลือกหนังสือที่ผู้เรียนชอบมาให้ผู้เรียนอ่านเสริม จากนั้นควรพูดคุยถึงสิ่งที่อ่านให้เล่าเรื่อง หรือให้สรุป			
32. ฝึกผู้เรียนให้เขียนหนังสือบ่อย ๆ จะทำให้สายตาและมือทำงานประสานกันได้ดีขึ้น			
33. ฝึกผู้เรียนให้สรุปสิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น ได้ลองทำตาม			
34. ฝึกผู้เรียนให้เรียงลำดับงานสำคัญ ก่อน-หลัง ตั้งสมาธิกับงานและลงมือทำ			
การทำกรบ้าน			
35. จัดแบ่งการบ้านออกเป็นส่วน ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถลงมือทำงานสำเร็จได้ในช่วงเวลาสั้นๆ			
36. เรียงลำดับข้อที่ง่ายไว้ข้อแรก ๆ และข้อยากไว้หลัง ๆ			
37. มอบหมายกรบ้านให้ฝึกอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียนจนคิดเป็นนิสัย			

รายการ	ระดับการปฏิบัติ		
	ทำทุกครั้ง	ทำบางครั้ง	ไม่ทำ
เทคนิคในการเรียน			
38. สอนให้ผู้เรียนใช้เทคนิคช่วยจำ เช่น การใช้แถบปากกาสี การขีดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญ			
39. สอนให้ผู้เรียนใช้เทคนิคการคิด			
40. ฝึกสอนเทคนิคในการทำข้อสอบ เช่น ข้อสอบที่จับเวลา หรือมีเวลาทำจำกัด ข้อที่ทำไม่ได้ให้ข้ามไปก่อน			
การจัดการเวลา			
41. เตือนให้ผู้เรียนตรงต่อเวลา โดยส่งสัญญาณเตือนเมื่อใกล้ถึงเวลานัด หรือเวลาต้องส่งงาน และบอกผู้เรียนอีกครั้งเมื่อถึงเวลาส่งงาน			
42. ช่วยผู้เรียนจัดทำกำหนดเวลาหรือปฏิทินงาน ทำลงกระดาษติดไว้ที่โต๊ะเรียน กระเป๋า และหน้าสมุดของผู้เรียน			
43. ใช้นาฬิกาเตือน โดยอาจใช้นาฬิการะบบสั่นสะเทือน เพื่อป้องกันการรบกวนผู้เรียนอื่น			
44. ให้แรงเสริมทางบวก เช่น คำชม การสะสมดาวเพื่อแลกของรางวัล เป็นต้น เมื่อผู้เรียนส่งงานตามเวลา			
การพัฒนาทักษะทางสังคม			
45. ค้นหาว่าปัญหาการเข้าสังคมกับเพื่อนอยู่ที่ไหน โดยอาศัยการสังเกต การเล่นของผู้เรียน ทักษะต่างๆ ที่ผู้เรียนใช้เวลาเข้ากลุ่มกับเพื่อน			
46. จัดโอกาสและหาแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะ			
47. จัดเพื่อนช่วยดูแลผู้เรียนสมาธิสั้น			
การปรับพฤติกรรม			
48. บอกผู้เรียนให้ชัดเจนว่าเราต้องการให้ทำอะไร			
49. สอนให้ผู้เรียนทราบว่าพฤติกรรมใดเป็นที่ต้องการ พฤติกรรมใดไม่เป็นที่ต้องการ			
50. กำหนดกิจวัตรประจำวันให้เป็นขั้นตอน			

รายการ	ระดับการปฏิบัติ		
	ทำทุกครั้ง	ทำบางครั้ง	ไม่ทำ
51. ปฏิบัติกับผู้เรียนอย่างคงเส้นคงวา สม่ำเสมอ			
52. ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียน			
53. ปฏิบัติกับผู้เรียนด้วยความยุติธรรม			
54. เข้าใจปัญหา ความต้องการ และความสามารถของผู้เรียน			
55. ใช้ความอดทนกับปัญหาพฤติกรรมของผู้เรียน			
56. คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้เรียนเมื่อจำเป็น			
57. คุณครูกำหนดข้อปฏิบัติที่ง่าย ๆ สั้น ๆ			
58. ให้แรงเสริมทางบวก			
59. เสริมแรงโดยการสะสมเบี้ยรางวัล			
60. ใช้บัตรสีหรือบัตรตัวเลข เพื่อควบคุมพฤติกรรมผู้เรียนทั้งห้องเรียน			
61. ให้ผู้เรียนทำสัญญาว่าจะทำพฤติกรรมที่เหมาะสม และไม่ทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม			
62. ให้ผู้เรียนการฝึกหายใจ เพื่อช่วยผ่อนคลายความเครียด			
63. ทำกิจกรรมฝึกสมาธิ			

ภาคผนวก ค
ประเด็นการสนทนากลุ่ม

ประเด็นการสนทนากลุ่ม

1. การจัดสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียน

การจัดที่นั่ง

.....

.....

.....

2. การจัดบรรยากาศการเรียนการสอน

การมอบหมายงาน.....

.....

.....

การทำกรบ้านของนักเรียน.....

.....

.....

เทคนิคการเรียนการสอน.....

.....

.....

การช่วยเหลือด้านการเรียน.....

.....

.....

3. การจัดการเวลา

.....

.....

4. การพัฒนาทักษะทางสังคม

.....

.....

5. การปรับพฤติกรรม

.....

.....

6. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายศิริชัย สุขุมิตร
วัน เดือน ปีเกิด	16 เมษายน พ.ศ. 2500
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	นิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนดนตรีธนะนารถการดนตรี
ตำแหน่ง	อาจารย์

